

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2018

Iveta Prázová

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra pomocných věd historických a archivnictví

**Spolková činnost v Opočně ve 2. polovině 19. století a vznik Kodymova národního
domu**
Bakalářská práce

Autor: Iveta Prázová
Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd
Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví
Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Zahradník

Hradec Králové, 2018

Zadání bakalářské práce

Autor: Iveta Prázová

Studium: F14BP0235

Studijní program: B3928 Technická podpora humanitních věd

Studijní obor: Počítačová podpora v archivnictví

Název bakalářské práce: **Spolková činnost v Opočně ve 2. polovině 19. století a vznik Kodymova národního domu.**

Název bakalářské práce AJ: Federal activity in Opočno in 2. half of 19. century and genesis of Kodym national house

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce bude zaměřena na počátky spolkové činnosti ve městě s důrazem na ty subjekty, jejichž činnost a působení vedly ke vzniku myšlenky na vybudování "národního domu" v Opočně. Poté bude pozornost věnována vzniku této myšlenky a jejímu postupné upřesňování, zejména z hlediska účelu, pro který měl být objekt vybudován, a podílu jednotlivých zainteresovaných spolků na tomto procesu. V další části práce bude podán přehled přípravy vlastní stavby a jejího průběhu, dále zahájení provozu a prvním letům fungování Kodymova národního domu. Následně by mělo být provedeno porovnání podob a funkcí obdobných národních domů v některých srovnatelných městech. Závěrem práce by mělo být posouzení významu Kodymova národního domu pro činnost spolků v Opočně, případně i jeho vlivu na jiné podobné objekty v okolí. Elektronickým výstupem práce bude prezentace v programu Microsoft Office Powerpoint.

ŠRAJEROVÁ, Olga. České národní aktivity v pohraničních oblastech první Československé republiky. Šenov u Ostravy 2003. Jiná literatura není k dispozici, proto bude moje práce založena z velké části na archivních a písemných pramenech.

Garantující pracoviště: Katedra pomocných věd historických a archivnictví,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Zahradník

Oponent: doc. Mgr. Petr Grulich, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 2.10.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis autora modrou barvou

Anotace

PRÁZOVÁ, Iveta. *Spolková činnost v Opočně ve 2. polovině 19. století a vznik Kodymova národního domu*: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2017, 104 str. Bakalářská práce.

Tato práce se zaměřuje na spolkovou činnost v Opočně v období 2. poloviny 19. století a vznik provoz Kodymova národního domu. První kapitola se věnuje charakteristice období 2. poloviny 19. století v Opočně. Následující kapitola popisuje jednotlivé spolky, nejvíce se zabývá spolkem usilujícím o vystavění národního domu. Další část se orientuje na stavbu, otevření a fungování Kodymova národního domu. Na úvod této části jsou uvedeny životopisy stavitele tohoto domu a Kodymův, jehož jméno nese. Období fungování, které je v ní popsáno, končí v roce 1930. V poslední kapitole je zhodnocen význam již zmíněného domu.

Klíčová slova

Václav Javůrek, Filip Stanislav Kodym, KND, Opočno, spolky, 2. polovina 19. století, národní dům, Mlada, Sokol, Měšťanská Beseda, Vorel, Kmit, jednota Kodym, opočenské spolky

Anotation

PRÁZOVÁ, Iveta. *Federal activity in Opočno in 2. half of 19. century and genesis of Kodym national house*: Philosophical faculty, University of Hradec Králové, 2017, 104 pp. Bachelor degree thesis.

This bachelor thesis focuses on the associational activity in Opočno in the second half of the 19th century and the establishment and operation of Kodym's National House. The first chapter deals with the characteristics of the second half of the 19th century in Opočno. The following chapter describes particular societies, the most concerned is the association seeking to build a national house. The next part focuses on the construction, opening and operation of Kodym's national house. At the beginning of this section are given the biographies of the builder of this house and Kodym's. The period of operation described in it expires in 1930. In the last chapter, the meaning of the house mentioned above is evaluated.

Keywords

Václav Javůrek, Filip Stanislav Kodym, KND, Opočno, societies, 2. polovina 19. století, national house, Mlada, Sokol, Měšťanská Beseda, Vorel, Kmit, jednota Kodym, societies in Opočno

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat panu PhDr. Zdeňku Zahradníkovi za vedení mé bakalářské práce, za jeho rady a trpělivost. Děkuji též paní Ing. Monice Borkovcové Ph.D. za konzultace k počítačové části mé práce. Moje další poděkování patří obsluze badatelny v SOkA Rychnov nad Kněžnou za její ochotu a trpělivost, jmenovitě paní Aleně Strážnické, panu Karlu Brklovi a obsluze badatelny v SOkA Náchod za zpřístupnění části nezpracovaného fondu. Moje několikere díky směřují k vedoucí Letopisecké komise v Opočně paní Daně Markové a starostovi Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně panu Janu Koďouskovi za ochotu. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svojí rodině a přátelům za podporu, kterou mi poskytli.

Obsah

Seznam zkratk	10
Úvod	11
1 Opočno ve 2. polovině 19. století	14
2 Spolky	19
2.1 Měšťanská beseda	20
2.2 Tělocvičná jednota Sokol	29
2.3 Jednota Utilitas	34
2.4 Jednota Kodym	37
2.5 Družstvo pro vystavení Národního domu	42
2.6 Dívčí pěvecká jednota Mlada	51
2.7 Hudební a pěvecká jednota Vorel	57
2.8 Klub velocipedistů Kmit	59
2.9 Spolek českých stenografů	60
3 Kodymův národní dům	61
3.1 Václav Javůrek	61
3.2 Filip Stanislav Kodym	63
3.3 Vznik myšlenky	67
3.4 Průběh stavby	68
3.5 Otevření Kodymova národního domu	69
3.6 Fungování Kodymova národního domu do roku 1930	70
Závěr	74
Použité prameny a literatura	78
Archivní prameny	78
Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně	80
Archiv Letopisecké komise v Opočně	80

Katastrální úřad Hradec Králové územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou	80
Literatura.....	80
Sborník	81
Internetové zdroje.....	81
Přílohy	82

Seznam zkratek

SOKA RK – Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou

SOA – Státní oblastní archiv

AHMP – Archiv hlavního města Prahy

AMOP – Archiv města Opočna

DRFMOP – Drobné fondy města Opočna

SMVČ – Sběrka matrik Východočeského kraje

FÚ – Farní úřad

DKND – Družstvo Kodymova národního domu

inv. č. – inventární číslo

poř. č. – pořádací číslo

č. kn. – číslo knihy

č. kt. – číslo kartonu

sign. - signatura

Úvod

Jako téma svojí bakalářské práce jsem si vybrala rozvoj spolkové činnosti ve 2. polovině 19. století a také vznik a počátky fungování Kodymova národního domu v Opočně. V počítačové části bakalářské práce jsem vytvořila databázi členů Družstva pro vystavění Kodymova národního domu v letech 1886 - 1896 propojenou s PHP skriptem. Podkladem pro tuto databázi byla kniha členů tohoto spolku z uvedených let uložená ve Státním okresním archivu v Rychnově nad Kněžnou v archivním fondu Drobné fondy města Opočna.

Toto téma jsem si vybrala, protože pocházím z Opočna a o Kodymově národním domě a s ním souvisejících záležitostech není napsána žádná souvislá práce. A tento dům je dodnes využíván občany nejen města, ale i blízkého okolí. Je znám pod zkráceným názvem Kodymák, nebo je pro něj užívána zkratka KND, kterou lze zaslechnout i v běžném hovoru.

Bakalářská práce obsahuje pro lepší uvedení do problematiky kapitulu o Opočně ve 2. polovině 19. století. Poté následuje kapitola o spolcích, která je rozdělena na podkapitoly podle konkrétních spolků. Jednotlivé spolky jsou popsány většinou do doby otevření Kodymova národního domu, s výjimkou Klubu velocipedistů Kmit, který existoval do roku 1902. Pouze Družstvo pro vystavění Kodymova národního domu je sledováno až do ukončení jeho činnosti. Další kapitola se zabývá samotným národním domem. Její podkapitoly se zabývají Václavem Javůrkem, stavitelem Kodymova národního domu, a Filipem Stanislavem Kodymem, po němž se národní dům jmenuje. Následující kapitoly se týkají stavby, otevření a fungování Kodymova národního domu. V závěrečné kapitole hodnotím význam Kodymova národního domu pro Opočno.

K sepsání práce jsem použila archiválie uložené ve Státním okresním archivu v Rychnově nad Kněžnou. Největší množství archiválií se nacházelo v archivním fondu Drobné fondy města Opočna a pak ve fondu Archiv města Opočno. Další jednotlivosti byly čerpány z těchto fondů: Okresní soud Opočno, Okresní zastupitelství Opočno, Archiv děkanství Opočno, Městský národní výbor Opočno a jako poslední Sbirka regionálních pohlednic okresu Rychnov nad Kněžnou. V Drobných fondech města

Opočna se nachází archiválie o jednotlivých opočenských spolcích, ovšem ne ke všem, tam zmíněným spolkům se dochovaly podrobnější informace.

V Archivu města Opočno jsem našla plánek ke stavbě Kodymova národního domu, informace o Lidové knihovně, která sídlila v Kodymově národním domě a údaje vztahující se k Jednotě Kodým. Ve fondu Okresního soudu Opočno jsem dohledala v Knize listin z roku 1895 smlouvu o koupi pozemku na stavbu zmíněného Kodymova národního domu. Ve fondu Okresního zastupitelství Opočno jsem objevila uložené stanovy spolků, v Archivu děkanství Opočno jsem vyhledala několik vhodných zápisů v Pamětní knize opočenského děkanství z let 1898 – 1945.

Archivní fond Městský národní výbor jsem použila kvůli městským novinám vycházejícím až do roku 1991 nazvaným *Opočenský zpravodaj*, v jehož ročníku 1986 vyšlo speciální vydání k výročí 175 let od narození opočenského rodáka Filipa Stanislava Kodyma. Z tohoto speciálního čísla jsem čerpala většinu informací pro jeho životopis, který je uveden v kapitole o Kodymově národním domě. Tuto kapitolu jsem do své práce zařadila, abych osvětlila, podle koho se národní dům jmenuje a čím byl dotyčný významný. Ve Sbírce regionálních pohlednic okresu Rychnov nad Kněžnou jsem vyhledala pohlednici, která je v příloze této práce.

Dále jsem si našla ve Sbírce matrik východočeského kraje na webových stránkách Státního oblastního archivu v Zámrsku matriky narozených a oddaných z obcí Přepychy, Opočno a Litomyšl v souvislosti se stavitelem KND Václavem Javůrkem. Použila jsem také sbírku matrik zveřejněnou na webových stránkách Státního oblastního archivu v Praze, kde jsem vyhledala Kodymův sňatek s první manželkou, a Všeobecné sčítání lidu zveřejněné na webové aplikaci Archivu hlavního města Prahy. Z těchto zdrojů byly čerpány informace do životopisu Filipa Stanislava Kodyma.

Jako další jsem využila několik archiválií uložených ve Státním okresním archivu v Náchodě, ovšem příslušný archivní fond Okresní úřad Nové Město nad Metují byl v době mého bádání rozpracovaný, přesto mi byla poskytnuta k prohlížení jeho část vztahující se k opočenským spolkům. Jako další zdroj byly využity knihy *Opočno 1068 – 2000* od autorů Václava Rathouského, někdejšího opočenského kronikáře, a Zbyňka Likovského, *Tělovýchova a sport v Opočně*, jejímž autorem je Josef Ptáček a *Popis historicko-archeologicko-statistický okresu opočenského* napsaný páterem Antonínem Flesarem dobrušským děkanem.

K užitku mi byly také brožurky *Stručný průvodce a adresář města Opočna a Náčrt působení opočenské jednoty Budeč v prvním desetiletí 1876-1886*. Dále jsem informace čerpala z kroniky města z let 1836 – 1958 a Brožury vydané k 100. výročí otevření Kodymova národního domu, kterou mi v elektronické podobě poskytla paní Dana Marková z Letopisecké komise v Opočně.

V práci jsem využila Zápisník výborových schůzí Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně z let 1894 až 1907 a Zápisník Družstva Kodymova národního domu v Opočně z let 1903 až 1918. Obě tyto knihy mi zapůjčil z Archivu Tělocvičné jednoty Sokol její starosta pan Jan Kodousek. Bohužel podobnou knihu o činnosti tehdejšího Družstva pro vystavění Kodymova národního domu před rokem 1903 jsem nikde neobjevila. Tudíž informace o fungování Družstva před tímto rokem jsou poněkud skromnější.

Finanční částky uvedené v jednotlivých kapitolách jsou udávány v rakouské měně kromě těch po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918. Pravopis jmen osob se může lišit z důvodu výskytu jejich pravopisných verzí ve využívaném archivním pramenu či pramenech a literatuře.

Pro bakalářskou práci jsem získala na Katastrálním úřadě v Rychnově nad Kněžnou opis z pozemkové knihy pro katastrální území Opočno týkající se pozemku, na kterém byl postaven Kodymův národní dům a posléze i samotného domu. Druhým získaným materiálem na Katastrálním úřadě v Rychnově nad Kněžnou je tržová smlouva ze dne 10. listopadu 1930 na prodej Kodymova národního domu Tělocvičné jednotě Sokol. Bohužel se mi nepodařilo získat plány podle, kterých byl Kodymův národní dům opravdu postaven. Ve fondu Berního úřadu Opočno jako podklad pro výpočet daní nejsou. Jediný pravděpodobný plán, který jsem našla, je v přílohách bakalářské práce.

Součástí práce měla být také komparace s podobnými domy, ale protože se mi k tomuto srovnání nepodařilo získat žádnou literaturu nebo prameny, není v bakalářské práci zahrnuta. Na konci práce je seznam zkratk, literatury, pramenů a obrazová příloha.

K práci jsou z titulu studovaného oboru přiloženy soubory databáze a PHP skriptu na disku CD. Databáze obsahuje seznam členů Družstva pro vystavění Kodymova národního domu mezi lety 1888 až 1896, který jsem vypsal z Knihy členů uložené v Drobných fondech města Opočna pod Družstvem Kodymova národního

domu. V tomto seznamu jsou uvedena kromě jmen, jejich povolání, bydliště, typ členství.

Cílem mé práce je osvětlení vztahů spolků ke Kodymovu národnímu domu a jejich činnosti a popsání historie tohoto domu.

1 Opočno ve 2. polovině 19. století

Město se od 50. let 19. století začalo pozvolna průmyslově rozvíjet. Renesanční zámek i nadále vlastnil rod Colloredo-Mansfeldů, který byl využíván jako letní sídlo knížecí rodiny. Po smrti Františka II. Gudankara Colloredo-Mansfelda v roce 1852 se stal majitelem zámku jeho bratranec Josef I. Colloredo-Mansfeld a od roku 1881 byl ve vlastnictví jeho vnuka Josefa II. Colloredo-Mansfelda, který zde obnovil bohatou obrazárnu.¹

V roce 1858 byl rozhodnutím císaře přesunut okresní a berní úřad z Dobrušky do Opočna. Důvodem přesunu byla neochota dobrušských zastupitelů poskytnout úřadu větší prostory. Kdežto v Opočně nabídl prostory v úředním domě číslo 2 kníže Josef I. Colloredo-Mansfeld a městské zastupitelstvo souhlasilo s přesídlením okresního úřadu. Souhlas vyjádřily i obce, které se postavily za zřízení okresního úřadu v roce 1849 v Dobrušce. V roce 1859 začal okresní i berní úřad v Opočně plně fungovat.² Činnost Okresního úřadu ve městě skončila k 30. srpnu 1868 a soudní okres byl připojen k okresnímu hejtmánství v nedalekém Novém Městě nad Metují. Dobruška žádala v roce 1890, aby byl okresní soud přesunut z Opočna do Dobrušky, ale Sněm království českého žádost zamítl.³

Podle zemského zákona z roku 1895 byla v roce 1896 zřízena v Opočně okresní stravovna. Tato instituce sloužila jako noclehárna a zprostředkovatelna služeb a práce pro příchozí dělníky, aby nemuseli žebrot na ulici a být stíháni jako tuláci. Při oslavách 50 let výročí zrušení roboty byl otevřen okresní dům č. p. 307, ve kterém sídlilo okresní

---

¹ Josef Colloredo-Mannsfeld. Sborník statí k sedmdesátým narozeninám Praha, Úřednictvo Colloredo-Mansfeldových velkostatků, 1936., s. 110 -112

² Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 146r

³ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 83

zastupitelstvo, poštovní úřad a obchod se střížním zbožím.⁴ V roce 1892 byla biskupským rozhodnutím povýšena římskokatolická farnost Opočno na děkanství, děkanským kostelem se stal kostel Nejsvětější trojice, který stojí na dnešním nově zrekonstruovaném Trčkově náměstí. Děkanem se stal zdejší farář Jan Nepomuk Řehák.⁵

Železnice ve směru Choceň Meziměstí se začala stavět v roce 1873, o rok dříve získala Společnost státních drah koncesi na její stavbu. Železniční dráha byla dokončena roku 1875, ale plánovaná trasa musela být změněna, protože všechny okolní obce nechtěly přispět na její stavbu.⁶ V říjnu roku 1880 byl spuštěn provoz na železniční vlečce dlouhé 3 kilometry z opečenského nádraží do českomoravského cukrovaru. Vlečka byla stavěna včetně přípravných prací dva měsíce firmou Schön a Veselý.⁷ Město bylo v roce 1869 připojeno k telegrafní síti, telegrafní stanice sídlila na dnešním Kupkově náměstí v domě s číslem 139. Od 1. ledna 1876 byla tato služba předána poštovnímu úřadu.⁸ Ten byl založen roku 1858 jako poštovní expedice a v roce 1869 byla povýšena na c. k. poštovní úřad. V domě č. p. 6 v dnešní Zámecké ulici byla v roce 1858 zřízena četnická stanice. Stanici obsluhovali velitel a dva četníci.⁹

Ve městě převládala řemesla, nejrozšířenějšími byli hostinští, řezníci a uzenáři, pekaři, obuvníci, kupci a obchodníci. Průmysl se teprve začal rozvíjet, přesto už byl zde fungující knížecí pivovar zmíněný již v urbáři z roku 1598. Zrušen byl v roce 1933. Dále se tu nacházely dva mlýny, parní Pavlíkův mlýn na kraji zámeckého parku u mostu přes Zlatý potok (dnes se v něm nachází kartonážka). Pavlíkův mlýn existoval jako panský mlýn již od 16. století, v roce 1870 ho vlastnila akciová společnost. Tím druhým byl Kahlerův válcový mlýn vzdálený asi 600 metrů od Pavlíkova mlýna po proudu potoka (dnes je mlýn ve zchátralém stavu).¹⁰ V Podzámčí od roku 1857 fungoval knížecí cukrovar, který v roce 1870 vyhořel a byl ještě týž rok znova vystavěn na protější straně. V roce 1897 byla přemístěna továrna na hospodářské stroje Václava Zimy do Opočna z nedalekých Přepych, kde v roce 1884 vznikla. Roku 1900 převzal Jan Sluka (dědeček hudebního skladatele Luboše Sluky) tiskárnu Karla Grubera

⁴ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 206r

⁵ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 95

⁶ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 179v

⁷ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 85

⁸ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 82

⁹ Tamtéž, s. 72

¹⁰ Stručný průvodce a adresář města Opočna, Opočno 1901, s. 26

založenou 1898 a přesunul ji z čísla popisného 138 do čísla popisného 135 (oba domy stály na dnešním Kupkově náměstí).¹¹

V roce 1862 založil Josef I. Colloredo-Mansfeld selskou školu, která byla jednoletá a probíhaly na ní kromě teoretických přednášek i praktické výkony. Sídlila v najatém domě č. p. 234. Všechny náklady školy hradil kníže. Vyučování bylo určeno hlavně malým dětem rolníků, ale přes veškerou knížecí snahu byla v roce 1864 zrušena.¹² Roku 1863 bylo rozhodnuto o vystavění nové školní budovy. K tomuto účelu byl koupen domek č. p. 4 na dnešním Trčkově náměstí za 2200 zlatých a zbořen. Základní kámen nové budovy školy byl slavnostně položen a posvěcen 15. června 1864, stavba byla zhotovena včetně plánu místním zednickým mistrem Václavem Hrubým za 12 473 zlatých 39 krejcarů. Většinu nákladů na vystavění zaplatil kníže Josef I. Colloredo-Mansfeld. Nová budova byla vysvěcena 30. dubna 1865 a původní dřevěná škola č. p. 28 byla ve veřejné dražbě prodána.¹³

V roce 1890 byla v Opočně zřízena Pokračovací škola průmyslová jako první v politickém okrese novoměstském. Vyučovat se v ní začalo 20. října 1890, učili zde učitelé Národní školy. Žáků měli 48.¹⁴ V roce 1895 se začalo jednat o zřízení Zimní hospodářské školy, která byla otevřena 1. listopadu 1896 prozatím v horním patře radnice (č. p. 11 na dnešním Trčkově náměstí). Pod záštitou Zimní hospodářské školy byl 5. dubna 1899 zahájen pětiměsíční letní kurs hospodyňský. Tyto kursy se staly díky jejich úspěchu pravidelnými.¹⁵

V roce 1880 byl založen spolek pro zřízení mateřské školy v Opočně. V tu dobu už bylo na její zřízení sebráno 172 zlatých a 3 krejcarey. Školka byla ovšem otevřena až v roce 1897 na dnešním Kupkově náměstí v přízemí domu číslo 134 (v současnosti je v přízemí vinotéka), který byl pro účel zřízení školky darován.¹⁶ Spolek se rozešel, a to díky daru opočenského advokáta Františka Rösslera městu na udržování školky. Spolek před rozejtím vybrané jmění odevzdal městu na jiné účely.

---

¹¹ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 100

¹² Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 153v

¹³ Tamtéž, s. 155v - 156r

¹⁴ Tamtéž, s. 197v

¹⁵ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 99

¹⁶ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 204r

Ve městě fungovalo několik nadací. První z nich byla Charouzova nadace, založená na základě závěti bezdětného Josefa Charouze. Z této nadace byl vydržován Charouzův chudobinec, který se nacházel v jeho domě v dnešní Baštecké ulici č. p. 58.¹⁷ Nadace Palackého, kterou založilo městské zastupitelstvo uložením jistiny 70 zlatých v den úmrtí Františka Palackého (26. května 1876). Ta měla za úkol po nastrádání 1000 zlatých na zajištění oblečení a obuvi pro chudou školní mládež. Další nadace vznikla v říjnu 1876 z popudu opočenských studentů, kteří sami uložili malou jistinu. Účelem této nadace byla podpora chudých studentů.¹⁸ Nadace Jiřího a Kláry Pitkových měla sloužit na zřízení a vydržování mateřské školky, ale Jiří Pitka vše odkázal advokátu Františku Rösslerovi. Ten na naléhání zastupitelstva poskytl jmění k původnímu účelu.

V roce 1859 byla c. k. ministerstvem vnitra opočenská nemocnice, založená roku 1838 zdejším rodákem Františkem Aloisem Skuherským, prohlášena za všeobecnou a veřejnou. Rok předtím bylo c. k. místodržitelstvím určeno, že se má jmenovat Nemocnice Rudolfova na počest Rudolfa Josefa ml. Colloreda-Mansfelda, který podporoval zakladatele nemocnice na studiích medicíny a založení opočenské nemocnice. V roce 1861 byl hotový plán na stavbu nemocniční budovy, ale základní kámen byl bohužel položen až v roce 1863. Nová nemocnice byla dostavěna v roce 1864.¹⁹ Jejího velkého otevření v roce 1865 se František Alois Skuherský nedožil, zemřel 12. srpna 1864. V roce 1884 mu byla na budově nemocnice slavnostně odhalena pamětní deska.

Městské zastupitelstvo se shodlo 15. září 1862 na otevření malé lékárny ve městě. Ta byla ovšem otevřena až v roce 1864. Zařízením lékárny byl pověřen diplomovaný lékárník z Vídně Emil Polák. Předtím byly léky dováženy nejčastěji z nedaleké dobrušské lékárny někdy také z Nového Města nad Metují nebo Třebechovic pod Orebem.²⁰ V roce 1890 se Opočnu nevyhnula celoevropsky šířená chřipka. Starší lidé často podlehlí jejím následkům.

---

¹⁷ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie), s. 147r – 148v

¹⁸ Tamtéž, s. 181v

¹⁹ Tamtéž, s. 156r

²⁰ Tamtéž, s. 154r

V budově radnice byla otevřena 1. července 1876 Městská spořitelna, ta o dvacet let později koupila pozemek v dnešní Nádražní ulici na stavbu Hospodářské školy zimní a zaplatila náklady na stavbu a oplocení plánového projektu. Tento čin byl brán jako půjčka a město a okres se zavázaly ji brzy splatit.²¹ Městská spořitelna si v roce 1890 začala stavět pro vlastní potřeby dvoupatrovou budovu na Velkém náměstí (dnešní Kupkovo náměstí). Budova byla postavena na místě někdejších masných krámů podle plánů architekta Oskara Lásky z vídeňského podnikatelství C. Ronchettiho. Rok předtím byly zbořeny zmiňované masné krámy a taktéž byla přemístěna socha svatého Jana Nepomuckého, která u nich stála, do Kodymovy ulice k rodnému domku Filipa Stanislava Kodyma.²² Dům stojí dodnes a slouží jako sídlo Městského úřadu. Iniciativou tehdejšího purkmistra Josefa Krehana, radních Jana Bašeho a Františka Aloise Skuherského byla založena Občanská záložna v roce 1862 jako Vzájemný spolek záložny v Opočně. Záložna byla umístěna na radnici, ačkoliv nebyla obecní. V roce 1894 byla z radnice vypovězena, přestěhovala se do domu svého účetního a v roce 1898 koupila dům na náměstí na rozhraní ulic Baštecké a Zámecké (dnes je v domě prodejna s oblečením). Mezi 7. prosincem 1872 a 22. prosincem 1872 byla její činnost přerušena z rozhodnutí okresního hejtmana kvůli překračování stanov.²³

Opočna se dotkla také prusko-rakouská válka v roce 1866, od konce května tohoto roku procházely vojenské oddíly. O měsíc později zde měli vojáci zřízeno ležení, velení bydlelo na zámku a ostatní vojáci obývali louku Pod olivou. V hostinci Na nové byla kancelář polního telegrafu z Josefova.²⁴ Další příchozí vojsko bylo ubytováno po městě a na poli směrem k Mochovu. Kolem Opočna a Dobrušky bylo v ležení rozmístěno přibližně třicet tisíc našich vojáků. Z knížecích skladů bylo vojákům dodáváno dřevo, kupcům, pekařům a řezníkům se zvýšily tržby.²⁵ Obyvatelé města Opočna pekli vojákům buchty a koláče. Z bojů dováželi raněné do Opočna na zámek a těžce raněné do opočenské nemocnice. Zemřelí vojáci z bojů u Náchoda byli pochováni na okraji louky Pod olivou. Od 13. července tudy procházeli prusí vojáci, kteří sem zavlekli cholery. Na cholery zemřelo přes čtyřicet Opočenských obyvatel včetně

---

²¹ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie), s. 204v

²² Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 93

²³ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 177v

²⁴ Tamtéž, s. 162v

²⁵ Tamtéž, s. 162v

purkmistra Josefa Krehana. Celkové válečné škody byly vyčísleny na 7 785 zlatých a 59 krejcarů, největší podíl z vyčíslených škod se týkal vpádu Prusů.²⁶

2 Spolky

Spolky se začaly zakládat od 50. let 19. století, ale české vlastenecké spolky ve velké míře začaly vznikat až po roce 1867. V tomto roce byl vydán zákon č. 134/1867 říšského zákoníku, podle něhož musely spolky před začátkem činnosti informovat o svém založení a zaslat stanovy zemskému politickému úřadu. Opočenské spolky oznamovaly své založení c. k. okresnímu hejtmanství v Novém Městě nad Metují.

V této práci se věnuji spolkům, které vznikly v Opočně ve 2. polovině 19. století. Jedná se hlavně o spolky kulturního a sportovního charakteru se sídlem v městě Opočně. Ve městě vznikly také hospodářské, zemědělské a politické spolky. Příkladem takto zaměřených spolků jsou Hospodářský spolek okresu opočenského založený roku 1877, Obchodní grémium existovalo od roku 1896 nebo Politický klub okresu opočenského vzniklý v roce 1893. Tento rok také vznikla Farní jednota Cyrillská, která měla za úkol pěstovat kostelní a chrámový zpěv. Existoval tu také Okrášlovací spolek pravděpodobně ne dlouho a nebyl nejspíš zvláště oblíbený, neboť o něm není žádná zmínka v kronice města. V Opočně vznikla roku 1876 Učitelská jednota Budeč,²⁷ která měla podle svých stanov sídlo v obci, ze které pocházel její předseda. V roce 1880 zde začala fungovat Jednota vojenských vysloužilců, také zábavný spolek Kollár a o sedm let později Živnostensko-čtenářská beseda. V roce 1897 bylo v Opočně zaznamenáno 21 spolků.²⁸

Spolky se zúčastňovaly různých slavností, vítání vážených návštěv ve městě nebo i pohřbů významných občanů města. Příkladem může být odhalení pamětní desky doktora Františka Aloise Skuherského zakladatele nemocnice 21. září 1884 na oslavu 50 let trvání nemocnice, když v roce 1834 byla povolena pouze sbírka na její otevření. Podílely se na zařízení pohřbu purkmistra Václava Hrubého v roce 1889 a 10. září 1892 vítaly ministra obchodu Barquchema. Ve dnech 11. a 12. června 1898 organizovaly

²⁶ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie), s. 166v

²⁷ Jiří V. DLOUHÝ, Náčrt působení Učitelské jednoty Budeč v prvním desetiletí 1876 – 1886, Opočno 1886, s. 1

²⁸ Josef PTÁČEK, Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje. Opočno: Spartak Tesla, 1978, s. 24

zdejší spolky na počest výročí stých narozenin historika a politika Františka Palackého oslavu. Další událostí, na které se podílely, byla stavba a slavnostní vysvěcení vodovodu v Opočně.

Jako první oficiální spolek vznikla Měšťanská beseda, ovšem již přibližně od 30. let 19. století tady hrávali ochotníci, kteří až do vzniku Jednoty divadelních ochotníků v roce 1876 nebyli nijak samostatně organizováni. Několik obyvatel města bylo členy a zároveň funkcionáři více spolků. Příkladem jsou hodinář Antonín Dotřel, protokolista Emerich Podstránecký, ředitel škol Jiří V. Dlouhý, lékař zdejší nemocnice MUDr. Jan Dvořák nebo hodinář Adolf Drégr. Jedním z nejstarších dosud fungujících spolků v Opočně je kromě Tělocvičné jednoty Sokol také Sbor dobrovolných hasičů, který byl založen 30. července 1876. Jeho stanovy byly c. k. okresním hejtmanstvím schváleny 23. prosince 1876. Ustavující valná hromada se ovšem konala již 17. září 1876, na níž byli zvoleni velitel Hugo Parsch knížecí stavební inženýr, náměstek Václav Reichert a jednatel Adolf Drégr.²⁹

2.1 Měšťanská beseda

Spolek vznikl za účelem šíření národního a všeobecného vzdělání a pěstování společenského života. Toho se mělo docílit odebráním časopisů a knih, pořádáním literárních, hudebních nebo tanečních zábav, výletů a účastí na slavnostech a sletech jiných spolků. Členem se stal každý, koho přijal výbor nebo valná hromada spolku. V průběhu let byli členové voleni do těchto funkcí: předseda, místopředseda, jednatel, pokladník, kontrolor, bibliotér (později knihovník) a správce domu. Některé funkce se v určitých letech neobjevovaly. Konaly se tradiční silvestrovské zábavy pro besední členy a pozvané hosty. Každoročně se pořádaly volby do výboru, ale v letech, kdy byla malá členská základna, se odbyvaly většinou nepravidelně. Dlouholetými členy, kteří se pravidelně stávali výborovými činovníky, byli notářský koncipista později okresní tajemník Václav Blahník, hodinář Antonín Dotřel, školní ředitel Jiří V. Dlouhý.³⁰

Stanovy byly ke schválení podány prozatímně zvolenými představiteli, a to předsedou koželuhem Františkem Piskorou, jednatelem učitelem na knížecí selské škole Karlem Hasenöhrlem a kontrolorem notářským koncipistou Václavem Blahníkem.

²⁹ Václav RATHOUSKÝ – Zbyněk LIKOVSKÝ, Opočno 1068 – 2000: historie v datech, Praha 2006, s. 83

³⁰ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou (dále: SOkA RK), Drobné fondy města Opočna (dále: DRFMOP), Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

K jejich schválení došlo c. k. místopředsedstvím 28. června 1863. Ještě téhož roku 3. října byl zvolen nový výbor besedy na dobu jednoho roku, předsedou se stal knížecí lékař a zakladatel nemocnice František Alois Skuherský. Místopředsedou byl zvolen prozatímní kontrolor spolku Václav Blahník, jednatelem Josef Trumpus oděvník a zapisovatel živnostenské společnosti, kontrolorem Rudolf Hotyš člen městského výboru. Řadovými členy výboru se stali koželuh František Piskora, hodinář Antonín Dotřel a sedlář a natírač Václav Petr.³¹

Beseda se scházela v hostinci pana Františka Wenigra číslo popisné 129. Koncem toho roku své sídlo přesunuli k Janu Roubalovi do čísla 29, kde získali bezúplatně do užívání prostornou místnost. Na oslavu svateb svých dvou členů, Antonína Dotřela a Jana Hrubého, pořádala beseda 17. listopadu 1863 taneční zábavu. Čistý výnos se stal majetkem spolku. Zábava měla svoje heslo, které znělo „Na zdar našeho občanstva!“. Na schůzi výboru 22. listopadu 1863 bylo rozhodnuto o založení ochotnického odboru Měšťanské besedy. Ředitelem tohoto odboru se stal Václav Blahník a předseda besedy slíbil, že získá zpět z městské úschovy jeviště, knihy a ostatní divadelní věci. Představení naplánovali na příští rok, bohužel potom se informace o tomto odboru Měšťanské besedy ztrácí. Z podnětu podučitele Antonína Waněčka byl založen 6. prosince téhož roku zpěvácký odbor Měšťanské besedy, který měl využívat ke zkoušení besední místnost. Okresní úřad v Opočně obdržel poslední den toho roku c. k. místopředsedstvím stvrzené spolkové stanovy.³²

V únoru následujícího roku se rozhodli, že podle své zásady, která zněla podporovat české časopisectví, budou odebírat český vlastenecký politický časopisecký týdeník Hlas, jehož odpovědným redaktorem byl v 60. letech shodou okolností opočenský rodák Filip Stanislav Kodým. O půlnoci 12. srpna roku 1864 zemřel předseda této besedy, doktor medicíny a ranhojičství František Alois Skuherský, který se zasloužil o založení zdejší Rudolfovy nemocnice a rozproudění společenského života ve městě. O dva dny později se sešel besední výbor, aby si domluvil, jak zorganizují pohřeb svého předsedy. O den později o půl třetí se shromáždil pěvecký sbor a členové výboru se shromáždili v besední místnosti, odkud šli v průvodu k domu zesnulého. Při církevních obřadech sbor zpíval pohřební píseň a po skončení obřadu nesli rakev

---

³¹ SOKA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

³² Tamtéž, nestránkováno

střídavě členové městského a besedního výboru, při spouštění rakve do hrobu opět zpíval sbor a nakonec následovalo svaté požehnání. Pohřeb se konal přesně podle plánu. Na přání zemřelého měla být beseda zařízena k počtě císaře pána a tomuto přání členové výboru vyhověli a 4. září uspořádali hudební pěveckou a deklamatorní zábavu. Akce se sešla s neočekávaným zájmem.³³

Volby nového besedního výboru se konaly 9. října, novým předsedou byl zvolen advokát JUD. Emanuel Tilsch, místopředsedou se stal advokátní kandidát Bernard Fechtner, pokladníkem c. k. berní officiál František Pfeiffer, kontrolorem obchodník Jakub Čtvrtečka a řadovými členy výboru hodinář Antonín Dotřel, oděvník Josef Trumpus a podučitel Antonín Vaněček. Dle usnesení ze schůze výboru konané 21. října 1864 a předsedou dojednané smlouvy se stěhovala beseda z domu pana Jana Roubala do hostince pana Jana Rathouského, který jí na dva roky bezúplatně propůjčil do užívání zadní místnost ve svém domě. Dohodnuto bylo, že hostinský nemůže vypovědět smlouvu, právo výpovědi naopak měl na tři čtvrtě roku spolek. Druhý den se Měšťanská beseda přestěhovala do nové místnosti.³⁴

Začátkem ledna 1865 byli za čestné členy Měšťanské besedy zvoleni opočenský rodák Filip Stanislav Kodym, c. k. přednosta okresního soudu v Opočně Ladislav Roztočil a vrchní správce velkostatků knížete Antonín Bohutínský. V prosinci téhož roku se volil nový výbor, ten se skládal ze staronového předsedy tehdy už zemského advokáta Emanuela Tilše a místopředsedy c. k. aktuára Jana Podhájského a pěti dalších členů. Následkem prusko-rakouské války v roce 1866 zemřel druhý předseda výše jmenované besedy JUDr. Emanuel Tilš.³⁵

V lednu roku 1867 bylo na valné schůzi voleno nové představenstvo spolku a předsedou se stal dosavadní místopředseda Jan Podhájský, místopředsedou advokátní koncipient Jan Kavalír, pokladníkem Rudolf Hotyš, kontrolorem hodinář Antonín Dotřel. Na této valné schůzi bylo rozhodnuto o zřízení besední knihovny a její zřízení dostal na starosti výbor. Otevření besední knihovny se setkalo s příznivým ohlasem. Po předchozích výdajích čítalo v listopadu spolkové jmění celkem 134 zlatých. V listopadové volbě nového výboru byl zvolen předsedou okresní starosta a c. k. notář

---

³³ SOKA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

³⁴ Tamtéž, nestránkováno

³⁵ Tamtéž, nestránkováno

František Batěk, místopředsedou okresní tajemník Václav Blahník, pokladníkem měšťan Rudolf Hotyš, kontrolorem perníkář Jan Zohorna, řadovými členy výboru se stali krejčí Josef Zilvar, notářský koncipient Jan Kavalír, lotto kolektant František Bergauer. Předplaceny byly tyto časopisy Národní listy, Posel z Prahy, Květy, Světozor, Politika, Humoristické listy a Hlas.³⁶

V roce 1868 se konaly v období masopustu dvě taneční zábavy u besední místnosti. Výdělek z první zábavy byl určen besední knihovně a z druhé zábavy zůstal jměním besedy. Místopředseda Měšťanské besedy Václav Blahník se zúčastnil 16. května toho roku slavnosti položení základního kamene Národního divadla v Praze. Předtím psaný místopředseda besedy se zúčastnil velké slavnosti svěcení sokolského praporu 21. června, do praporu zatloukal hřeb. Měšťanská beseda na svoji besední místnost vyvěsila zvlášť pro tuto slavnost vyrobený prapor v národních barvách. Slavnosti se účastnilo několik sokolských a zpěváckých jednot z blízkého i vzdálenějšího okolí. Beseda se znovu stěhovala, tentokrát do hostince číslo popisné 7, který patřil tehdejšímu purkmistrovi Janu Bašemu. V hostinci Jana Rathouského, číslo popisné 245 už Měšťanské besedě nevyhovovaly podmínky. Do nového výboru se začlenili toho času měšťan Jan Baše jako předseda, notářský koncipista Jan Kavalír jako místopředseda, okresní tajemník Václav Blahník jako kontrolor a bibliotéř. Při oslavě silvestra dražili obrazy, které obdrželi za odebírání časopisů a různých děl.³⁷

V červnu dalšího roku 1869 zemřel jednatel Václav Kašpar, Měšťanská beseda spolu s tělocvičnou jednotou Sokol zorganizovala pohřeb. Jednatel se po smrti Václava Kašpara stal Václav Blahník, na místo kontrolora nastoupil Václav Ficenec, na pozici bibliotéře Jan Kavalír. V řádných volbách se stal opět předsedou Jan Baše, stejně tak Jan Kavalír místopředsedou, pokladníkem Václav Blahník, kontrolorem Václav Ficenec. Peněžní jmění činilo 35 zlatých a 93 krejcarů. Odebírala celkem 10 časopisů např.: Národní listy, Humoristické listy, Průmyslové listy, Pokrok a Květy, které existují dodnes.³⁸

V roce 1870 se na návrh Františka Baťka nekonaly volby do výboru, protože bylo pouze 26 členů v besedě. V měšťanstvu, knížecím i c. k. úřednictvu nebyl zájem o

---

³⁶ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

³⁷ Tamtéž, nestránkováno

³⁸ Tamtéž, nestránkováno

členství v Měšťanské besedě, proto se každý člen musel zavázat přivedením alespoň jednoho člověka z okruhu svých známých pro rozšíření členské základny spolku. V tom roce se opět konala silvestrovská zábava a těšila se hojně účasti. Jejíž součástí byla také loterie, která vydělala 11 zlatých a 65 krejcarů. V následujícím roce činnost besední stagnovala, odebírány byly stejné časopisy jako v minulých letech. Na konci roku měla beseda 35 členů. Tradiční silvestrovská zábava se konala, ale ze strany měšťanstva byla nízká účast, ale vyšší účasti se beseda dočkala od c. k. a knížecího úřednictva. Na tuto zábavu obstaral besední výbor piano z Hradce Králové, na nějž si půjčil peníze u Městské záložny v Opočně, členové besedy předpokládali, že se půjčka uhradí z dobrovolných příspěvků, které byly slíbeny.³⁹

V únoru 1872 se konečně konaly volby do výboru, předsedou se stal opočenský purkmistr Jan Baše, místopředsedou Václav Blahník, pokladníkem Jan Kavalír, kontrolorem Antonín Dotřel a zbylými členy výboru Josef Tomas, Josef Zilvar a knížecí správce Martin Oplt. Knižecí správce se vzdal funkce a místo něho nastoupil Jan Herfurt. 16. června pořádala Měšťanská beseda spolu se Sokolem hudební pěveckou a deklamatorní zábavu na pomoc obyvatelům severozápadních Čech, které postihly povodně. Výtěžek z hojně navštívené zábavy byl zaslán na Ústřední komitét královského hlavního města Prahy a činil 44 zlatých 25 krejcarů 1 stříbrný zlatník a jeden stříbrný čtvrtzlatník. V roce 1874 uspořádala dvě zábavy v hostinci Na zámečku, obě se konaly ve prospěch dobré věci, první pro pohořelé v Hlinsku a druhá na Vánoční stromek pro chudé děti v Opočně. Spolek si předplácel německý deník Politika, český deník Pokrok, český týdeník Humoristické listy a obrázkový časopis Světozor s přílohou Bazar. Členy výboru byli Václav Hrubý předseda, Jiří V. Dlouhý místopředseda, Josef Tomas pokladník, Václav Blahník kontrolor. Na konci roku měla Měšťanská beseda 30 členů.⁴⁰

V březnu 1875 se konaly volby do výboru a jeho členy se stali měšťanosta (starosta) Václav Hrubý, školní ředitel Jiří V. Dlouhý, c. k. berní kontrolor Josef Bouček, účetní občanské záložny Antonín Dotřel, okresní tajemník Václav Blahník, učitel Jindřich Urban a předseda záložny Jan Baše, který volbu nepřijal a místo něho nastoupil Josef Tomas. Funkce předsedy, místopředsedy, pokladníka a kontrolora byly

---

³⁹ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

⁴⁰ Tamtéž, nestránkováno

obhájeny. Spolu s tělocvičnou jednotou pořádali výlet, který se vydařil. Byla pořádána pouze silvestrovská zábava kvůli nedostatku besedních členů. Na konci roku čítala beseda 31 členů. V roce 1876 se nekonaly volby do výboru z důvodu nemoci nejdříve pana předsedy a pak místopředsedy. Beseda pořádala pouze silvestrovskou zábavu a na konci roku měla 23 členů. Časopisy byly odebírány tytéž jako v roce 1874 s výjimkou Světozoru, který byl odebírán bez přílohy. V březnu 1877 se uskutečnily výborové volby, zvoleni byli ti, co byli členy do voleb. Funkce předsedy a místopředsedy byly obhájeny a pokladníkem se stal Josef Tomas, kontrolorem Jindřich Urban. V červenci zemřel nejstarší besední člen Josef Zilvar. Do konce roku přistoupil jeden nový člen, takže členů bylo jako minulý rok 23. Pořádala se tradiční silvestrovská zábava, která se setkala s úspěchem. Byly odebírány stejné časopisy jako minulý rok.⁴¹

V dubnu roku 1878 přistoupilo do spolku 12 nových členů, mezi nimi byli Karel Langswert přednosta železniční stanice, Václav Trnobranský c. k. listovní, Ferdinand Zohorna kupec, Karel Vašátko hospodářský správce v Podzámčí a Vilém Widtmann správce knížecího cukrovaru. Do výboru byli zvoleni za předsedu Jiří Dlouhý, za místopředsedu Václav Trnobranský, za kontrolora Antonín Dotřel, za pokladníka Václav Blahník, Václav Hrubý, Vilém Widtmann a Jan Duchoslav. V následujícím roce byl zvolen předsedou Josef Liehm knížecí zahradník, místopředsedou Josef Dvořák soudní příručí, pokladníkem Václav Hrubý, kontrolorem Augustýn Bělohlávek zeměměřič a Josef Tomeš, Otto Jan Kursch, Jiří V. Dlouhý. Bylo přijato 17 nových členů. 9. listopadu pořádali večer pánů a dam v Holubově hostinci (dnes Hotel Holub), program večera se skládal z komických výstupů, žertovné přednášky a hudby.⁴²

Na valné hromadě 4. dubna 1880 se hlasovalo o návrhu přestěhovat se jinam, ale byl většinou hlasů zamítnut. Iniciativa pana Blahníka o přistoupení do spolku pro vystavění národního domu s příspěvkem 20 zlatých byla jednohlasně schválena. V nově zvoleném výboru obhájili svou funkci předseda Josef Liehm, pokladník Václav Hrubý a místopředseda Josef Dvořák, revizorem účtů se stal Josef Löbl. Na návrh pana Blahníka na valné hromadě 21. dubna 1881 bylo dáno 25 zlatých ze spolkové pokladny zdejšímu rodákovi Filipu Stanislavu Kodymovi, který toho času žil ve velmi skromných podmínkách. Volilo se nové představenstvo spolku, pozice předsedy byla obhájena

---

⁴¹ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

⁴² Tamtéž, nestránkováno

stejně tak pozice pokladníka, místopředsedou se stal Josef Löbl, a kontrolorem Antonín Bělohlávek.⁴³

Na následující valné hromadě konané 26. listopadu 1882 se už několikátý rok projednávalo zakoupení piana, nakonec schváleno a vyčleněno 300 zlatých na zakoupení. Ve volbách do výboru obhájili své funkce předchozí představení. Příští rok tedy 1883 4. dubna na funkci předsedy rezignoval knížecí zahradník Josef Liehm. Na akademii konanou 23. září 1883 v hotelu Holub ve prospěch Matice školské bylo zapůjčeno spolkové piano. Nové výborové volby se odbývaly až 12. dubna 1885 a předsedou se stal Josef Dvořák, místopředsedou Václav Hrubý, pokladníkem Jiří Dlouhý a jednatelem Václav Sobotka. Na této valné hromadě se rozhodlo o odebrání časopisu Ratiboř a darování zakoupené mapy Čech opočenské školy. V březnu 1886 byla nově uspořádána spolková knihovna.⁴⁴

V lednu 1888 odešel předseda Josef Dvořák z Opočna a je volen nový výbor. Předsedou se stal MUDr. Jan Dvořák, místopředsedou Jiří Dlouhý, pokladníkem Antonín Dotřel a kontrolorem Václav Vodvářka. Na počest 40 let výročí panování císaře Františka Josefa I. uspořádala Měšťanská beseda zábavný večer, na kterém přednášel místopředseda spolku, jeho přednáška se nazývala *O významu a působení 40leté šťastné a slavné vlády Jeho c. k. apoštolského veličenství Františka Josefa I.* Toho roku bylo odebráno velké množství časopisů a to Humoristické listy, Světozor, Zlatá Praha, Švanda dudák, Osvěta, Květy, Lumír, Nový Paleček, Obzor, Opavský týdeník, Ruch, Ratiboř a dva deníky Hlas národa, Politik.⁴⁵

Měšťanská beseda souhlasila s konáním přednášky Dr. Emila Holuba o Africe, o níž žádal ve dvou dopisech a odbývala se 4. ledna 1891 v sále hotelu Holub. O několik dní později přesněji 10. ledna se konal v sále hotelu Holub besední věneček. K časopisům odebíraným minulý rok přibyli Přítel domoviny, Fliegende Blätter a od května do října výstavní časopis Praha. V roce 1893 byl předsedou pan Antonín Binder. 8. října 1893 se výbor spolku shodl na poskytnutí příspěvku 5 zlatých Družstvu pro vystavění Kodymova národního domu pro rok 1893 a vyjádřil ochotu přispět i příští rok za podmínky, že v národním domě bude mít vyhrazenou k užívání vhodnou místnost.

---

⁴³ SOKA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

⁴⁴ Tamtéž, nestránkováno

⁴⁵ Tamtéž, nestránkováno

Předsedou je v roce 1894 stále Antonín Binder, ustanoven odbor pro zakoupení nového pianu na základě sdělení hudební a pěvecké jednoty Vorla, že je vybráno už 369 zlatých a 19 krejcarů.⁴⁶

V roce 1895 vystoupil ze spolku lékař Jan Dvořák a zemřel předseda Měšťanské besedy Antonín Binder. Tehdy byly odebírány Národní listy, Květy, Humoristické listy, Ratiboř, Politik, Světozor, Zlatá Praha, Lumír a Osvěta. V říjnu bylo vydáno svolání k občanům, aby se stali členy Měšťanské besedy. V roce 1896 pořádala Beseda ve spolupráci s ochotníky a Dívčí pěveckou jednotou Mlada silvestrovskou zábavu. Novým předsedou se 13. března 1898 stal c. k. okresní soudce Antonín Lepař. Příští měsíc 3. dubna pořádala Měšťanská beseda koncert kapely holické. V létě toho roku se podílela na organizaci oslav výročí 50 let od zrušení roboty a výročí sta let od narození otce národa Františka Palackého. Zorganizovala vystavení obrazu Madonny Valašské v budově radnice se svolením pana purkmistra, s pomocí něho, opočenských dam, děkana Řeháka a vrchního knížecího zahradníka se vybralo 28 zlatých a 70 korun ve prospěch radhošťské svatyně. Kromě již odebíraných časopisů přibyly Rozhledy Lidové, Sípy a Naše doba. Toho roku byl založen při besedě odbor k okrášlování města a okolí.⁴⁷

V roce 1899 měla Beseda 52 členů. Funkci předsedy obhájil 8. ledna 1899 JUDr. Antonín Lepař, místopředsedou se stal Václav Pavlík. Toho roku besední výbor předal svoji knihovnu Jednotě Kodým ovšem pod podmínkou, že ji vydá v budoucnu zřízené lidové knihovně v Opočně. V červenci se starala o zábavu návštěvy z Pardubic a zasadila se o její opětování a delegace z Opočna Pardubice navštívila v září. V roce 1900 byl opět zvolen předsedou spolku i jeho okrášlovacího odboru c. k. rada zemského soudu JUDr. Antonín Lepař. Členy okrášlovacího odboru byli např.: stavitelé Václav Javůrek a Jan Černý nebo purkmistr Adolf Wolf. Časopisy byly odebírány stejné jako v předchozím roce a k nim přibyla Samostatnost, Právo lidu a obnovený odběr Opavského Týdenníku. V březnu podali rezignaci předseda Antonín Lepař a jednatel Jan Heinz.⁴⁸

---

⁴⁶ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

⁴⁷ Tamtéž, nestránkováno

⁴⁸ Tamtéž, nestránkováno

Jméno a příjmení	Povolání	Funkční období
František Piskora	Koželuh	1863
František Alois Skuherský	Knížecí lékař a zakladatel nemocnice	1863 - 1864
JUDr. Emanuel Tilsch (Tilš)	Advokát	1864 - 1866
Jan Podhájský	c. k. aktuár	1867
František Batěk	c. k. notář	1867 – 1868
Jan Baše	Měšťan	1868 - 1878
Jiří (V.) Dlouhý	Učitel v Opočně	1878 - 1879
Josef Liehm	Knížecí zahradník	1879 - 1883
Josef Dvořák	Soudní příručí	1885 - 1888
MUDr. Jan Dvořák	Lékař Rudolfovy nemocnice	1888 - 1893
Antonín Binder		1893 - 1895
JUDr. Antonín Lepař	c. k. okresní soudce	1898 - 1900

Tabulka č. 1: Přehled předsedů Měšťanské besedy v Opočně mezi lety 1863 až 1900⁴⁹

⁴⁹ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, neustránkováno

2.2 Tělocvičná jednota Sokol

Ustavující schůze se konala 16. února 1868 v hostinci U města Prahy, jíž zahájil Matyáš Hanuš, který byl zvolen prozatímním starostou a prozatímním náčelníkem se stal úředník z továrny ve Skuhrově nad Bělou Josef Zilvar starší, dalšími funkcionáři se stali řezník Karel Potůček, krejčí Jan Herfurt, krejčí Josef Zilvar, Václav Blahník, František Bergauer, Václav Kašpar a Antonín Dotřel. Dočasný výbor sestavil podle vzoru stanov Sokola Pražského ty své a jejich návrh schválila valná hromada 23. února 1868, následně byly 4. března odeslány ke schválení c. k. místodržitelství v Praze a o měsíc později 22. května 1868 byly místodržitelstvím schváleny.⁵⁰

Z dobrovolných příspěvků členů a občanů byl zakoupen sokolský prapor a jeho slavnostní odhalení se konalo 21. června 1868 u mariánské sochy na dnešním Kupkově náměstí. Této slavnosti se účastnilo selské banderium z Pohoří, několik sokolských jednot a tři pěvecké jednoty z Kláštera nad Dědinou, Smiřic a Třebechovic pod Orebem. Ke cvičení v letním počasí byl upraven dvůr u domu pana jednatele Kašpara a jako tělocvična byly upraveny místnosti v domě č. p. 10, který patřil členu Sokola Karlu Potůčkovi. Cvičební náčiní měli k dispozici v květnu roku 1868 a byla to bradla, hrazda, kruhy, provazy, žíněnka, můstek, žebříky a bidla ke šplhu. V červenci toho roku měla jednota již 70 členů z toho 51 činných a obdržela podporu 30 zlatý od městského zastupitelstva pod podmínkou, že budou členové pomáhat při požárech u stříkačky. Hasičský odbor nebyl v jednotě nikdy založen, ač se o tom jednalo.⁵¹

Mezi lety 1869 až 1872 se opočenská sokolská jednota se aktivně podílela na iniciativě založit v kraji sokolskou župu. To se však nepodařilo. Prvním jejich veřejným se stal výlet na svátek sv. Anny v roce 1868 s hudbou a praporem do Nového Města nad Metují. V tomto roce se ještě veřejně projevil účastí na táboru lidu na hoře Oreb, který potlačilo vyslané vojsko. V roce 1869 odkázal zemřelý jednatel Kašpar Sokolu tisíc zlatých na postavení tělocvičny a zaručil užívání dvora u jeho domu. Toho roku se stal novým starostou jednoty tehdejší purkmistr Jan Baše, náměstkem Matěj Hanuš a jednatelem Karel Novotný. Na jaře roku 1869 uspořádali první sokolský ples a poté taneční věnečky.⁵²

---

⁵⁰ Josef PTÁČEK, Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje. Opočno: Spartak Tesla, 1978, s. 15

⁵¹ Tamtéž, s. 16

⁵² Tamtéž, s. 16 - 17

Potom činnost na několik let ochabla také proto, že přišli o zimní tělocvičnu, až v roce 1872 bylo cvičení obnoveno. V tomto roce získali bezplatně zimní tělocvičnu v sále Holubova hotelu a fond pro výstavbu tělocvičny uložila jednota v Občanské záložně. V roce 1873 o letní cvičiště na dvoře u domu č. p. 6 změnou jeho majitele a následující rok veřejně nevystoupila. V roce 1875 se znovu volilo nové představenstvo spolku, starostou se stal Václav Hrubý, náměstkem Jan Herfurt. V roce 1876 vyvolala sokolská jednota založení hasičského sboru v Opočně. Svojí výzvou z 1. července roku 1876 nabádala občany k přistoupení a k účasti na schůzi. Na této schůzi určeno vytvoření stanov, které byly schváleny c. k. místopředsedstvím 12. prosince 1876. Během roku 1876 byl zvolen nový starosta Sokola Jan Herfurt, protože dosavadní starosta se z titulu své funkce v čele města stal starostou hasičského sboru.⁵³

V roce 1877 dali Sboru dobrovolných hasičů 200 zlatých na zřízení rekvizitního vozu. V roce 1880 vystřídal ve funkci starosty jednoty Jana Herfurta František Michálek. Od roku 1880 pořádala pravidelně v zimě opočenská jednota vzdělávací přednášky. V těchto letech vrcholila krize sokolského hnutí a zdejší jednota vyzvala jaroměřskou, aby svolala na 6. června 1881 sjezd zástupců severovýchodočeských sokolských jednot. Na tomto sjezdu vznikla tzv. jaroměřská rezoluce, ve které doporučovalo spojování sokolských jednot s hasičskými sbory a žádalo zřizování tělocvičen v národních školách a také pravidelné vyučování tělocviku. V tomto roce uspořádala jednota sokolský sjezd, po průvodu sokolských jednot z Vysokého Mýta, Chocně, Litomyšle a opočenské v čele s hudbou a banderisty od nádraží do města, kde si odpočinuli. Poté si prohlédli park i s nově přichozí novoměstskou sokolskou jednotou, následoval koncert v tělocvičně a postupný příjezd jednot ze Dvora Králové nad Labem, Jaroměře a Náchoda. Potom se konala koncertní a taneční hostina v zahradním hostinci pana Šimka a výtěžek z ní byl 58 zlatých a 20 krejcarů.⁵⁴

V roce 1883 se účastnila odhalení pomníku Karla Havlíčka Borovského v Kutné Hoře a v roce 1884 projevovala snahu ve zřízení vyšších organizačních celků. Nakonec byla v tomto roce ustavena Sokolská župa východních Čech, jejíž sídlo bylo v Hradci Králové. Mezi lety 1885 až 1888 měla jednota 45 členů, kdežto v roce 1888 jich měla už 50. Knihovna a náradí byly oceněny na 400 zlatých a v hotovosti měli 1400 zlatých.

---

⁵³ Josef PTÁČEK, *Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje*. Opočno: Spartak Tesla, 1978 s. 18

⁵⁴ Tamtéž, s. 18

V roce 1889 byl starostou František Růžička. V roce 1890 získal Sokol v budově radnice stálou tělocvičnu. Sokolského sletu při příležitosti Zemské jubilejní výstavy v Praze se zúčastnilo 20 členů opočenské sokolské jednoty.⁵⁵

V roce 1892 byl starostou zvolen Josef Chudý, jeho náměstkem František Růžička a jednatelem Emerich Podstránecký. Oslavy výročí 25 let od založení opočenské sokolské jednoty se konaly z neznámých důvodů už 26. června 1892 tedy o rok dříve. V následujícím roce 1893 místní Sokol vystoupil z dosavadní župy a připojil se k podkrkonošské sokolské župě, která měla sídlo v Náchodě. Tato změna byla odůvodněna lepším vlakovým spojením a příslušností většiny okolních jednot k této župě.⁵⁶

Během roku 1894 se konalo několik věnečků a 12. srpna pořádala opočenská jednota župní slet, po kterém zůstal schodek 70 zlatých. Od dubna měla jednota svůj pěvecký odbor, kterým se na vlastní žádost stala hudba Opočenská a tím pádem se musela podvolit sokolským pravidlům. Toho roku 7. října rezignovali na funkci starosta a jednatel, v následné volbě je nahradili pánové Růžička coby starosta a Trnovský coby jednatel. Na konci roku 1894 rozebírali stavbu vlastní tělocvičny, nakonec došli k názoru, že se dohodnou s Družstvem pro vystavění Kodymova národního domu ohledně tohoto problému.⁵⁷

V lednu roku 1895 jednota obdržela v minulém roce objednané činky. Bylo voleno představenstvo spolku a funkce starosty a jednatele byly obhájeny, náčelníkem se stal Emerich Podstránecký. Toho roku se účastnili na vyzvání městské rady pohřbu čestné občana města Jiřího Pitky a pohřbu knížete Josefa Colloreda Mansfelda. 6 členů cvičilo na sokolském sletu v Praze. V roce 1896 byl opět zvolen předsedou František Růžička, náčelníkem Emerich Podstránecký a jednatelem Václav Javůrek. Jednota podala žádost, jestli by mohla v zahradě budoucího národního domu v létě cvičit stejně jako v minulém roce. V případě souhlasu Družstva pro vystavění Kodymova národního domu byl stavbou letní tělocvičny pověřen stavitel Václav Javůrek. Toho roku se

---

⁵⁵ Josef PTÁČEK, Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje. Opočno: Spartak Tesla, 1978, s. 19

⁵⁶ Tamtéž, s. 23

⁵⁷ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Tělocvičné jednoty Sokol 1894 – 1907, neustránkováno

účastnila jednota okrskového cvičení v Novém Městě nad Metují a župního sjezdu i s dorostem ve Dvoře Králové nad Labem.⁵⁸

V roce 1897 se stal starostou Karel Potůček, náčelníkem Bělohoubek a jednatelem Kafka. Uvažují o připojení opočenského velocipedistického klubu Kmit k Sokolu. V tomto roce přistoupila zdejší jednota za činného člena Matice sokolské s ročním příspěvkem 1 zlatý. Sokol dostal k nahlédnutí plány na stavbu Kodymova národního domu, na kterých byla zakreslena tělocvična o 50 metrech čtverečních. Tento rozměr se jim zdál malý a chtěli alespoň 70 metrů čtvereční, proto byli vybídnuti k účasti na schůzi Družstva pro vystavění Kodymova národního domu. Byl odsouhlasen návrh, aby ten kdo vysloví germanismus, zaplatil 1 krejcar a ten, který to uslyší a neohlásí, bude platit 2 krejčary do pokladničky ve prospěch Kodymova národního domu. Jednota koupila dva míče a v srpnu se účastnila výletu na zahradní slavnost v Českém Meziříčí. Na základě stížnosti, že spolková hudba správně nereprezentuje, ji byl odejmut přívlastek sokolská a veškerá hudební činnost ve spolku se přestala vykonávat.⁵⁹

V lednu 1898 byl zvolen opět starostou Karel Potůček, náčelníkem Kubišta a jednatelem Jahelka. 13. února toho roku pořádali věneček, který byl prodělečný. Jednota si vytyčila podmínky, za kterých přispěje 1000 zlatých na stavbu Kodymova národního domu, které byly poskytnutí tělocvičny třikrát týdně a místo ve výboru Družstva pro vystavění Kodymova národního domu. Spolek byl iniciátorem oslavy stého výročí narození Františka Palackého, která nepřinesla zisk, ale schodek. Během roku byli za náčelníka a jednatele zvoleni pánové Kafka a Hendrych, protože předchozí na funkce rezignovali. V tomto roce vystoupil z jednoty Emerich Podstránecký. Do konce tohoto roku nebyl zmíněný příspěvek Družstvu pro vystavění Kodymova národního domu dán.⁶⁰

Roku 1899 byl znovu vybrán jako starosta Karel Potůček, náčelníkem se stal Antonín Bělohoubek a jednatelem František Zilvar. Byl zvýšen členský příspěvek z 10 na 15 krejcarů. Jednota pořádala přednášku o životě Františka Ladislava Riegra a několik dalších přednášek. Už několikátý rok pořádal Sokol Husův večírek. Vyslání

---

⁵⁸ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Tělocvičné jednoty Sokol 1894 – 1907, nestránkováno

⁵⁹ Tamtéž, nestránkováno

⁶⁰ Tamtéž, nestránkováno

zástupci jednoty se zúčastnili župní valné hromady v České Skalici, na které zařídili konání okrskového cvičení v Opočně a jehož výnos pro jednotu činil 9 zlatých a 54 krejcarů. Jednota uspořádala pochodové cvičení směrem do Dobrušky. Jednota pořádala slavnostní večer k připomenutí 15 let od tragické smrti zakladatele sokolské jednoty Dr. Miroslava Tyrše a pro spolkovou pokladnu získala 10 zlatých a 9 krejcarů. Na programu tohoto večera konaného v prostorách ochotnického divadla byla ouvertura, proslov, živý obraz a aktovka ze sokolského života *Vzletem sokolím*. Na konci tohoto roku se Jednota Kodým stala členem Sokola.⁶¹

V roce 1900 opět obhájili své funkce starosty Karel Potůček, náčelníka Antonín Bělohoubek a jednatele František Zilvar. Spolu s Klubem velocipedistů Kmit pořádali ples, který byl úspěšný. Na přání sokolské jednoty z Českého Meziříčí pořádala ta opočenská zábavní večírek v meziříčském hostinci U Hojných. Po četných stížnostech na spolkového sluhu byl novým sluhou zvolen obuvník Jan Novák. Jednota se účastnila okrskového cvičení v Dobrušce a župního sletu v Jaroměři. V září roku 1900 byl zvolen jednatelem Karlovský za rezignujícího Františka Zilvara. Košťanské sokolské jednotě zaslala na její prosbu 1 zlatý na stavbu Národního domu. V tomto roce diskutovala jednota o koupi nových bradel.⁶²

V roce 1901 byl starostou zvolen Václav Pavlík, náčelníkem opět Antonín Bělohoubek a jednatelem Fišer, ale posléze vyměněn za Romana Kylingera. Výbor jednoty se usnesl, že ženský odbor bude zaveden, až bude postavena nová tělocvična a zařazen byl 22. srpna 1901. V tomto roce byla konečně koupena nová bradla a to za 230 korun. Ve dnech 29. a 30. června účastnila jednota v Praze všesokolského sletu. 27. srpna přestěhovala jednota zařízení tělocvičny z budovy radnice do Kodýmova národního domu, kde následující den 28. srpna cvičil dorost. Mužský a ženský odbor spolu poprvé vystoupili na veřejném cvičení v Krčíně (dnes součást Nového Města nad Metují). Inzerovali prodej staré tělocvičného náradí a to bradel, kozy a stojanů k hrazdě. Společně se slavnostním otevřením Kodýmova národního domu se konalo i oficiální otevření tělocvičny. Tělocvičnu jednota pronajala měšťanské škole v pondělí a ve čtvrtek od 10 do 12 hodin za 5 korun měsíčně.⁶³

---

⁶¹ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Tělocvičné jednoty Sokol 1894 – 1907, nestránkováno

⁶² Tamtéž, nestránkováno

⁶³ Tamtéž, nestránkováno

2.3 Jednota Utilitas

V kronice města je uveden jako rok vzniku této jednoty 1878, k němuž se přiklání i sama jednota. V prvních stanovách se ovšem uvádí, že činnost začala už 1. října 1877. Účelem této jednoty mělo být shromáždění kapitálu k zřízení nějakého závodu v Opočně, tento kapitál měl být získán dobrovolnými dary a příspěvky členstva a počet členů spolku neměl přesáhnout 20. První dochovaný protokol z výborové schůze je datovaný 25. listopadu 1878, ta se konala v hostinci pana Michálka. Předsedou a jednatelem byli Karel Jirsák a Emerich Podstránecký. Na výše zmiňované výborové schůzi byl schválen návrh čepice Utilitasky opočenského kožešníka Karla Nováka a vydávání oběžníku, který bude dvakrát měsíčně informovat členy o činnosti spolku⁶⁴

Ve stanovách z ledna 1879 je uveden už název vzájemně se v pádu onemocnění podporující členové jednoty Utilitas a účel jednoty je změněn, jak je patrné z názvu, na podporování členů v případě nemoci, ale na venek byl podle stanov používán název Utilitas. Prostředky na podporu nemocných členů byly získávány dobrovolnými dary a příspěvky z řad členstva. Během první poloviny roku 1879 spolek nevykazoval žádnou veřejnou činnost, přijímal pouze nové členy a snažil se uspořádat nějaký výlet. Scházel se v bytě pana předsedy Karla Jirsáka, místopředsedou spolku byl pan Emerich Podstránecký. Od prvního října 1879 byl snížen členský vklad z 30 krejcarů na 20 krejcarů a nově příchozí členové musí složit 50 krejcarů zápis a zároveň první členský vklad. V září byla schválena půjčka členovi spolku panu Felixovi Kniplovi 15 zlatých se splatností půl roku a úrokem 8%, která mu byla později zrušena na základě šetření jeho majetkových poměrů. Během roku bylo upozorňováno několikrát na neplacení členských vkladů a v důsledku toho byli někteří členové vyloučeni.⁶⁵

Podle knížky opočenské spořitelny, která byla předložena členům k nahlédnutí na valné hromadě konané 2. února 1880 v hostinci Na Zámečku, činilo uložené jmění 64 zlatých a 48 krejcarů. Na této valné hromadě byl novým předsedou zvolen Antonín Dotřel a místopředsedou Karel Jirsák a sedm členů výboru a byla vyřízena žádost pana Josefa Mačka darováním podpory 5 zlatých ročně a odpuštěním dlužných členských vkladů. Felix Knipl navrhl změnu stanov a to rozšíření účelu spolku a návrh byl přijat.

---

⁶⁴ SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11

⁶⁵ Tamtéž

Na následné výborové schůzi byl jednatelem opět zvolen Emerich Podstránecký a pokladníkem František Šalda.⁶⁶

Další schůze se konala až 26. března 1882 kvůli nečinnosti a to valná hromada, na které bylo řešeno, jestli má spolek nadále existovat. Usneseno bylo, že má dále fungovat, ale pouze za změny stanov. Předsednickou funkci obhájil Antonín Dotřel a místopředsedou se stal František Růžička. Členský vklad byl snížen na návrh Felixe Knipla od dubna 1882 na 10 krejcarů a veškeré dlužné členské příspěvky byly odpuštěny. Na výborové schůzi v hostinci pana Šreibra bylo rozhodnuto o konání zvláštní poradní schůze za účelem jednání o snaze postavit spolkovou budovu, která by sloužila pouze vlasteneckým zájmům. Na tomto záměru se soukromě dohodli členové spolku na valné hromadě. Na této zvláštní schůzi bylo ujednáno svolání velké poradní schůze na 4. května 1882 v 8 hodin večer za účasti dvou až tří členů všech opočenských spolků. Obeznamit s tím ostatní spolky dostal za úkol jednatel Emerich Podstránecký. Od té doby se zabývali Družstvem pro vystavění Národního domu a členstvím v něm.⁶⁷

Na valné hromadě svolané na 11. března 1882 se mimo debat ohledně Národního domu volil nový předseda a místopředseda spolku a těmi se stali Adolf Drégr a Karel Jirsák. Felix Knipl navrhl, aby se spolek postaral o pamětní desku zakladateli zdejší nemocnice, lékaři Františku Aloisi Skuherskému a nechal vsadit na budovu nemocnice. O tomto návrhu se nehlasovalo, protože předseda spolku řekl, že má něco podobného v plánu zastupitelstvo města. Přítomní povstáním projeví poděkování lékaři zdejší nemocnice Janu Dvořákovi za bezplatné léčení členů spolku. Jednatelem byl na následné schůzi zvolen František Fiala. Na výborové schůzi v červnu 1882 byl přítomný zdejší lékař Jan Dvořák, kterého požádaly o bezplatné ošetřování nemocných členů, a on souhlasil. V září toho roku byl na výborové schůzi schválen návrh stanov Družstva pro vystavění národního domu a na návrh pana Knypla se konala 17. září zábava na podporu stavby Národního domu v hostinci u pana Šreibra. Na poslední výborové schůzi v onom roce bylo oznámeno schválení stanov Družstva pro vystavění Národního domu c. k. místodržitelstvím.⁶⁸

K 11. březnu 1883 disponoval spolek jměním 112 zlatých a 56 krejcarů. Při Družstvu pro vystavění Národního domu se ustanovil zábavní výbor, který požádal

---

⁶⁶ SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ Tamtéž

spolky, aby vyslali 2 delegáty jako členy tohoto výboru. Za jednotu Utilitas byli zvoleni pan Kulhánek a František Fiala, tento odbor měl za úkol pořádat zábavy, jejichž výnos byl určen ve prospěch zmíněného družstva, ale v případě prodělku mají všechny spolky pokrýt tento dluh ovšem do výše 10 zlatých ročně. Na začátku června pořádala jednota koncertní zábavu zahrnující také loutkové divadlo osvětlené bengálsky Na Stráni, výnos z této a další zábavy byl dán Družstvu pro vystavení Národního domu. V tomto roce byla odsouhlasena podpora nemocnému Karlu Malcovi, který též rok zemřel, a jednota se účastnila jeho pohřbu. Na valné hromadě v prosinci 1883 obhájil funkci předsedy Adolf Drégr místopředsdou byl zvolen Antonín Dotřel a poté jednatelem Karel Jirsák. Během roku se řešila podoba odznaků jednoty a jejich objednání a v listopadu se účastnili městských oslav narození arcivévodkyně, na které sháněly ohňostroj.⁶⁹

Za celý následující rok 1884 nebyly spolkové odznaky vyřešeny. Na výborové schůzi v listopadu roku 1884 bylo schváleno zavedení matriky členů a tento úkol svěřil výbor panu jednatelem. V tomto roce uspořádala jednota výlet vlakem do Prahy do Národního divadla. Poslední listopadový den toho roku se konala valná hromada, na které byli opětně za předsedu a místopředsedu zvoleni Adolf Drégr a Antonín Dotřel. V březnu roku 1885 byla schválena potřeba změny stanov, v témže měsíci se konala v Hotelu Holub zábava, která vynesla 3 zlaté a 86 krejcarů a byla poskytnuta podpora 2 zlaté nemocné členovi Eduardu Vávrovi. V srpnu toho roku už obdržely několikrát zmíněné spolkové odznaky. Na valné hromadě, která se konala 8. listopadu 1885, byly schváleny opravené stanovy ovšem s několika změnami. Největšími byly změna z názvu Utilitas na Kodym a povolení členstvím ženám, které by měli právo pouze na podporu v nemoci. Na této valné hromadě bylo také schváleno založení zpěváckého odboru a norma o poskytování podpory nemocným členům. Byly prodány podobenky členů jednoty a výtěžek byl dán ústřední matici školské. Ve volbách do představenstva spolku obhájili své funkce Adolf Drégr, Antonín Dotřel i Karel Jirsák coby jednatel. V prosinci roku 1885 byl zaslán dopis i se stanovami spolku vdově po Filipu Stanislavu Kodymovi, jestli by souhlasila se změnou názvu spolku.

Na výborové schůzi 7. února 1886 bylo zrušeno rozhodnutí o zřízení zpěváckého odboru⁷⁰ a byl přečten souhlasný dopis Odolena Kodyma, psaný jménem jeho nemocné

---

⁶⁹ SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11

⁷⁰ Tamtéž

matky, se změnou názvu spolku.⁷¹ Ve stejném měsíci bylo přijato rekordních 32 nových členů a po celý rok byly vypláceny podpory nemocným členům. Na dubnové schůzi byla schválena žádost o peněžitou podporu knížeti Colloredo-Mansfeldovi a nájemcům opočenského panství. V květnu jednota dostala darem 10 zlatých od nájemců panství společnosti Werther, Fiedler a Gimbel. V první půli roku byla zřízena spolková knihovna, která se brzy začala plnit. V červenci získala do pronájmu spolkovou místnost za 5 zlatých ročně.

2.4 Jednota Kodym

Tato jednota vznikla přejmenováním vzájemně se podporujícího spolku Utilitas. Její stanovy byly schváleny c. k. místodržitelstvím v Praze 16. srpna 1886.⁷² Na valné hromadě 10. října 1886 byl zvolen předsedou Adolf Drégr a místopředsedou Antonín Dotřel, na následující schůzi byl jednatelem zvolen Emerich Podstránecký. Od pana Michálka obdržela jednota objednaný obraz Dr. Filipa Stanislava Kodyma, za který mu bylo vyplaceno celkem 8 zlatých.⁷³

V lednu 1887 pořádala jednota ples a čistý zisk z něho činil 27 zlatých a 24 krejcarů. V následujících měsících obdržel spolek od opočenské záložny darem 25 zlatých, za něž písemně poděkoval. Při spolku byla funkce spolkového poslíčka, který dostával za svoje služby 1 zlatý a od května 1887 mu byla odměna za službu vyměřena tak, že dostal krejcar za každého člena spolku. Tehdy si tím polepšil o 25 krejcarů. V říjnu roku 1887 byli opět zvoleni předsedou, místopředsedou a jednatelem Adolf Drégr, Antonín Dotřel a Emerich Podstránecký. V následujícím roce 1888 se jednota zúčastnila dvou výletů a to do vsi Hroška a do nedaleké vesnice Pohoří. V říjnu toho roku byl předsedou zvolen Antonín Dotřel, místopředsedou František Růžička a jednatelem opět Emerich Podstránecký.

Na začátku února 1889 se jednota účastnila dvoudenní slavnosti faráře Jana Řeháka, v příštím měsíci daroval kníže jednotě 10 zlatých a firma Werther, Fiedler a Gimbel 5 zlatých. V dubnu chtělo přistoupit k jednotě 31 cestářů opočenského okresu, přijati ale nebyli, protože měli být zbaveni povinnosti zaplatit zápisné, a to podle stanov nešlo. V srpnu řešil výbor jednoty spor s panem jednatelem Podstráneckým kvůli

---

⁷¹ SOKA RK, DRFMOP, Utilitas, inv. č. 147, č. kt.

⁷² SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt.

⁷³ SOKA RK, DRFMOP, Utilitas, inv. č. 142, č. kt.

nejednoznačnosti pozvání na výlet do Českého Meziříčí a nemožnosti ani po 8 dnech od konání výletu nahlédnout do účtu za něj. Spolek se v září roku 1889 zúčastnil svěcení kaple v Přepychách. V říjnu toho roku se opět stal předsedou Antonín Dotřel a místopředsedou František Růžička a jednatelem se místo Emericha Podstráneckého stal opočenský učitel Jindřich Urban. Na konci roku 1889 zaslala jednota dopis MUDr. Odolenu Kodymovi s žádostí o provedení přednášky o svém zemřelém otci.⁷⁴

V roce 1890 přišlo zamítavé stanovisko Odolena Kodyma ohledně přednášky o jeho otci. V březnu roku 1890 požádala opočenská Jednota vojenských vysloužilců o příspěvek na pomník vojínům padlým v prusko-rakouské válce v roce 1866, jednota vzhledem k nedostatku peněz v pokladně odsouhlasila dát příspěvek 5 zlatých. Kvůli problémům se zajištěním hudby se v srpnu nekonala v restauraci Na Stráni zábava. V každoročních volbách předsednictva spolku obhájili pozici předsedy Antonín Dotřel, místopředsedy František Růžička a jednatele Jindřich Urban. V prosinci oznámil místopředseda František Růžička vystoupení ze spolku.⁷⁵

V lednu roku 1891 se konala mimořádná valná hromada, na které byl zvolen nový místopředseda JUDr. František Rössler. Opočenská záložna věnovala jednotě v průběhu roku 30 zlatých o jeho získání a výši se zasloužil Felix Knypl. V tomto roce se účastnili několika pohřbů svých členů a přispívali na jejich pohřebné a pozůstalým vyplatili nemocenskou podporu. Ve spolkových volbách obhájili své funkce tehdy opočenský purkmistr Antonín Dotřel a JUDr. František Rössler. Jednatelem byl nově zvolen Adolf Drégr, náchodský pivovar byl požádán o příspěvek, ale ten odmítl kvůli špatnému roku.⁷⁶

V roce 1892 dostala jednota příspěvek na vlastní žádost od královéhradeckého biskupa Josefa Haise, jako poděkování se stal činným členem spolku. V dubnu 1892 bylo spolkovému poslovi Eduardu Novákovi po jeho žádosti zvýšeno služné na 1 zlatý a 40 krejcarů. V tomto roce také žádali o podporu císaře Františka Josefa I., ale nevyhověl jim. Jednota prosila u c. k. státních drah o slevu na jízdné pro své členy v případě potřeby lázeňské léčby, ale to jí bylo zamítnuto. Občanská záložna se v roce 1892 stala čestným členem jednoty. Ve volbách spolkového představenstva obhájili funkce

---

⁷⁴ SOKA RK, DRFMOP, Utilitas, Kniha schůzí výboru, inv. č. 142, kt. č. 11

⁷⁵ Tamtéž

⁷⁶ Tamtéž

předsedy pan Antonín Dotřel, místopředsedy JUDr. František Rössler a jednatele Adolf Drégr.⁷⁷

V roce 1893 se v jednotě usnesli na tom, že potřebují jednací řád, a proto požádali na návrh Františka Žišky Vzájemně se podporující jednotu Oliva v Praze o zaslání jejich jednacího a domácího řádu, stanov a tiskopisů. Jednota Oliva žádané dokumenty zaslala a podle nich byl zpracován jednací řád opočenské jednoty.⁷⁸ Na valné hromadě v říjnu toho roku byla projednávána žádost o příspěvek na stavbu Národního domu, kterému už v této době byl dán přívlastek Kodymův. Schválena jako finanční podpora byla částka 300 zlatých, která bude vyplacena až při začátku stavby zmíněného domu a potom ještě během tří let přispěje 200 zlatých. Jednota také vyžadovala pro sebe vhodnou místnost. Ve volbách byli opětovně zvoleni za předsedu a místopředsedu tehdy zdejší purkmistr Antonín Dotřel, advokát František Rössler a jednatelem Adolf Drégr. Toho roku se taktéž dohodli na tom, že lékařská zpráva potřebná k získání nemocenské podpory musí být potvrzená od spolkového lékaře nebo jeho zástupce.⁷⁹

V následujícím roce 1894 se jednota požádala nové královéhradeckého biskupa Eduarda Brynychy, aby se stal jejím členem. V témže roce žádala trutnovská Řemeslnicko-živnostenská jednota o příspěvek na stavbu vlastního spolkového domu, její žádosti bylo vyhověno a zaslány 2 zlaté. Stejnou částku tedy 2 zlaté obdržely pěvecké jednoty Mlada a Vorel, které žádaly o příspěvek na zakoupení spolkového piana. Opočenská Občanská záložna darovala spolku 30 zlatých a královéhradecký biskup prostřednictvím děkanství 10 zlatých. Na valné hromadě konané toho roku byla snížena výše vypláceného pohřebného kvůli nedostatku peněz ve spolkové pokladně. Své spolkové funkce znovu obhájili Antonín Dotřel, František Rössler a Adolf Drégr. Felix Knypl navrhl, aby byl přislíbený příspěvek na stavbu Kodymova národního domu zrušen, protože onoho roku se nezačalo stavět. Tento návrh byl zamítnut.⁸⁰

Na konci ledna roku 1895 pořádal spolek ples ve prospěch spolkové pokladny, ale výnos z něho žádný nevyplynul. V daném roce byl opočenský lékárník Jindřich Suchánek přijat za přispívajícího člena a na dotaz spolku o možnosti slevy na léky pro

---

⁷⁷ SOKA RK, DRFMOP, Jednota Kodym, Kniha schůzí výboru, inv. č. 149, č. kn. 61, kt. č. 11, nestránkováno

⁷⁸ Tamtéž, nestránkováno

⁷⁹ Tamtéž, nestránkováno

⁸⁰ Tamtéž, nestránkováno

členy jednoty slíbil 10 procent. Od listopadu roku 1895 byla funkce knihovníka placená ročně 10 zlatými. Po zábavě pořádané v zahradě Hotelu Holub zbyl k zaplacení ze spolkové pokladny dluh. Do čela spolku byli opětovně zvoleni, pánové Antonín Dotřel, František Rössler a Adolf Drégr. Od července roku 1896 přesídlila jednota z pronajatých místností v budově radnice do místností patřících panu předsedovi Antonínu Dotřelovi. V září 1896 se spolek účastnil národní slavnosti, kterou pořádala Jednota divadelních ochotníků ve prospěch stavby Kodymova národního domu. Po volbách v čele jednoty opět stanuli Antonín Dotřel, František Rössler a Adolf Drégr.⁸¹

V březnu roku 1897 byla zvolena do výboru Družstva pro vystavění Kodymova národního domu a jako její zástupce byl vybrán Adolf Drégr. V květnu stejného roku bylo kvůli dlouhodobému neplacení členských příspěvků vyloučeno sedm členů. Opočenský starosta Jan Herfurt informoval v červnu jednotu o tom, že spolkem původně využívaná místnost je volná. Načež se spolek rozhodl 1. srpna onoho roku přestěhovat zpátky do radničních místností a písemně to oznámit panu Antonínu Dotřelovi majiteli nynějších spolkových místností. Návrh pana Františka Žižky, aby jednota veřejně nevystupovala kvůli stále nízké účasti, byl schválen posléze i valnou hromadou. Ve volbách do představenstva spolku byl předsedou zvolen dosavadní místopředseda František Rössler, místopředsedou František Růžička a jednatelem Adolf Drégr⁸².

V lednu roku 1898 si zvolili nového zástupce do výboru Družstva pro vystavění Kodymova národního domu a tím byl spolkový pokladník Václav Hájek. Na březnové mimořádné valné hromadě byly schváleny pozměněné spolkové stanovy, jejichž změna byla schválena už na podzim roku 1896. Na této schůzi se znova projednávalo kolik, se má přispět na stavbu Kodymova národního domu. Nakonec byla schválena částka odsouhlasená již v roce 1893 a to 500 zlatých ovšem s menší změnou. Původní příspěvek 300 zlatých při začátku stavby se nezměnil, ale zbylých 200 zlatých bylo slíbeno původně doplatit během tří let. Tato lhůta byla zkrácena na 2 roky. Toho roku byl spolek pozván Tělocvičnou jednotou Sokol na jí pořádanou slavnost ke stému výročí narození Františka Palackého a pozvání přijal. Ke konci roku 1898 podal

---

⁸¹ SOkA RK, DRFMOP, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, č. kn. 66, č. kt. 12, nestránkováno

⁸² Tamtéž, nestránkováno

předseda jednoty žádost na městskou radu o přidělení jiné místnosti, protože stávající už nevyhovuje kvůli vlhkosti a tmavosti.⁸³

Na začátku roku 1899 darovala Měšťanská beseda svoji knihovnu, což bylo podmíněno tím, že pokud se ve městě zřídí veřejná knihovna, tak mají být darované knihy dány do ní. V březnu 1899 činilo jmění jednoty 1017 zlatých a 52 krejcarů včetně knihovny a inventáře. Ve volbách do nového představenstva, které se nekonaly v roce 1898 kvůli od c. k. místodržitelství nepotvrzeným novým stanovám, uspěl znovu František Růžička co předseda, místopředsdou se stal stavitel Jan Černý a jednatelem opět Adolf Drégr. Nový opočenský lékárník Adolf Czumpelík se uvolil poskytnout členům slevu 15% na léky. V prosinci roku 1899 schválili, aby spolek od následujícího roku přešel na korunovou měnu.⁸⁴

V lednu 1900 se stal předsedou dosavadní místopředseda Jan Černý, místopředsdou Josef Samek a jednatelem Adolf Drégr. Toho roku byli požádáni Družstvem českého národního domu v Trutnově, aby přispěli na stavbu jejich spolkového domu. Jednota se usnesla, že při placení spolkového příspěvku může každý člen přispět podle svého uvážení. V dubnu byla schválena změna vyplácení nemocenských podpor, kdy při akutních nemocech člen dostal 6 korun týdně a korunu denně pokud by mu do celého týdne chyběl jeden den a při chronických nemocech se vyplácela polovina částky co při akutních nemocech. Členové spolku se toho roku nechali fotografovat opočenským fotografem panem Josefem Kehlerem. Za fotografii o rozměrech 18x24 centimetrů zaplatili 1 korunu a 20 haléřů. Jednota se také v tom roce účastnila slavnostního otevření Kodymova internátu patřícího k opočenské hospodářské škole.⁸⁵

V lednu roku 1901 funkci předsedy obhájil Jan Černý, místopředsdou se stal Jan Duchoslav a jednatelem opět Adolf Drégr. Výše vyplácených nemocenských podpor byla stanovena na stejnou hranici, kterou činily před změnou. Toho roku se jednota zúčastnila pohřbu svého dlouholetého předsedy pana Antonína Dotřela. O účasti na slavnosti otevření Kodymova národního domu v zápisech jednoty není nic uvedeno.

---

⁸³ SOKA RK, DRFMOP, Jednota Kodym, Kniha schůzí výboru, inv. č. 149, č. kn. 61, kt. č. 11, nestránkováno

⁸⁴ Tamtéž, nestránkováno

⁸⁵ Tamtéž, nestránkováno

Dlouholetým spolkovým lékařem byl MUDr. Jan Dvořák a jeho zástupcem MUDr. Václav Cypra.⁸⁶

2.5 Družstvo pro vystavení Národního domu

Bylo založeno z iniciativy opočenské Jednoty Utilitas s cílem vystavět v Opočně dům, v kterém by měly svoje zázemí všechny zdejší vlastenecké spolky. Stanovy byly sepsány již 24. září 1882, podle nichž bylo účelem spolku postavení, zařízení a udržování tohoto domu.⁸⁷ Jeho vznik se ovšem datuje o několik měsíců později 7. ledna 1883.⁸⁸

Dne 12. března 1887 Družstvo podalo návrh Komitétu pro vystavění pomníku MUDr. Filipu Stanislavu Kodymovi, aby se jejich jmění sloučilo, a budoucí dům bude pojmenovaný domem Kodymovým nebo divadlem Kodymovým.⁸⁹ Tento Komitét byl součástí Hospodářského spolku pro okres opočenský a k roku 1888 měl sebráno 1346 zlatých. Žádost byla nejprve zamítnuta, ale v září roku 1891 přijata a komitét požadoval kromě názvu domu pozměnit podle toho i jméno spolku a do průčelí budovy dát Kodymovu bustu.⁹⁰ Všechny ty podmínky byly postupně splněny.

Na začátku března 1895 mělo Družstvo pro vystavění Kodymova národního domu vybráno 6311 zlatých a 88 krejcarů a do konce roku doufali, že budou mít 8500 zlatých. V dopise městskému zastupitelstvu vyjadřovalo naději, že začne se stavbou Kodymova domu v dalším roce.⁹¹ V roce 1899 mělo družstvo celkem 75 členů, nejvíce bylo členů přispívajících a to 60, 13 zakládajících a 2 čestní. Jako každoročně tak i v tomto roce dostalo družstvo od opočenské Občanské záložny 146 korun a 15 haléřů.⁹²

Podle pozemkové knihy pro Opočno se trhovou smlouvou z 31. května 1895 z knihovní vložky na základě zápisu z 30. června 1895 na listu B výše uvedené

---

⁸⁶ SOKA RK, DRFMOP, Jednota Kodym, Kniha schůzí výboru, inv. č. 149, č. kn. 61, kt. č. 11, nestránkováno

⁸⁷ SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11

⁸⁸ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 132, č. kt. 10, nefoliováno

⁸⁹ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 135, č. kt. 10

⁹⁰ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 135, č. kt. 10

⁹¹ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 134, č. kt. 10, nefoliováno

⁹² SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 134, č. kt. 10, nefoliováno

knihovní vložky č. 675 se majitelem zmiňovaných pozemků stalo Družstvo pro vystavění Kodymova národního domu.⁹³

V svolání tohoto spolku z 13. července 1900 se píše, že chtějí zahájit stavbu ještě ve zmiňovaném roce a otevřít spolkový dům v květnu následujícího roku 1901.⁹⁴

V roce 1901 byly změněny stanovy kvůli přejmenování spolku na Družstvo Kodymova národního domu a pozměnění účelu spolku na udržování domu ve vhodném technickém stavu pro činnost spolků, restaurace a veřejné knihovny. Dále je jeho účelem pronajímání místností spolkům i cizím a provozování hostinské a kavárnické činnosti po získání koncese.⁹⁵ V roce 1902 žádal tento spolek dopisem z 20. dubna město Opočno o vybudování chodníku od mateřské školy kolem Kodymova národního domu a upravení přechodu od kláštera na městské náklady.⁹⁶

V roce 1903 byl předsedou Adolf Potůček, místopředsedou Václav Pavlík a jednatelem Adolf Drégr. V prosinci toho roku dlužilo Družstvo staviteli Kodymova národního domu Václavu Javůrkovi za stavbu 2271 korun a 74 haléřů. Při vyzvání spolku na splacení části jeho pohledávky požádal Václav Javůrek také, aby se stal zakládajícím členem s příspěvkem 100 korun. Toto bylo schváleno a o 100 korun byl snížen dluh vůči staviteli. Výčepník restaurace Kodymova národního domu Josef Heinz v roce 1903 dlužil na poplatcích Družstvu za vyčepované pivo 400 korun, po několikerém upomínání slíbil, že dluh splatí do 15. ledna 1904.⁹⁷ Do tohoto data celý svůj dluh nesplatil a slíbil, že bude vyrovnán nejdéle do 20. března 1904 z manželčina věna, které má dostat. Nakonec dluh splatil odprodejem kulečníku a skříně Družstvu.

Na konci března roku 1904 byl předsedou opět zvolen Adolf Potůček, místopředseda a jednatel své funkce také obhájili. Odprodáním kulečníku a skříně, pozbyl Josef Heinz ze smlouvy vyplývající kauci 400 korun, kterou musel zaplatit. Lhůta na zaplacení mu byla prodloužena do 31. května 1904. V tento den ovšem chtěl poskytnout jako kauci spořitelní knížku svého švagra konzulátního úředníka v Kyjevě. Toto Družstvo neakceptovalo a prodloužilo mu lhůtu na zaplacení do 14. června, a

---

⁹³ Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

⁹⁴ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 132, č. kt. 10

⁹⁵ SOKA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11, folio 462

⁹⁶ SOKA RK, AMOP, Stavba Kodymova národního domu, inv. č. 1065, č. kt. 84

⁹⁷ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Družstva Kodymova národního domu 1903 - 1918 (Dále: Zápisník DKND 1903 - 1918), nestránkováno

pokud tak neučiní, smlouva bude vypovězena a vypsán konkurz na jeho místo. Na základě zprávy od městského pivovaru v Hradci Králové bylo zjištěno, že hostinský nenahlásil podle povinnosti spotřebu piva a bylo mu uloženo za nenahlášenou spotřebu zaplatit spolu s kaucí. Pan hostinský dlužné částky nezaplatil, spolek vypsál konkurz na nového výčepního a výpověď pro Josefa Heinze byla řešena se zdejším advokátem Rösslerem. Dne 9. července 1904 zemřel předseda Družstva pan Adolf Potůček, jehož pohřbu se členové spolku účastnili. Josef Heinz byl vypovězen k 1. říjnu a od tohoto data byl zvolen z osmi uchazečů hostinským pan Kebert z Chrudimi. Ten své zvolení nepřijal z důvodu nemoci. Následně zvolený pan Hubka z Jičína, nabídku také odmítl. Po třetí byl zvolen Jan Fišer z Opočna výčepníkem. V mimořádné valné hromadě byl zvolen předsedou Ferdinand Zohorna a bylo jí oznámeno zvolení nového hostinského, který složil požadovanou kauci 600 korun. Smlouva s ním byla uzavřena na období od 1. října 1904 do 30. září 1908. V tom roce se stal spolek majitelem sousedního lomu, který koupil předseda za 1000 korun od Barbory Krunkové.⁹⁸

V roce 1905 byl předsedou znovu zvolen Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Pavlík a jednatelem Adolf Drégr. Teprve v únoru tohoto roku byl doplacen dluh Václavu Javůrkovi 2000 korun za stavbu, tuto částku si vypůjčili v minulém roce od opočenské spořitelny. Stavitel Václav Javůrek z usnesení výboru postavil kolem dvorku zeď a prodloužil kanál, který v domě zapáchal, do lomu. V červnu zemřel hostinský Jan Fišer a vdova po něm mohla do konce září v domě zůstat za stejných podmínek, jako měl její zesnulý manžel. Karel Potůček daroval Družstvu pianino po zemřelém bratrovi a někdejším předsedovi Adolfu Potůčkovi. Po paní Marii Fišerové od 1. října nastoupil coby výčepník František Čermák z Vysokého Mýta, který ovšem po několika dnech odešel kvůli vysokému poplatku z vyčepovaného piva. Nakonec se ho podařilo přesvědčit a zůstal alespoň do konce roku. O toto místo se přihlásil Karel Fricke z Opočna. Na konci listopadu s ním byla sepsána roční smlouva platná od 1. ledna do 31. prosince 1906. Pan Fricke schválen c. k. okresním hejtmanstvím v Novém Městě nad Metují nastoupil už na konci prosince, protože se pan Čermák náhle odstěhoval do Náchoda.⁹⁹

---

⁹⁸ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 - 1918, nestránkováno

⁹⁹ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 - 1918, nestránkováno

Na začátku roku 1906 bylo do hostinské místnosti Václavem Zimou zavedeno elektrické světlo. Předsedou se opět stal Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Pavlík a jednatelem Adolf Drégr. Tělocvičná jednota Sokol pohledávala po Družstvu 100 zlatých (tedy 200 korun) ovšem o této zápůjčce nebyly ve spolku žádné záznamy. V květnu roku 1906 se začala bourat radnice a hostinec Maglaj, jejichž sutí byl zavážen družstevní lom. Představitelé města se přesunuli na 1 a půl roku za 300 korun ročně do Kodymova národního domu. Celý rok se Družstvo přelo s Inspektorátem pro pivní dávku v Praze, jestli je povinno uhradit dlužné dávky za výčepní Josefa Heinze, Jana Fišera a Marii Fišerovou. Spolek kvůli tomu podal rekurs na správní dvůr do Vídně. S Karlem Frickem byla obnovena roční smlouva tedy od 1. ledna 1907 do 31. prosince 1907.¹⁰⁰

V roce 1907 rozhodl správní soud ve Vídni ve prospěch Družstva, dlužné pivní dávky za výše zmíněné osoby platit nemá. Funkci předsedy obhájil Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Pavlík a jednatelem Adolf Drégr. Na konci roku zemřel výčepník Karel Fricke a žádosti jeho manželky Františky, aby mohla v jeho činnosti pokračovat, bylo vyhověno. Smlouva byla opět roční. V roce 1908 byl opět zvolen předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Pavlík a jednatelem Adolf Drégr. Ke konci tohoto roku byla obnovena smlouva s výčepnicí Františkou Frickovou opět na jeden rok, ale se zvýšeným poplatkem za hektolitr vyčepovaného piva z 2 korun a 50 haléřů na 3 koruny a 20 haléřů. V roce 1909 dlužilo Družstvo za rozličné stavební práce celkem 613 korun a 28 haléřů. Ferdinand Zohorna se v tomto roce na návrh Václava Javůrka stal čestným členem spolku. A opět byl zvolen předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Adolf Czumpelík a jednatelem Gustav Kulhánek. Smlouva na výčepnictví byla pro další rok uzavřena s vrchním číšníkem Antonínem Hulánem z Rožnova pod Radhoštěm.¹⁰¹

V roce 1910 obdržel opět povolení pan cukrář Špůr na prodej svých cukrovinek v Kodymově národním domě. Kníže Josef Colloredo Mansfeld daroval Družstvu 1200 korun, přislíbil ještě další peněžní podporu. Byl jmenován čestným členem Družstva Kodymova národního domu. Předsedou se opět stal Ferdinand Zohorna, místopředsedou Adolf Czumpelík a jednatelem František Zilvar, ten volbu nepřijal. Jednatelem se stal

---

¹⁰⁰ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 - 1918, nestránkováno

¹⁰¹ Tamtéž, nestránkováno

nakonec Adolf Drégr. Antonín Hulán nebyl schválen jako výčepník c. k. okresním hejtmanstvím, ale paní Vilemína Homolková schválena byla. Na verandu bylo zavedeno elektrické osvětlení. Výčepnici Vilemíně Homolkové byla na základě žádosti jejího zetě a dcery Ferdinanda a Anny Zohornových prodloužena na další rok smlouva. Paní Homolková ovšem podala výpověď kvůli přestěhování se do Prahy v důsledku nemoci. Nový výčepníkem zvolen František Štajner z Chrudimi, schválen c. k. okresním hejtmanstvím a od 1. ledna nastoupil na roční smlouvu.¹⁰²

V roce 1911 byl opět zvolen předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Adolf Czumpelík a jednatelem Emanuel Vambera. Na konci února se členové Družstva účastnili pohřbu svého člena a jednatele Adolfa Drégra. S výčepníkem Františkem Štajnerem byla obnovena smlouva na další rok. V roce 1912 se stal znovu předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Javůrek a jednatelem Gustav Kulhánek. Výčepníkem byl v dalším roce podle smlouvy opět František Štajner. Předseda Zohorna věnoval několik obrazů s vyřezávanými rámy a lucernu na schodiště, která byla dříve na schodišti Národního divadla v Praze. Obrazy byly podobiznami Františka Palackého, Františka Ladislava Riegra a císařské rodiny. Jednota na podzim vlastními náklady opravila jeviště a na opraveném pak zahrála *Potopený zvon*. Na záchody bylo zavedeno elektrické světlo. Po řezníku Učíkovi z Dobrušky byla požadována náhrada za rozbitý majetek Družstva a ztracený zisk v celkové výši 376 korun, který zničil 6. prosince. Škodu za rozbitý majetek ve výši 133 korun uhradil.¹⁰³

V roce 1913 byl tradičně zvolen předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Javůrek a jednatelem Karel Milský. Byla postavena přička v pokoji v 1. patře nad výčepem. Na další rok byla prodloužena smlouva s výčepníkem Františkem Štajnerem. V roce 1914 se stal předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Javůrek a jednatelem Karel Milský. Výčepník František Štajner dal výpověď a na jeho místo nastoupil Antonín Martínek. Roku 1915 byl zvolen předsedou Ferdinand Zohorna, místopředsedou Václav Javůrek a jednatelem Václav Knobloch. V březnu byl v důsledku války po dohodě snížen poplatek za vyčepované pivo z 3 korun 40 haléřů na 2 koruny 50 haléřů. Družstvo pořádalo v březnu koncert ve prospěch červeného kříže, na kterém zahrála vojenská kapela královéhradecké pluku č. 18. V září byl výčepníkovi

---

¹⁰² Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 - 1918, nestránkováno

¹⁰³ Tamtéž, nestránkováno

znovu snížen poplatek za vyčepované pivo tentokráte na 1 korunu, a kdyby narukoval, nebude jeho manželka tuto dávku platit. Byla opravena střecha nad jevištěm.

V roce 1916 se volby do představenstva spolku nekonaly. Hostinská činnost byla zastavena kvůli nedostatku peněz, minimální návštěvnosti. V roce 1917 se znovu konaly volby a jednatelem se stal Alois Říha, předsedou Ferdinand Zohorna a bylo rozhodnuto o zřízení vlastního biografu. Roku 1918 se stal předsedou opět Ferdinand Zohorna, místopředsdou Václav Javůrek, ale byl nahrazen Emilem Sklenářem a jednatelem Alois Říha. Na protest proti požadavkům opočenské Jednoty divadelních ochotníků z výborové schůze odešli předseda a místopředseda, aby o tom nemohlo být hlasováno. Družstvo koupilo Manifest českých spisovatelů z roku 1917. Malíř Dostál z Dobrušky vymaloval místnosti poškozené polskými vystěhovalci v ceně 1 koruny za 1 m². Například paní Martínková upravila zahradu za Kodymovým národním domem. Na městském zastupitelstvu byla vymožena částka 2800 Kč za poškození místností vystěhovalci z Polska. Ke konci roku manželé Martínkovi podali čtvrtletní výpověď.¹⁰⁴

V lednu roku 1919 na valné hromadě spolku byl zvolen předsedou Gustav Herfurt, v tu dobu měl Národní dům podle spolkového pokladníka cenu i s inventářem 39 310 korun 61 haléřů. Místopředsdou se stal Eduard Sklenář a jednatelem Zdeněk Nuc. V tomto roce se také rozhodli vybírat za pořádání plesů a tanečních zábav předem splatný poplatek 80 korun.¹⁰⁵ Po manželích Martínkových byl zvolen výčepním dočasně Jan Plichta. Od května nastoupil František Boháč z Nasavrku, který začal odebírat opočenské pivo. Dosud bylo objednáváno pouze hradecké. Předseda koupil pro Družstvo obraz prezidenta republiky Tomáše Garrigua Masaryka. Od tohoto roku začaly přijímat do spolku ženy. Na konci roku si Družstvo bezúročně půjčilo od svých členů.

V roce 1920 byla obnovena smlouva s výčepním Františkem Boháčem. Předsedou zvolen znovu Gustav Herfurt, místopředsdou Václav Zima ml. a jednatelem Josef Nuc. V roce 1921 byla prodloužena smlouva s Františkem Boháčem. Gustav Herfurt se stal opět předsedou, místopředsdou a jednatelem, Právo prodávat v domě cukroví měl pouze pan Řezníček. Roku 1922 se volby představenstva nekonaly a funkcionáři zůstali stejní jako minulý rok. Františku Boháčovi byl výčep pronajmut na 3

---

¹⁰⁴ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 - 1918, nestránkováno

¹⁰⁵ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 128, sign. 1b, č. kn. 60, č. kt. 10, nestránkováno

roky. V roce 1923 byl zvolen předsedou Gustav Herfurt, místopředsedou Václav Zima a jednatelem Josef Nuc. Na žádost výčepního byla v hostinské místnosti vybudována přepážka. Družstvo obdrželo od města důtku za nedodržování policejní hodiny.¹⁰⁶

Roku 1924 se stal opět předsedou Gustav Herfurt, místopředsedou a jednatelem. Družstvu byly nabídnuty k zakoupení dva domy, které kvůli vysoké ceně Družstvo nekoupilo. Město rozhodlo, že průjezd mezi Kodymovým národním domem a domem č. p. 135 (tedy Mateřskou školou) bude veřejný, proto Družstvo začalo s bouráním brány. Na vypsaný konkurz na pronájem hostince došlo 15 nabídek. Novým výčepním byl zvolen Josef Kuntoš z Dolního Cetna na 3 roky podle smlouvy.¹⁰⁷

Roku 1925 zemřel dlouholetý předseda Družstva Ferdinand Zohorna. Předsedou byl zvolen opět Gustav Herfurt, místopředsedou Václav Zima a jednatelem Josef Nuc. Prodávát v domě cukroví opět může pouze pan Řezníček. Toho roku bylo rozhodnuto o přístavbě domu a půjčeno 100000 korun na její zhotovení. Plány na přístavbu vytvořil architekt Jan Kuča.¹⁰⁸ Přístavba byla provedena následujícího roku stavitelem Janem Pavlíkem a znovu se otevřel veřejnosti 21. října 1926.¹⁰⁹

Předsedou tohoto odboru byl Gustav Herfurt. V tomto roce činily poplatky za taneční zábavu 120 korun, za divadelní představení a koncerty 50 korun, za divadlo pro děti 25 korun a za schůze a přednášky 10 korun. Kino platilo za večer 50 korun a 25 korun za dětské nebo vzdělávací promítání.¹¹⁰ U kontroly lístků před promítáním byli zástupci Družstva, k této funkci se jich přihlásilo několik. Ročně spolek platil poplatek 200 korun za sokolskou tělocvičnu a 100 korun za mimořádné osvětlení chodeb při ochotnických divadelních představeních.¹¹¹ Město Opočno ročně přispívalo 100 korun na provoz veřejné knihovny. V dubnu pořádal spolek poutní zábavu, v srpnu posvícenskou zábavu a zábavu o tradiční opočenské porcinkuli. 29. srpna 1927 náhle zemřel předseda Družstva Gustav Herfurt, jehož pohřbu se spolek účastnil. Jeho funkci do řádné valné hromady zastával místopředseda.¹¹²

---

¹⁰⁶ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 128, sign. 1b, č. kn. 60, č. kt. 10, nestránkováno

¹⁰⁷ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 128, sign. 1a, č. kt. 10

¹⁰⁸ Tamtéž

¹⁰⁹ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ. Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006, s. 119

¹¹⁰ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 129, č. kt. 10, nefoliováno

¹¹¹ Tamtéž, nefoliováno

¹¹² Tamtéž, nefoliováno

Po dubnové řádné valné hromadě se konala mimořádná valná hromada 16. září 1928 kvůli protestu proti výsledkům voleb funkcionářů, který vznesl člen Družstva Dr. Josef Mervart k okresní správě politické. K projednávání se podle pokynů dostavili na opočenskou radnici předseda Adolf Hofman a jednatel Ing. Bohumil Friml. Vyšetřující vrchní komisař Svoboda, jim sdělil, že protest byl podán kvůli tomu, že místo 10 členů (jak je uvedeno ve stanovách) bylo zvoleno 12 členů výboru. Tento problém byl vysvětlen tím, že ve stanovách číslo 10 bylo úředně opraveno na 12. Po vyřízení této stížnosti okresní politickou správou výbor odstoupil. Předsedou byl zvolen předsedou opět Adolf Hofman a v následující ustavující schůzi místopředsedou Václav Zima a jednatelem Bohumil Friml. V listopadu 1928 vznikaly nejasnosti kvůli tomu, komu se mají podávat přihlášky do Družstva. Členové se nakonec usnesli, že mají být zasílány poštou na adresu spolku.

V lednu 1929 byl opět zvolen předsedou spolku Adolf Hofman a následně místopředsedou Václav Zima a jednatelem Jan Sedláček. Bylo schváleno zvýšení členských příspěvků z 12 korun ročně na 18 korun za rok. V důsledku děravé střechy napadal na půdu sníh, o jeho úklid se postaral pan Hamerský a tato lapálie byla dočasně vyřešena sehnáním plechového sběrače vody a v létě byla opravena. V prádelně se hroutil strop, ale kvůli nedostatku peněz byla provedena pouze nejnutnější oprava. Byly dokoupeny chybějící židle, které se ovšem nepodobaly těm stávajícím, tudíž byly výrobci zapůjčeny stávající židle jako vzor. Nakonec byla Družstvu nabídnuta sleva 2 koruny na každou židli, protože výměna židlí by byla velmi nákladná. Tento návrh byl přijat. V září se k Družstvu dostala stížnost na špatný úklid celého domu. Ten měl na starosti pan Řezníček a úklid šatny pan Kuntoš výměnou za její bezplatné využívání.¹¹³

V roce 1929 byly změněny stanovy spolku, ale potřeba jejich změny byla schválena už v roce předchozím 1928. Kvůli změnám ve výboru Družstva nebyly nové stanovy sestavovány. Nejvýraznější změna byla v posledním bodě a to, že v případě zrušení spolku připadne všechn majetek Družstva Tělocvičné jednotě Sokol. Kdyby nemohla sokolská jednota převzít jeho majetek, teprve pak by se dostal do rukou města. Jejich změna byla odůvodněna špatnou finanční situací Družstva a tím, že město se o stavbu ani provoz Domu nezajímalo, kdežto Tělocvičná jednota Sokol věnovala na

---

¹¹³ SOka RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 129, č. kn. 52, č. kt. 10, nestránkováno

stavbu 1000 zlatých. Pro jejich změnu hlasovalo 86 členů a proti nebyl nikdo. Proti novým stanovám podalo dokonce městské zastupitelstvo protest. Na ten reagovalo Družstvo tím, že městské zastupitelstvo nemá žádnou moc kontrolovat spolky a navíc není jeho členem, tudíž nemá právo podávat protesty. Stejně tak odmítlo obvinění z nepřijímání jinak než sokolsky smýšlejících osob a ke schválení stanov dodalo, že byly schváleny jednomyslně i 6 přítomnými nesokolskými spolky.¹¹⁴

V lednu roku 1930 bylo rozhodnuto o odstranění balustrády na střeše Kodymova národního domu, kterou zatékala voda na půdu. Toto rozhodnutí bylo podloženo odborným názorem člena Družstva Ing. Bohumila Frimla.¹¹⁵ Funkci předsedy obhájil Adolf Hofman, místopředsedy Václav Zima a jednatele Jan Sedláček. Spolek byl upomínán, že nezaplatil poplatky Ochrannému autorskému sdružení za roky 1927, 1928 a 1929. Během porcínkule byly pořádány dvě taneční zábavy jedna v sobotu 2. srpna a druhá o den později. Mezi 12. červencem a 13. zářím byla odstraněna zmíněná balustráda. V září obdrželo Družstvo schválené stanovy a nabídku od Tělocvičné jednoty Sokol na odprodej Kodymova národního domu. Bylo schváleno, aby se žádost o odprodej Domu předložila mimořádné valné hromadě. Ta se konala 8. října 1930, kromě návrhu odprodat byl i opačný tedy neodprodávat. Ten podali Vojtěch Schejbal a opočenský Křesťansko-sociální spolek. Byl už připraven také nástin tržové smlouvy mezi Družstvem Kodymova národního domu a Tělocvičnou jednotou Sokol. Nakonec se přistoupilo k hlasování o prodeji, jež dopadlo výsledkem 104 hlasů pro a 6 hlasů proti. Prodej schválen.¹¹⁶

Přesto v kronice opočenského děkanství je napsáno, že se v roce 1930 dostal nečestným způsobem Kodymův národní dům do rukou Tělocvičné jednoty Sokol. V letech 1929 a 1930 se do Družstva Kodymova národního domu dostali noví členové a to konkrétně pan soudce Morávek, pan advokát Krulich. V tu dobu už byl členem spolku inženýr Friml, který měl zmíněným dvěma pánům pomáhat v odstranění a nahrazení starých členů.¹¹⁷ Přijímali prý členy jen sokolského smýšlení a ostatní zamítali, a když tímto způsobem dosáhli většiny, odhlasovali změnu stanov a poté schválili rozejití spolku. A kronikář děkanství v Opočně rozhořčeně zapsal do kroniky

---

¹¹⁴ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 129, č. kn. 52, č. kt. 10, nestránkováno

¹¹⁵ Tamtéž

¹¹⁶ Tamtéž

¹¹⁷ SOkA RK, Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, č. kn. 215, s. 71

toto: „Kdyby to tak udělali Němci Čechům, bylo by oprávněné rozhořčení nad tím, ale Čech Čechovi to udělat může“.¹¹⁸ Proti tomuto rozhodnutí podal rekurs opočenský Křesťansko-sociální spolek zemskému úřadu, ale ten ho zamítl.¹¹⁹ Výše jmenovaní pánové Ing. Bohuslav Friml, Břetislav Morávek a František Krulich byli opravdu v těchto letech členy Družstva.

K tomu se musí dodat, že na prodej Kodymova národního domu byla sepsána řádná tržobná smlouva. Kodymův národní dům Tělocvičná jednota Sokol podle této smlouvy z 10. listopadu 1930 zakoupila od Družstva Kodymova národního domu za 133 564 korun. Tato částka zahrnovala cenu Kodymova národního domu, pozemků patřících zmíněnému Družstvu a ideální polovinu zařízení kina, které bylo v tomto domě. Tento finanční obnos zahrnoval všechny dluhy Družstva Kodymova národního domu, a to opočenské Občanské záložně ve výši 100 000 korun a dluhů nezaevidovaných v pozemkové knize vyčíslených na 15 000 korun československých a 18 564 korun československých.

Tento rozchod spolku by se mohl vysvětlit bodem 12b z několikrát zmínovaných stanov. V tomto bodě se píše o rozejití Družstva v případě, že nemá peněžité prostředky na pokračování v činnosti.¹²⁰ Oficiálně spolek zanikl až k 26. červenci 1936, protože informace o jeho rozejití byla podle §26 spolkového zákona uveřejněna v *Úředním listu republiky československé*.¹²¹ Toto bylo učiněno teprve na vyzvání Zemského úřadu v Praze prostřednictvím Okresního úřadu v Novém Městě nad Metují.

2.6 Dívčí pěvecká jednota Mlada

Myšlenkou na založení dívčího pěveckého spolku v Opočně se zabývala Marie Povolná. Její první snahy se setkaly s odporem, až v roce 1882 se její úsilí setkalo s pozitivní odezvou. Při zakládání spolku jí byla velmi nápomocná slečna Anna Trnobranská. Požádaly školní radu o možnost cvičit se ve zpěvu ve 4. třídě zdejší školy

---

¹¹⁸ SOkA RK, Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, č. kn. 215, s. 71

¹¹⁹ Tamtéž, s. 72

¹²⁰ SOkA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, č. kt. 11

¹²¹ SOkA Náchod, Okresní úřad Nové Město nad Metují, nezpracováno

a bylo jim vyhověno. Jejich druhým přáním bylo, aby zpěvu vyučoval ředitel opočenské školy pan Jiří Dlouhý. Jiří Dlouhý tuto funkci přijal.¹²²

Zatímní schůze se konala 12. března 1882, na ní bylo určeno jméno spolku Mlada a zvoleny starostka Barbora Tomešová manželka c. k. sudího a ředitelka Anna Liehmová manželka knížecího nadzahradníka. Zároveň proběhly i volby do výboru jednými z jeho členek se staly zakladatelka tohoto spolku Marie Povolná a její pomocnice slečna Anna Trnobranská. Prozatímní výbor měl na starosti schvalování spolkových stanov.¹²³ Spolek čítal po svém založení 29 činných členů a 41 přispívajících členů. Stanovy potvrzené zeměpanským úřadem Jednota obdržela 8. července 1882.

Na začátku srpna 1882 se konala valná schůze, na které se proti původnímu plánu nevolil nový výbor, ale se souhlasem všech zúčastněných bylo ponecháno staré složení výboru. Na této schůzi se dojednalo, že cvičení zpěvu bude probíhat dvakrát týdně a to v úterý a v pátek.¹²⁴ O dva dny později se konalo první cvičení zpěvu. V září zemřela členka Mlady slečna Marie Dotřelová jejíhož pohřbu se spolek zúčastnil. V prosinci toho roku 1882 už Mlada zazpívala v kostele. Na konci roku přistoupily dvě nové činné členky paní Judita Dotřelová a Karolína Urbanová a jedna z důvodu přestěhování se vystoupila.¹²⁵

První veřejné vystoupení měla Mlada 3. února 1883 na plese, na který byly pozvány ředitelem zdejšího knížecího panství Martinem Opltem. Za své vystoupení byly pochváleny. O Velikonocích toho roku zazpívaly v kostele. Dne 18. listopadu 1883 pořádala Mlada akademii na počest znovuotevření pražského Národního divadla, výnos akademie činil 114 zlatých a 31 krejcarů. V průběhu roku 1883 zpívali několikrát v kostele.¹²⁶ V následujícím roce 1884 se účastnily odhalování pamětní desky zdejšího rodáka Františka Aloise Skuherského na budově Rudolfovy nemocnice. Tři členky se vzdaly činného členství, ale rozhodly se stát přispívajícími členkami. V tomto roce také přistoupily 3 nové činné členky.¹²⁷

---

¹²² SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹²³ Tamtéž, nestránkováno

¹²⁴ Tamtéž, nestránkováno

¹²⁵ Tamtéž, nestránkováno

¹²⁶ Tamtéž, nestránkováno

¹²⁷ Tamtéž, nestránkováno

V lednu následujícího roku 1885 pořádala Mlada svoji druhou akademii s lepším výsledkem, než měla první. Na požádání se účastnily spolu s mužským sborem pohřbu hospodářského úředníka Václava Zadrobílka. V létě téhož roku uvítala Mlada v národních krojích smíšený pěvecký sbor Rychnovan, na jehož počest uspořádala zahradní zábavu.¹²⁸ V březnu následujícího roku 1886 zpívala Mlada na svatbách dvou svých členek Anny Wolfové a Marie Dotřelové. Spolu s Vorlem účinkovala v komické operetě *Šotek* od Josefa Piherta, která se setkala s úspěchem. Byla opakována v Dobrušce, kde měla také úspěch, a příjem z představení šel ve prospěch knížecího parku. Na požádání zazpívala Mlada na dramatickém večeru ve prospěch chudých dítek 8. prosince.¹²⁹

V květnu 1887 odstoupila z funkce ředitelky paní Anna Liehmová kvůli špatnému zdravotnímu stavu, do funkce byla zvolena Adéla Krehanová, která se ji ujala. Pro častou absenci jednatelky Marie Povolné, která neurčila svou zástupkyni a spolkové knihy měla u sebe, nebylo do nich dva roky zapisováno.¹³⁰ V roce 1889 odešel ze spolku první učitel zpěvu Jiří V. Dlouhý bez udání důvodu. Následujícího roku 1890 se stal ředitelem měšťanské školy v Dobrušce. Z tohoto důvodu a z důvodu vystoupení více členů ustala činnost jednoty.¹³¹

V roce 1891 se nabídl ředitel kůru Ludvík Teichman, že by se stal učitelem zpěvu Mlady, pokud bude dostatek činných členů. Na vyzvání se přihlásilo 32 činných členů. V listopadu toho roku začala Mlada zase pravidelně dvakrát týdně zkoušet. Na schůzi 15. listopadu 1891 byl zvolen nový výbor, jednatelkou se stala znovu Marie Povolná, přestože byly předtím problémy s její absencí. Ředitelkou se stala Františka Dvořáková a starostkou spolku paní?. Schůze se nepořádaly, o všem důležitém se rozhodovalo na týdenních zkouškách. Spolek vystupoval hlavně v kostele při mších a různých církevních svátcích nebo na vyzvání opočenských spolků ke spoluúčasti.

V roce 1892 zazpívala Mlada na několika svatbách svých členek, v roce 1893 se účastnila taktéž svatby jedné své členky. V důsledku tohoto opustilo spolek několik členek včetně Marie Povolné, za níž byla do funkce jednatelky zvolena slečna Emílie Blahníková. Účastnily se dvou pohřbů toho druhého spolu s Vorlem, na němž byli

---

¹²⁸ SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹²⁹ Tamtéž, nestránkováno

¹³⁰ Tamtéž, nestránkováno

¹³¹ Tamtéž, nestránkováno

z obou spolků tři zástupci. Ten se konal v 3. listopadu 1892 Přepychách a byl to pohřeb přepychského kaplana Aloise Mádra. V roce 1893 se snažila Mlada uspořádat vlastní pěveckou akademii, ale z různých důvodů se jí to nepodařilo. Členky ztratily chuť zkoušet a přestaly na zkoušky docházet.¹³²

Během roku 1893 byla požádána spolkem Kodym o spoluúčast na jejich akademii, tak pod vedením sbormistra mužského pěveckého spolku Vorel Jindřicha Šoba zazpívala skladbu od Mendelsohna *Kéž svoji bych lásku* a dva smíšené sbory z *Prodané nevěsty*. Při této příležitosti požádaly členky Jindřicha Šoba o vedení jejich zkoušek. Od následujícího roku 1894 byly obnoveny zkoušky dvakrát týdně. Mlada byla přijata 18. února 1894 do české pěvecké župy severovýchodních Čech a tím na sebe vzaly povinnost účastnit se veřejných produkcí župy. První veřejné vystoupení pod vedením nového sbormistra 4. března 1894 měla Mlada na koncertu Měšťanské besedy, kde zazpívaly *Starý bodlák* od skladatele Karla Bendla, dva smíšené sbory s *Vorlem* a v národních krojích zapěly *Svatební sienu* od Zdeňka Fibicha. Na přání činných členů se v dubnu 1894 konal v hotelu Holub věneček pro členy, ale účast byla nízká.¹³³

První župní vystoupení s účastí Mlady se konalo 24. června 1894 v Dobrušce při Bendlově koncertu, na němž zpívali 2 smíšené sbory *Ebrejské elegie* a *Slunko zlaté* a skladbu *Svatý Jiří*. Tohoto koncertu se zúčastnil i sám skladatel Karel Bendl, který byl cestou do Dobrušky uvítán opočenskými pěveckými spolky Mlada a Vorel na zdejších nádraží. Zástupci spolků ho pozvali na svačinu, prohlídku zámku a procházku parkem. Další župní vystoupení se konalo 29. července 1894 se svolením knížete Colloredo-Mansfelda v knížecí jízdárně, na němž zazpívali skladbu Antonína Dvořáka *Stabat Mater*. Sóla v tomto Dvořákově díle zpívali slečna Marie Hozáková členka Mlady, paní Matějková z Náchoda, pan Stocký z Jaroměře a pan Moravec z Dobrušky.¹³⁴ Zpěv řídil doktor Šimek z Nového Města nad Metují a při povolené procházce knížecím parkem, která následovala po skončení koncertu, hrála vojenská kapela pěšího pluku č. 94 z Josefova. Večer se konala taneční zábava v Hotelu Holub, během které zazpíval dívčí pěvecký sbor z Jaroměře. V tomto roce koupili společně spolky Měšťanská beseda, Vorel a Mlada piano od firmy J. M. Schweighofer z Vídně za 575 zlatých, ale 200

---

¹³² SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹³³ Tamtéž, nestránkováno

¹³⁴ Tamtéž, nestránkováno

zlatých si museli půjčit u zdejší spořitelny.¹³⁵ Zakoupené piano bylo ve vlastnictví všech tří spolků a byl vypracován zvláštní řád pro jeho používání. Tyto tři jednoty spolu pořádaly silvestrovskou zábavu s tím účelem, že čistý výnos bude použit na uhrazení dluhů spojených se zakoupením piana.¹³⁶

V březnu 1895 se konala akademie, která se setkala s úspěchem i přes nízkou účast, která byla způsobena zamítnutím nápadu městské honorace, aby se odehrávala u stolů a ne v sedadlech. Na začátku následujícího roku 1896 zemřela v Praze dlouholetá činná členka Mlady slečna Anna Trnobranská, na jejíž pohřeb zaslala jednota palmový věnec. V témže roce pořádala Mlada spolu s Vorlem a Měšťanskou besedou věneček, funkci ředitelky převzala manželka účetního Josefa Liehmová, obě opočenské pěvecké jednoty se vydaly na výlet na hrady Litice a Potštejn. Mlada se 13. září 1896 zúčastnila slavnosti ve prospěch vybudování Národního Domu, kde měly členky na starosti kavárnu, ochutnávky a poštu z čehož vydělaly 84 zlatých a 12 krejcarů.¹³⁷ V dubnu 1897 pořádaly Mlada, Vorel a Měšťanská beseda koncertní zábavu, na které zapěly skladbu pro smíšený sbor od Antonína Dvořáka *Jen do skoku a do písničky*, 3 sólové písně, 2 árie, dvojzpěv z opery Viléma Blodka *V studni*. V červenci 1897 zpívaly na čtvrtém župním sjezdu v Jaroměři se všemi členy kantátu *Žalm 47* od Josefa Kličky za skladatelovy přítomnosti nebo skladbu Bohuslava Jeremiáše *Český prapor*, který sbor osobně dirigoval. Účastnila se také silvestrovské zábavy, kterou pořádala Měšťanská beseda.¹³⁸

Na začátku ledna 1898 požádal sbormistr Jindřich Šob dopisem, aby ho na valné schůzi znovu nevolily. Členky jeho přání vyhověly a požádaly pana učitele Hornycha, aby se stal sbormistrem, on funkci přijal. Už po měsíci pan sbormistr přednesl návrh sdružit se s jednotou Cyrillskou, návrh byl přijat od té doby se stal sbormistrem sdružených jednot Mlady, Vorla a Cyrillské ředitel kůru Ludvík Teichman. Na konci března 1898 se vzdala funkce ředitelky Josefa Liehmová kvůli povinnostem v domácnosti.¹³⁹ Zpívaly na oslavě výročí 50 let od zrušení roboty a sta let od narození otce národa František Palackého v Opočně. Před slavnostním projevem advokáta

---

¹³⁵ SOka RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹³⁶ Tamtéž, nestránkováno

¹³⁷ Tamtéž, nestránkováno

¹³⁸ Tamtéž, nestránkováno

¹³⁹ Tamtéž, nestránkováno

Formánka z Pardubic zapěly sdružené opočenské pěvecké jednoty chorál *Hospodine, pomiluj ny* a na závěr projevu *Bývali Čechové*. Večer zpívaly na akademii v knížecí jízdárně několik skladeb. V tom roce také uskutečnily výlet do Nového Města nad Metují a nedalekých lázní Rezek. Poslední prosincový den pořádaly tradiční silvestrovskou zábavu, která se těšila hojné účasti.¹⁴⁰

4. března 1899 pořádaly dostaveníčko pro řídícího učitele Jana Findejse, který následující den obdržel stříbrný záslužný kříž s korunou. V dubnu toho roku se ujala funkce ředitelky industriální učitelka (učitelka ručních prací) paní Anna Fišerová. V létě hrály dvakrát operu *Luftáci* od skladatele Zuzánka. Na svátek svaté Cecílie tedy 22. listopadu uspořádaly sdružené pěvecké jednoty pro své členy Cecilský večírek. Na konci roku nechyběla silvestrovská zábava, na které se hrála opera skladatele Romana Nejedlého *Edip král*. Na začátku roku 1900 zazpívaly na svatbě pana Heinze člena jednoty Vorel a pořádaly spolu s Vorlem a Cyrillskou jednotou masopustní zábavu. Na konci března se účastnila pohřbu ředitele měšťanské školy v Dobrušce a někdejšího sbormistra Mlady Jiřího Dlouhého. V květnu se uskutečnila tradiční akademie, v červnu se zúčastnily výletu spolku Havlíček do semechnických lesů, kde zazpívaly několik národních a sólových písní. Sdružené pěvecké jednoty zazpívaly také při slavnostním otevírání nového vodovodu, den předtím zazpívaly na nádvoří zámku a zahrály píseň *Kde domov můj*. V listopadu se znovu konala Cecilská zábava a v prosinci dvakrát vystoupily jednoty s operetou Romana Nejedlého *Andulka*.¹⁴¹

V roce 1901 se podílely na chrámovém zpěvu při pohřbech a mších svatých a zpívaly na svatbách svých členek. Silvestrovská zábava se toho roku nekonala. Její pěvecké síly se v onen rok 1901 ubíraly ke dvěma akademiím pořádaným na podzim. První se konala na den svatého Václava tedy 28. září u příležitosti slavnostního otevření Kodymova národního domu. Akademii zahájily zpěvem hymny, kterou složil jejich sbormistr Ludvík Teichman a slova napsal děkan Řehák. Po proslovu následovalo několik hudebních čísel. Druhá akademie se konala 24. listopadu na oslavu výročí sta let od narození opočenského rodáka, hudebního skladatele a kněze Josefa Vorla. Na ní zazpíval pozvaný profesor bohosloví Novák z Náchoda jeho píseň *Nad Berouňkou pod*

---

¹⁴⁰ SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹⁴¹ Tamtéž, nestránkováno

Tetínem, ale účast byla nízká. Příčinou měly být neurovnané společenské poměry ve městě a malá znalost a oblíbenost hudby.¹⁴²

2.7 Hudební a pěvecká jednota Vorel

Nápad založit tuto jednotu se zrodil u učitele Jindřicha Šoba, ustavující valná hromada se konala 28. března 1886 v budově pětileté obecné školy číslo popisné 4 na dnešním Trčkově náměstí, na které byly schváleny spolkové stanovy. Spolek se scházel až do otevření Kodymova národního domu na konci září roku 1901 na různých místech, nejčastěji v hotelu Holub a také v hostinci u Bašů. Volby prozatímních funkcionářů dopadly následovně, starostou se stal Jan Kursch c. k. okresní soudní adjunkt, ředitelem Jindřich Šob učitel, členy výboru Augustýn Bělohlávek knížecí inženýr, Jan Krehan c. k. berní kontrolor, Josef Joanowicz c. k. knihovni, Karel Potůček řeznický mistr, Emerich Podstránecký protokolista, MUDr. Jan Dvořák, Jiří Dlouhý ředitel školy, František Fiala stavitel.¹⁴³

Prvním veřejným vystoupením bylo 11. dubna 1886 představení komické operety Šotek spolu se zavedenou Dívčí pěveckou jednotou Mlada. Se kterou od té doby pravidelně spolupracovali. Začátkem následujícího měsíce vystupovali v Dobrušce ve prospěch Ústřední matice školské (organizace proti germanizaci v českých školách).¹⁴⁴ Na první květnové schůzi už měli k dispozici místodržitelstvím schválené spolkové stanovy. O jedenáct dní později pořádali řádné volby do výboru. Starostou byl zvolen Jan Kursch, ředitelem Jindřich Šob, revizory účtů Josef Burget a Jan Dotřel, archivářem učitel Václav Sobotka, místopředsedou Jiří Dlouhý, jednatelem Emerich Podstránecký, pokladníkem Jan Krehan, pořadateli Augustýn Bělohlávek a Josef Joanowicz.¹⁴⁵

Jan Kursch vykonával funkci starosty až do roku 1890, sbormistrem se stal Jindřich Šob do roku 1890 a znovu se ho ujal v roce 1893 a vykonával do ledna 1898, kdy rezignoval a v červnu toho roku zaslal rezignaci i na spolkové členství. Nejvíce výkonů měli v roce založení spolku, a to pět naopak v letech 1891 a 1892 neměli žádný.

---

¹⁴² SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, č. kn. 69, č. kt. 13, nestránkováno

¹⁴³ SOkA RK, DRFMOP, Pěvecká jednota Vorel, Kniha zápisů schůzí, inv. č. 180, č. kn. 67, č. kt. 13

¹⁴⁴ Tamtéž

¹⁴⁵ Tamtéž

V první půli května roku 1895 neměl spolek žádné jmění v hotovosti, ale hudebniny byly oceněny na 1038, 53 zlatých.¹⁴⁶

Mimo hudebních vystoupení měl Vorel podle svých stanov organizovat také výlety. Ovšem za prvních devět let existence uspořádali pouze jeden, který se konal v roce 1886 na nedaleký vrch Chlum. Teprve v desátém jubilejním roce své existence tedy 7. června 1896 se konal další výlet ve spolupráci s Mladou a to na hrad Litice a Potštejn a po obědě si tu také zazpívaly oba spolky.¹⁴⁷

Každý rok spolupřádali s Dívčí pěveckou jednotou Mlada akademie, ty se nekonaly v letech 1891 a 1892. Župa sjednocených zpěváckých spolků severovýchodních Čech včetně opočenských pěveckých spolků zpívala v knížecí jízdárně 29. července 1894 oratorium Antonína Dvořáka *Stabat mater*.¹⁴⁸ Posledního dne roku 1895 spolupřádali s Mladou a Měšťanskou Besedou v sále hotelu Holub silvestrovskou zábavu jen pro zvané.

Od roku 1896 a 1897 spolupracovala úzce s Mladou, protože z osmnácti činných členů se na zkoušky dostavovalo poctivě pouze 5 členů. V roce 1896 se zkoušení za celý rok nezúčastnilo 8 činných členů. V roce 1898 navázala tato jednota spolupráci s farní jednotou Cyrillskou a ve spojení s Dívčí pěveckou jednotou Mlada pořádali další zábavy.¹⁴⁹ Toho roku odstoupil výbor a ve volbách konaných teprve v lednu 1900 se stal starostou spolku Augustýn Bělohlávek, sbormistrem Ludvík Taichman ředitel farní jednoty Cyrillské.

Od valné hromady v lednu 1900 konané do ledna roku 1903 evidovala jednota 16 činných členů a 14 přispívajících. V květnu roku 1900 spoluúčinkoval Vorel na úspěšné akademii. O měsíc později tedy v červnu organizovala pěvecká župa výlet, kterého se účastnili. V prosinci ve spolupráci s pěveckými jednotami hráli operu *Andulka*, jejíž opakování si diváci vymohli.

Během roku 1901 se jednota rozloučila se dvěma členy panem Součkem a Hornychem, protože odcházeli z města. V září a listopadu 1901 se účastnili akademií,

---

¹⁴⁶ SOka RK, DRFMOP, Hudební a pěvecká jednota Vorel, Kniha zápisů schůzí, inv. č. 180, č. kn. 67, č. kt. 13

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 93

¹⁴⁸ Archiv Letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 201r

¹⁴⁹ SOka RK, DRFMOP, Hudební a pěvecká jednota Vorel, Kniha zápisů schůzí, inv. č. 180, č. kn. 67, č. kt. 13, s. 97

první se konala večer před slavnostním otevřením Kodymova národního domu a druhá na oslavu výročí sta let od narození hudební skladatele Josefa Vorla.

2.8 Klub velocipedistů Kmit

Tento spolek byl po Sokole teprve druhým sportovně zaměřeným a tudíž do určité míry i konkurenčním zmiňované tělocvičné jednoty. Vznikl jako třetí svého druhu v severovýchodních Čechách a to 19. července 1892. Prvním předsedou se stal jeho zakladatel opočenský lékárník Emil Polák a funkci jednatele zastával Jindřich Šolc. Místodržitelstvím byly stanovy potvrzeny skoro o rok později 18. června 1893. Svoji spolkovou místnost měli až do roku 1898 v hostinci na Zámečku Karla Fricka, zde byla také stanice České ústřední jednoty velocipedistů, která tu také skladovala a prodávala velocipedy.¹⁵⁰ Sociální struktura tohoto spolku byla předem určena, neboť v tehdejší době se pohybovala cena velocipedu od 120 zlatých výše.

Poprvé se představili veřejnosti výletem do semechnických lesů 14. července 1895, kterého se účastnili krojovaní sokolové. Na programu tohoto vystoupení bylo také například závody kol, fotografování nebo rej jezdců na vysokých kolech při bengálském osvětlení. O 11 měsíců později tedy 14. června 1896 byl svolán cyklistický sjezd spřátelených klubů z Hradce Králové, Pardubic, Chrudimi, Josefova a Týniště nad Orlicí.¹⁵¹

Dalším předsedou klubu se stal Jindřich Suchánek, místopředsedou hostinský a majitel klubové místnosti Karel Fricke, jednatelem Jan Fišer a náčelníkem Václav Pavlík. Mezi dvory Lhotka a Podzámčí uspořádali 8. září téhož roku tedy 1896 první národní silniční závody. Trať byla dlouhá 2350 metrů.

Kromě těchto silničních závodů organizovali klubové přebory, nedělní výlety do okolních měst a kooperovali se Sokolem. Počet členů se navyšoval a v roce 1897 dosahoval už čísla 86. Klub založil pro zimní vyžití svých příslušníků bruslařský odbor, toto je nejstarší zmínka o bruslení v Opočně.¹⁵² Následně byl předsedou zvolen MUDr. Václav Cypra a ostatní funkcionáři své pozice obhájili. V roce 1896 byl založen

---

¹⁵⁰ Josef PTÁČEK, Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje. Opočno: Spartak Tesla, 1978, s. 20

¹⁵¹ Tamtéž, s. 21

¹⁵² Tamtéž, s. 21

v nedaleké Dobrušce založen stejně zaměřený klub s názvem LET, s nímž opočenský spolek udržoval dobré vztahy.

Koncem roku 1897 prošly cyklistické kluby organizační změnou a to takovou, že byly rozděleny do žup a opočenský KMIT se stal součástí XII. župy České ústřední jednoty velocipedistů. V roce 1898 přesunul klub svoje stanoviště do hotelu Holub a zvolil si nového předsedu Ladislava Stožického. Tehdy půjčovali klubové kolo za 10 krejcarů na hodinu, zároveň vypsalí klubovou cenu za největší počet ujetých kilometrů. Na silnici z Dobrušky do Opočna uskutečnili velocipedisté 14. srpna 1898 klubové silniční závody, kterých se účastnili členové spřízněných klubů z jiných měst např.: z Pardubic, Hradce Králové či Dobrušky. Toho roku měl klub již 115 členů, z nichž někteří byli z okolních obcí, proto byl také v nově schválených stanovách změněn název na Klub českých velocipedistů KMIT pro Opočno a okolí. Původní název zněl Klub velocipedistů KMIT na Opočně.¹⁵³

Než začala činnost klubu pomalu upadat, tak ještě zorganizoval župní cyklistický sjezd v Opočně, který se odehrával 18. června 1899. Zmíněný postupný úpadek KMITU vyřešil Sokol v lednu roku 1900 přijetím návrhu zřízení jízdního cyklistického odboru. To zahrnovalo podmínku, že členové klubu velocipedistů budou členy Sokola a naopak. Poprvé se tento záměr objevil už v roce 1897.¹⁵⁴

KMIT začal ztrácet členstvo díky tomuto sokolskému rozhodnutí, v tomto čase zastával pozici starosty Sokola a náčelníka KMITU Václav Pavlík. Klubu velocipedistů předsedal Josef Loff až do konečného rozchodu v únoru 1902 a o rok později skončil svou činnost i dobrušský velocipedistický klub LET. Klubová finanční hotovost i se spolkový velocipedem samozřejmě připadla sokolské jednotě.¹⁵⁵

2.9 Spolek českých stenografů

Záměrem tohoto spolku bylo udržovat český těsnopis podle Gabelsbergovy soustavy, šířit jeho známost, cvičit a vzdělávat budoucí stenografy. Toho chtěli docílit učením psaní a čtení těsnopisu, vydáváním stenografických časopisů a knih, jejich

---

¹⁵³ Josef PTÁČEK, Tělovýchova a sport v Opočně (1868-1978): kapitoly stodesetiletého vývoje. Opočno: Spartak Tesla, 1978, s. 21

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 22

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 22

půjčováním ze spolkové knihovny, pořádáním soutěží v těsnopise, pořádáním přednášek o těsnopisu.¹⁵⁶

Čelním představitelem spolku i výboru byl starosta, který měl za úkol řídit všechnu spolkovou činnost. Spolek mohl mít čtyři druhy členů a to činné, přispívající, zakládající a čestní. Činnými členy mohli být ženy i muži z města a blízkého okolí, kteří měsíčně přispěli do spolkové pokladny minimálně deseti krejcary. Přispívajícími členy se stali ti, kteří zaplatili ročně minimálně jeden zlatý, a na jejich členství nemělo vliv bydliště. Zakládajícím členem se stal ten, kdo dal spolku nejméně 5 zlatých. Čestné členství obdržel ten, kdo byl na návrh výboru schválen valnou hromadou.¹⁵⁷

3 Kodymův národní dům

Dům stojící v rohu Velkého (dnes Kupkova) náměstí u silnice vedoucí do Dobrušky byl postaven pro účely opočenských vlasteneckých spolků za jejich pomoci a dodnes plní funkci kulturního centra. Tento dům projektoval a postavil opočenský mistr zednický a tesařský Václav Javůrek a jméno obdržel po zdejším rodákovi lékaři a vlastenci Filipu Stanislavu Kodymovi.

3.1 Václav Javůrek

Projektant a stavitel Kodymova národního domu jinak uváděn jako mistr zednický a tesařský se narodil 7. prosince 1863 v Přepychách číslo popisné 92 zahradníkovi Matěji Javůrkovi a Anně rozené Novotné.¹⁵⁸ Vesnice Přepychy se nachází přibližně 3 kilometry na jihovýchod od Opočna.

Absolvoval c. k. státní průmyslovou školu v Praze. 24. ledna 1894 se šťastně oženil s Johanou Jánskou z Litomyšle.¹⁵⁹ S ní měl dvě děti dceru Annu narozenou 23. prosince 1897¹⁶⁰ a syna Václava narozeného 13. března 1900.¹⁶¹ Jeho syn byl umučen

---

¹⁵⁶ SOkA RK, Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolků, inv. č. 135, folio 473

¹⁵⁷ Tamtéž, folio 473

¹⁵⁸ Státní oblastní archiv v Zámrsku (dále pak: SOA Zámorsk), Sběrka matrik Východočeského kraje 1587-1949 (dále pak: SMVČ), Farní úřad (dále pak: FÚ) Přepychy, inv. č. 7689, sign. 136-3887, s. 142

¹⁵⁹ SOA Zámorsk, SMVČ, FÚ Litomyšl, inv. č. 5450, sign. 7488, s. 149

¹⁶⁰ SOA Zámorsk, SMVČ, FÚ Opočno, inv. č. 6874, sign. 120-6087, s. 62

¹⁶¹ SOA Zámorsk, SMVČ, FÚ Opočno, inv. č. 6874, sign. 120-6087, s. 88

roku 1943 v pankrácké věznici v Praze.¹⁶² Jeho manželku Marii rozenou Kahlerovou potkal toho roku stejný osud.

Byl ve své době velmi známým stavitelem v Opočně, dnes je bohužel mezi opočenskými obyvateli neznámý. Projektoval a zbudoval během roku 1898 kromě Kodymova národního domu také přístavbu původní kaple sv. Jana v Trnově (dnes filiální kostel Panny Marie).¹⁶³ Podle projektu knížecího architekta Karla Schulze postavil Kodymův internát v Nádražní ulici (dnes č. p. 314) pro žáky Hospodářské školy a žákyně letní hospodyňské školy, který byl slavnostně otevřen 1. listopadu roku 1901. Nakreslil plán chlapecké měšťanské školy v dnešní Nádražní ulici v Opočně, ale stavby se ujal jiný opočenský stavitel Emanuel Černý. Tato nová škola byla zkolaudována v roce 1902. Společně s opočenským stavitelem Janem Černým stavěl v roce 1902 novou kapli sv. Jana Křtitele v Pohoří u Dobrušky (dnes kostel sv. Jana Křtitele).¹⁶⁴ V roce 1900 zhotovil a vydal polohopisný plán města Opočna,¹⁶⁵ který prodával za 40 haléřů. Na něm jsou naproti hřbitovu zakresleny budovy Javůrkovy tesařské dílny, které už dnes nestojí.

V letech 1897-1899 byl zvolen ze třetího sboru voličského, do obecního zastupitelstva. Byl členem Strany katolického lidu. Léty 1912-1919 byl zvolen starostou města, ale v dubnu roku 1918 odstoupil z funkce kvůli vážné nemoci. Do konce Javůrkova funkčního období řídil chod města jeho náměstek Antonín Lexa.¹⁶⁶ Od roku 1912 do roku 1918 byl podle stanov opočenského sboru dobrovolných hasičů jejich starostou. Od 22. dubna 1913 byl jedním ze zástupců města v opočenském okresním zastupitelstvu. Stal se zakládajícím členem Družstva pro udržování Kodymova národního domu,¹⁶⁷ ale v Družstvu pro vystavění národního domu byl členem přispívajícím.¹⁶⁸ Dále zastupoval funkci vrchním rozhodčím soudu Okresní

---

¹⁶² Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 399v

¹⁶³ Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou (dále pak: SOKA RK), Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, poř. č. 1339, č. kn. 215, s. 1

¹⁶⁴ SOKA RK, Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, poř. č. 1339, č. kn. 215, s. 12

¹⁶⁵ viz Příloha č. 4

¹⁶⁶ Václav RATHOUSKÝ - Zbyněk LIKOVSKÝ. Opočno 1068-2000: historie v datech. Praha 2006. s. 119

¹⁶⁷ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Členové, inv. č. 133, č. kt. 10, fol. 2

¹⁶⁸ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 130, sign. 3, č. kn. 53, č. kart. 10

nemocenské pokladny, která sídlila na Malém náměstí (dnešní Trčkově náměstí).¹⁶⁹ Ve třicátých letech 20. století pracoval jako stavitel pro opočenský velkostatek, kde se staral o církevní budovy.¹⁷⁰

Bydlel v domě číslo popisném 8, které stojí na dnešním Trčkově náměstí. V roce 1905 si postavil dům i s hospodářskými budovami v Dobrušské ulici č. p. 327,¹⁷¹ kde s jeho rodinou bydlel i jeho ovdovělý otec Matěj Javůrek, také svobodný bratr Josef Javůrek a dále jeho švagrová Anna Metišová s jejím synem Karlem.¹⁷²

Václav Javůrek zemřel 13. května 1942 v Opočně.¹⁷³

3.2 Filip Stanislav Kodym

Tento opočenský rodák se narodil 1. května 1811 v domě číslo popisné 22, které stojí v dnešní Kodymově ulici, rodičům Václavu Kodymovi a Anně Kodymové rozené Wolfové. Když byly Kodymovi čtyři roky, zemřel mu jeho milovaný otec. Potom co dokončil povinnou školní docházku, dala ho matka studovat na gymnázium do Hradce Králové, kde úspěšně absolvoval všech šest tříd.¹⁷⁴

Poté mu nabídli příbuzní z Vídně podporu při jeho dalších studiích, zapsal se tedy na studium medicíny na univerzitě ve městě Vídni. Bohužel původně nabídnutá podpora zmíněných příbuzných byla asi velmi nízká, protože během celého roku neměl ani desetkrát teplý oběd, většinou jedl kousek starého, oschlého černého chleba.¹⁷⁵ Aby se aspoň takto uživil, dával kondice a vykonával příležitostné práce. Když mu bylo 21 let, zemřela mu i jeho matka. Teprve v hlavním městě celého soustátí se naučil důsledně mateřský jazyk, protože se scházel s českými studenty a začal se zajímat o českou literaturu a literaturu jiných slovanských národů. Ve školách se bohužel česky běžně nemohlo mluvit.¹⁷⁶

V roce 1838 po obdržení diplomu v oboru medicíny nastoupil do svého prvního zaměstnání jako praktický lékař v Mikulášovicích, vesnici ve šluknovském výběžku. O

---

¹⁶⁹ Stručný průvodce a adresář města Opočna, Opočno 1901

¹⁷⁰ SOKA RK, Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, poř. č. 1339, č. kn. 215, s. 96

¹⁷¹ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 229v

¹⁷² SOKA RK, AMOP, Kniha sčítání lidu, inv. č. 192, č. kn. 162, s. 380

¹⁷³ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 396

¹⁷⁴ SOKA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kart. 54, roč. 1986

¹⁷⁵ Tamtéž

¹⁷⁶ Tamtéž

zdraví obyvatel se zde staral pečlivě čtyři roky. Od roku 1843 už pracoval jako nápomocný lékař chudých v Praze. Začal spolupracovat s vychovatelským ústavem Budeč založeným Karlem Slavomilem Amerlingem.¹⁷⁷ Také se zabýval fyzikou, chemií a biologií a v roce 1844 vydal svůj první literární počín: *Zábavy nedělní čili poučování v silozpytu*, ty si oblíbily široké vrstvy obyvatel. Je to první populární výklad o fyzice psaný formou rozhovorů s vesničany například o podstatě páry a jejím využití.¹⁷⁸

O tři roky později 21. září 1847 se šťastně oženil s Lidmilou rozenou Vojáčkovou z Tetína¹⁷⁹ a našel si místo lékaře v Litomyšli, kde se jim narodila dcera Božena. Po roce a půl dostal nabídku stát se krajským fyzikem v Negotíně v tehdejší Srbsku. Nakonec z ní sešlo a v roce 1850 se vrátil do Prahy. Otevřel si lékařskou praxi, kterou provozoval do roku 1852. Tenkrát mu nabídli místo vedoucího redaktora v Týdeníku pro polní, lesní a domácí hospodářství. Od té chvíle se až do smrti věnoval literární tvorbě.¹⁸⁰ V Praze se manželům Kodymovým narodily tři děti, dcery Jarmila, Stanislava a syn Václav Dalibor. V roce 1855 jeho manželka Lidmila zemřela. Následujícího roku 1856 koupil chátrající usedlost nazývanou Fišerka v Šárce, tehdy ještě u Prahy a upravil ji jako jednopatrový dům s verandou.¹⁸¹ Založil u něj velikou zahradu nejen s ovocnými stromy ale i s lesními dřevinami, které používal pro svůj výzkum. Díky tomuto výzkumu šířil zemědělský pokrok. Dodnes zůstala ve vilové ulici Na Kodymce alej, kterou vlastnoručně vysázel.

V roce 1860 na letní byt se ke Kodymovi nastěhoval profesor Václav Zelený, za nímž přijela na návštěvu slečna Anna Gutthalová, která se seznámila s Kodymem a jeho dětmi. Tuto slečnu si ještě týž rok 22. října vzal za ženu.¹⁸² S ní měl syny Odolena a Stanislava. Syn Odolen se stal po otcově vzoru lékařem a syn Stanislav napsal knihu nazvanou *Dům u Halánků*, jenž proslul díky svému majiteli vlastenci a mecenáši Vojtěchu Náprstkovi.¹⁸³

---

¹⁷⁷ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁷⁸ Tamtéž

¹⁷⁹ Státní oblastní archiv v Praze, Sbirka matrik, Tetín (římskokatolická farnost), Matrika oddaných 1832–1877, s. 28, dostupné online (<http://ebadatelna.soapraha.cz/d/10379/30>), [citováno 25. 6. 2017]

¹⁸⁰ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kart. 54, roč. 1986

¹⁸¹ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁸² Archiv hlavního města Prahy, Sbirka matrik, Dejvice (římskokatolická farnost), Matrika oddaných 1860–1884, s. 5, dostupné online

(<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=9CFB0BF037744645AE0EFCC2486DD2A0&scan=5#scan5>), [citováno k 25. 6. 2017]

¹⁸³ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

V roce 1849 vydal Kodým další oblíbenou knížku Naučení o živlech, jejich moci a vlastnostech, ve které zase rozebírá fyzikální jevy a snaží se v ní vymýšlet českou technickou terminologii, která má slovanský základ. Pro elektřinu vytvořil název mino, protože staří Čechové říkali blesku miň.¹⁸⁴ Roku 1855 vyšla kniha s názvem *Úvod do zemězpytu čili prstonárodní výklad všelikých proměn a převratů, s nimiž se naše země potkala prve, než nynější své tvářnosti dosáhla*. Podobné dílo vydal v roce 1873, které se jmenoval Cestování po světě, jak úvod do zeměpisu.

Své lékařské vzdělání nezatratil a využil ho pro svou literární činnost o zdravotědě. Jako první vyšlo v roce Poučení pro mladé matky. V dalším roce vydal knihu *Zdravověda čili nejlepší způsob, aby člověk svého života ve zdraví a vesele užití, a k tomu dlouhého věku dosáhnouti mohl*. V této knize píše o stravě, pití, spaní, práci, oděvu nebo vychovávání mládeže podle tehdejších vědeckých poznatků.¹⁸⁵ Společně s Janem Evangelistou Purkyněm propagoval zavedení povinného tělocviku do škol. Vymyslel novou konstrukci kamen na spodní tah, které po něm dostaly jméno kodymky. V roce 1863 vydal brožurku nazvanou *O kodymkách a o vyhřívadle na vodu*.¹⁸⁶

Jeho hlavní činností však seznamovat široké vrstvy rolníků s novými poznatky v oblasti přírodovědy a zemědělství. Jako první vydal dvoudílný spis *Nejhlavnější základ rolnictví: Lučba rolnická*, která se zabývá agrochemií podle německého profesora J. A. Stöckhardta z Tharandtu.¹⁸⁷ Další dílo se jmenuje *Navedení k lučebnictví pro hospodáře, řemeslníky, nastávající lékárníky*. V této době se začíná stýkat s různými a velmi známými spisovateli a učiteli např. s Josefem Kajetánem Tylem, Františkem Ladislavem Riegreem, Vojtěchem Náprstkem.¹⁸⁸

V roce 1850 se stal dopisujícím členem Vlastenecko-hospodářské společnosti v Čechách a také mimořádným členem Královské společnosti nauk v Praze. O dva roky později byl povolán k redigování špatně prosperující českého Týdeníku pro polní, lesní a domácí hospodářství Vlastenecko-hospodářské společnosti.¹⁸⁹ V roce 1854 se tento Týdeník přejmenoval na Hospodářské noviny a Kodým je vedl úspěšně až do roku

---

¹⁸⁴ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁸⁵ Tamtéž

¹⁸⁶ Tamtéž

¹⁸⁷ Tamtéž

¹⁸⁸ Tamtéž

¹⁸⁹ Tamtéž

1862, kdy dostal výpověď. Udržoval kontakt s domácími i zahraničními rolníky. Noviny měly mnoho dopisovatelů. Usiloval například o odstranění úhoru nebo zavádění nových neznámých plodin, v novinách také osvětloval jak zakládat spolky ke vzájemné podpoře. Hospodářské noviny zanikly v roce 1876.¹⁹⁰

Další knihou o zemědělství byl *Hospodářský klíč*, kde se nachází i jeden z prvních popisů podnebí v Čechách. Roku 1862 vyšla *Hospodářská kniha ku prospěchu polním hospodářům* o 433 stranách. Dále vydal *Úvod do hospodářství a Hospodářskou čítanku*, která dosáhla největší popularity, přestože má dlouhých 563 stran.¹⁹¹ Hospodářská čítanka byla jako první česká kniha o zemědělství přeložena do německého jazyka. Nabádá v ní rolníky k tomu, aby se vzdělávali v oblasti zemědělství a přírody, protože jen fyzická práce a síla zvířat k potřebnému úspěchu nestačí.

Napsal také první českou včelařskou učebnici, která se nazývá *Knihla včelařská*, hlavně dle Dzierzona. Jan Dzierzon byl v té době novátorem v chovu včel v Evropě. Některé jeho další knihy se jmenují *Hájení užitečných zvířat nejlepší ochrana proti škodám od hmyzu a myši*, *Spolky na vzájemné pomáhání*, *O počátku a zřízení spolků zásobných*, *Čemu učí Darwin*, *Čeho třeba*, aby užitečné vědomosti přírodovědecké v našem národu více se rozšířily.¹⁹²

Od roku 1860 začal přispívat do různých novin například do Lumíra, Květů nebo Posla z Prahy. Stal se také přispěvatelem a následně redaktorem politického týdeníku Hlas, v jehož redakci se potkával s Janem Nerudou, Karlem Sladkovským, Josefem Barák a jinými známými vlastenci. Roku 1861 vydal brožuru *Listy o konstituci* a výtěžek z jejího prodej byl dán fondu určenému pro dceru Karla Havlíčka Borovského Zdeňku.¹⁹³ Za demokraticky, svobodomyšlně a národně zaměřené články v Hlasu ho odsoudili k osmiměsíčnímu žaláři, který si odpykával ve svatováclavské trestnici v Praze. Z trestnice se vrátil na začátku roku 1869, od té doby žili Kodymovi z úspor. Jeho manželka si našla místo industriální učitelky v Šárce, ale ani to nestačilo. Nakonec se jim s pomocí přátel podařilo získat podporu od spolku Svatobor. Pro zlepšení situace

---

¹⁹⁰ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁹¹ Tamtéž

¹⁹² Tamtéž

¹⁹³ Tamtéž

rodiny byla v jejich domě zřízena dětská zotavovna. Ta se později zrušila a Kodymovi místo zotavovny přijímali nájemníky.¹⁹⁴

V den jeho 70. narozenin tedy 1. května 1881 byla uspořádána oslava v Umělecké besedě, na kterou se dostavili zástupci hospodářských spolků a institucí a také zástupci města Opočna. Až do své smrti byl členem Družstva pro vystavění národního domu na Opočně spolu se svým synem Odolenem, který po otcově smrti z družstva vystoupil.¹⁹⁵

Zemřel 4. října 1884 na ochrnutí plic v Šárce u Prahy (dnes součást Dejvic). O tři dny později se konal pohřeb na nedalekém hřbitově u kostela sv. Matěje,¹⁹⁶ na který se dostavilo devět vyslaných zástupců Opočna se dvěma věnci.¹⁹⁷ V opočenské kronice se píše, že účast jeho pražských přátel byla nízká.

Jeho rodné město k němu chovalo velikou úctu a nesmírný obdiv. To se dá doložit tím, že na schůzi městského zastupitelstva 3. července 1871 (ještě za jeho života) byl jmenován čestným občanem města Opočna.¹⁹⁸ Vznikla Nadace Kodymova k podpoře chudých studentů. Byl po něm pojmenován internát hospodářské školy v Opočně otevřený 1. listopadu 1901, spolkový dům, ulice od klášterního kostela Narození Páně stojícího na Kupkově náměstí kolem kostela Panny Marie až k Trčkovu náměstí. Jednota Utilitas byla přejmenována na Jednotu Kodym.¹⁹⁹ V roce 1911 byla zorganizována slavnost k výročí sta let od jeho narození. Na jeho rodném domě byla odhalena pamětní deska. Jeho popularita v rodném městě Opočně podle mého názoru byla způsobena tím, že se stal známým široké veřejnosti díky své literárně-osvětové činnosti.

3.3 Vznik myšlenky

Myšlenka na stavbu Národního domu vznikla v rozhovoru členů Jednoty Utilitas po valné hromadě konané 11. března 1882.²⁰⁰ Na následujících výborových schůzích se to začalo rozebírat, dohodli se na založení spolku pro výstavbu Národního domu.

---

¹⁹⁴ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁹⁵ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha členů, inv. č. 130, č. kn. 53, č. kt. 10

¹⁹⁶ viz Příloha č. 1

¹⁹⁷ SOkA RK, Městský národní výbor, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, č. kt. 54, roč. 1986

¹⁹⁸ Archiv letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1836 - 1958, (digitální kopie) s. 176r

¹⁹⁹ SOkA RK, DRFMOP, Změna Utilitas na Kodym, inv. č. 150, sign. 2, č. kt. 11

²⁰⁰ SOkA RK, DRFMOP, Jednota Utilitas, Kniha schůzí výboru, inv. č. 142, č. kt. 11, nestránkováno

Jednatel spolku měl za úkol vypůjčit si stanovy podobných družstev ve větších městech a rozhodli se svolat zástupce ostatních místních spolků, aby zjistili, jaký mají na tento nápad názor. Po schůzce zdejších spolků, která se konala 15. června 1882, začaly se sestavovat stanovy budoucího spolku.²⁰¹

3.4 Průběh stavby

Pozemek pro stavbu Kodymova národního domu družstvo zakoupilo už v roce 1895, a to od opočenského advokáta JUDr. Františka Rösslera, který ho získal darovací smlouvou, za 335 zlatých rakouské měny. Kupní smlouva je datována k 31. květnu 1895.²⁰²

V roce 1899 se spolek rozhodl postavit Kodymův národní dům na jiném místě, než které měl zakoupené, ale to se setkal s nevolí ze strany Tělocvičné jednoty Sokol.²⁰³ Tento pozemek patřil panu Černému a za účelem ověření jeho způsobilosti ke stavbě byla zvolena 23. 7. 1899 pětičlenná ohledací komise.²⁰⁴

Na plán stavby tohoto domu byl vypsán konkurz, ve kterém se sešlo 19 návrhů, ale nebyly použitelné, protože za léta sbírání peněz na zbudování Kodymova národního domu bylo k dispozici pouze 10 tisíc zlatých.²⁰⁵ Písek na stavbu se dovážel z Bolehoště a další stavební materiál byl přivážen povětšinou z ochoty. Budování sklepů bylo zapláceno z nich vylámaným kamenem. Během roku 1900 vytvořil Václav Javůrek 22 plánů ke stavbě. Konečná cena za vystavění Kodymova národního domu dosáhla 22 tisíc zlatých. V okolních městech nebo vesnicích tehdy neexistoval podobně moderní a účelný dům.²⁰⁶ Byl v něm velký taneční sál s prostorným divadlem, malý sál a nad ním byt hostinského, dole místnosti pro hostinec se dvěma spolkovými místnostmi, kuchyně, knihovna, hostinská zahrada, sokolská tělocvična a letní cvičiště v zahradě s parkovou úpravou o velikosti 1 korce (2877 metrů čtverečních)²⁰⁷

---

²⁰¹ SOkA RK, DRFMOP, Jednota Utilitas, Kniha schůzí výboru, inv. č. 142, č. kt. 11

²⁰² SOkA RK, Okresní soud Opočno, Kniha listin 2, inv. č. 715, č. kn. 601 (viz Příloha č. 8)

²⁰³ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Tělocvičné jednoty Sokol 1894 – 1907, neustránkováno

²⁰⁴ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Jednatelské zprávy, inv. č. 134, č. kt. 10

²⁰⁵ Archiv letopisecké komise v Opočně, Brožura ke stému výročí otevření Kodymova národního domu

²⁰⁶ Archiv letopisecké komise v Opočně, Brožura ke stému výročí otevření Kodymova národního domu

²⁰⁷ Tamtéž

Podle plánu Václava Javůrka²⁰⁸ byly místnosti v přízemí rozloženy takto: při vstupu do budovy byl po levé ruce spolkový sál a po pravé straně knihovna. Za spolkovým sálem se nacházely tři spolkové místnosti, do dvou se vcházelo ze sálu, do třetího přes kuchyň, která se nacházela za sálem u schodiště. Tělocvična se nacházela za knihovnou a vstupovalo se do ní chodbou vpravo u schodiště.

V prvním patře byly naproti schodišti 2 vstupy do tanečního sálu, ten zároveň sloužil jako hlediště. Jeviště bylo při vstupu do sálu vlevo a vedle něho u schodiště šatny. Do první z nich se dalo vejít i krátkou chodbou vlevo od schodiště. Z tanečního sálu se mohlo vejít dvěma vchody do místnosti pro hosty výčepu, nad ní byla galerie. Vstup do výčepu vedl chodbou vpravo od schodiště a samozřejmě ze sálu pro hosty.²⁰⁹

V knihovní vložce č. 675 v zápisu z 19. září 1901 stojí, že stavební parcela č. 283 splynula se stavební parcelou č. 282/2. Na těchto pozemcích byl vystaven Kodymův národní dům neboli dům č. p. 310. V zápise z 18. ledna 1902 se uvádí, že na tomto pozemku stával dřevník, který byl zbořen.²¹⁰

3.5 Otevření Kodymova národního domu

K jeho slavnostnímu otevření byl zřízen výbor pro důstojné otevření Kodymova národního domu, který se sešel 5. září 1901 k sestavení programu. Předsedou tohoto výboru byl tehdejší opočenský starosta Adolf Wolf, za jednatele Václav Hájek a pan Tomek.²¹¹ Slavnost k otevření Kodymova národního domu byla naplánována jako dvoudenní a konala se ve dnech 28. – 29. září roku 1901.

První den začínala v 6 hodin večer seřazením místních spolků a korporací před radnicí. Toto měl na starosti náčelník sokolské jednoty. Potom následoval pochodňový průvod k rodnému domku Filipa Stanislava Kodyma a u něho starosta provolal slávu Kodymově památce. Pak se obešlo náměstí směrem ke Kodymovu národnímu domu. Tam se pod vedením ředitele kůru Ludvíka Tajchmana konala akademie.²¹²

---

²⁰⁸ viz Příloha č. 7

²⁰⁹ SOkA RK, AMOP, Projekt Národního domu, inv. č. 1890, č. kt. 121

²¹⁰ Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675 (viz Příloha č. 9)

²¹¹ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha schůzí výboru, inv. č. 128, sign. 1a, č. kt. 10

²¹² SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha schůzí výboru, inv. č. 128, sign. 1a, č. kt. 10

Druhý den v 6 hodin ráno byl budíček a v 9 hodin seřazení zdejších spolků a korporací u Kodymova národního domu. S hudebním doprovodem šli do kostela na mši svatou. Po návratu k národnímu domu uvítal starosta účastníky a představil řečníka Adolfa Eckerta z Chrudimi.²¹³ Na konci slavnostní řeči byla odhalena Kodymova busta v průčelí domu a hudba zahrála píseň *Kde domov můj*. V 1 hodinu odpoledne se konal banket pro přihlášené, ti se ohlašovali u pana Hájka jednatele zmíněného výboru.²¹⁴ Na akademii a večerní divadelní představení bylo vybíráno vstupné. Večer se hrálo představení *Jan Výrava*, které napsal dobrušský rodák František Adolf Šubert.²¹⁵

3.6 Fungování Kodymova národního domu do roku 1930

Dne 2. listopadu 1902 byla v přízemí Kodymova národního domu otevřena pod záštitou MUDr. Jana Dvořáka Lidová knihovna.²¹⁶ Jejím prvním knihovníkem byl učitel zdejší měšťanské školy Václav Marel. O veřejnou knihovnu bylo usilováno již od roku 1896.²¹⁷

V roce 1903 pořádala sokolská jednota v bezplatně propůjčené hořejší místnosti Husovu slavnost. Od listopadu roku 1902 byl výčepníkem v restauraci v Kodymově národním domě Josef Heinz. V roce 1903 a na začátku roku 1904 se konalo v domě celkem 44 zábav, přednášek a divadelních představení. V červenci 1904 v sále s jevištěm pořádala Měšťanská beseda koncert. Z knihovny národního domu byl v červenci vypraven pohřeb předsedy Družstva Kodymova národního domu pana Adolfa Potůčka a na Domě byl vyvěšen černý prapor. O posvícení v pondělí 3. října se konala zábava zvaná Zlatá hodinka. Neustavený tamburašský spolek pořádal 4. prosince 1904 v sále Mikulášskou zábavu s výtěžkem 108 korun 10 haléřů. Objednali si hudební nástroje ze Záhřebu, které začaly splácet z onoho výtěžku. Po odchodu iniciátora tohoto spolku pana Hrdličky zbylí členové vstoupili do Hudební a pěvecké jednoty Vorel. Nástroje se s jejich souhlasem staly majetkem Vorla a ten za nástroje doplatil dluh.

---

²¹³ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha schůzí výboru, inv. č. 128, sign. 1a, č. kt. 10

²¹⁴ Tamtéž

²¹⁵ viz Příloha č.11

²¹⁶ Archiv Letopisecké komise v Opočně, Kronika města Opočna 1838 – 1958, (digitální kopie), s. 217

²¹⁷ SOkA RK, AMOP, Lidová knihovna, inv. č. 1248, č. kt. 94, sign. IX/52, folio 2

Na listu C pozemkové knihy pro Opočno v knihovní vložce č. 675 je uveden výčet dluhů, služebností a zástavních práv. V letech 1901, 1902 a 1904 bylo vloženo zástavní právo celkem čtyřikrát Spořitelně města Opočna. První pohledávka činila 14 tisíc korun, její splátka 1400 korun a úrok 5%, další pohledávky byly na 2000 korun, 4000 korun a 2000 korun se splátkami 100 korun, 200 korun a 200 korun. Úrok byl stejný jako u první pohledávky.²¹⁸

V roce 1905 pořádala Národní dělnická vzdělávací a podpůrná beseda Havlíček ve dvoraně taneční zábavu 1. října, o den později se konala tradiční Zlatá hodinka.

Následující rok 1906 pořádala Beseda Havlíček znovu posvícenskou zábavu, Zlatá hodinka v tomto roce se nekonala. V září hrála ve dvoraně kočovná divadelní společnost pana Kaňkovského. Karel Kracik z Josefova pořádal ve dvoraně 7. října vojenský koncert na oslavu výročí 150 let od narození Wolfganga Amadea Mozarta. Na podzim roku 1907 odehrál Karel Kaňkovský se svým souborem ve dvoraně 12 představení. V roce 1908 hrála v Kodymově národním domě 3 představení divadelní společnost Elišky Zöllnerové. Opočenský Křesťansko-sociální spolek do malého sálu umístil svou knihovnu, která měla výpůjční dobu v neděli.

V dubnu roku 1909 vystoupil v sále Kodymova národního domu silák Josef Soukup z Prahy. V srpnu 1910 byla postavena u domu prádelna. V prosinci mělo žactvo měšťanských a obecné školy představení ve dvoraně ve prospěch opuštěných dětí. Na jaře roku 1911 pořádala Beseda Havlíček v sále taneční zábavu. V červnu tu vystupovala divadelní společnost Procházkové Malé. V létě toho roku zde znovu účinkovala divadelní společnost Elišky Zöllnerové.²¹⁹ Dne 8. října se zde konala slavnost k výročí sta let od narození Filipa Stanislava Kodyma a zároveň deseti let existence Kodymova národního domu. Na programu byl proslov, několik písní nebo ouvertura z opery Richarda Wagnera *Tannhäuser* a večer veselohra Františka Xavera Svobody *Mlsáničko*.²²⁰ Beseda Havlíček pořádala toho roku v domě silvestrovskou zábavu.

V lednu 1912 hrál dámský odbor zdejší Ústřední matice školské divadelní představení, katolická mládež tu pořádala ples, konal se tu také Veteránský ples.

---

²¹⁸ Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

²¹⁹ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 – 1918, nestránkováno

²²⁰ SOKA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 139, č. kt. 10

V únoru roku 1912 opočenský katolický spolek organizoval zde taneční zábavu, Beseda Havlíček ples a křesťansko-sociální mládež z Přepych. Beseda Havlíček měla malý sál propůjčený ke zkoušení. Ve velkém sále byl promítán panem Šírem film poslední dva březnové a první dva dubnové dny. Devítiletý houslista Josef Bartoň zde měl 22. září 1912 koncert. Poslední dva zářijové dny pořádaly v sále Beseda Havlíček a katolický spolek posvícenské zábavy. Cyrilská jednota organizovala v sále 24. listopadu Cecilskou zábavu.

V dubnu a květnu roku 1913 opočenští ochotníci měli 2 představení, na začátku května v sále pořádala Beseda Havlíček zábavu. Opět v Kodymově národním domě vystupovala divadelní společnost Elišky Zöllnerové tentokrát se čtyřmi hrami. O posvícení pořádala katolická mládež Zlatou hodinku a 23. listopadu Cecilskou zábavu. V roce 1914 pořádala Beseda Havlíček ve středu a v neděli taneční hodiny a 4. října posvícenskou zábavu. V listopadu pořádala ve dvoraně koncert Ústřední matice školská. V lednu roku 1915 se konalo ve prospěch místního odboru červeného kříže divadelní představení *Proud* ochotnického spolku Tyl z Nového Města nad Metují, přes Velikonoce tu měl představení Kinematograf Karla Finka. Kromě vojenského koncertu se žádné další zábavy nekonaly.²²¹

V roce 1916 se nekonaly žádné zábavy, koncerty či přednášky pouze několik divadelních představení společnosti Marie Markové a Biograf Edison a Orient zde hrál. Od roku 1914 byli v malém sále ubytováni polští vystěhovalci, ale byly s nimi potíže. Starosta města Václav Javůrek Družstvu slíbil, že až se vrátí do vlasti, město zaplatí všechny škody jimi způsobené. V roce 1917 se konal koncert ve prospěch fondu pro postavení Smetanova pomníku v Praze. V roce 1918 tu působil biograf pana Jiroucha déle než dojednaných 14 dní v době porcinkule. Pěvecká a hudební jednota Vorel pořádala v sále 1. září písňový večer pana Leichtera z Prahy.²²²

V roce 1919 pořádalo Družstvo Kodymova národního domu v součinnosti s Jednotou divadelních ochotníků taneční zábavu. Ve čtyřech dubnových dnech měl v sále vystoupení eskamotér Samek. Pan Šťásek pořádal o pouti taneční zábavu a poté i 2. srpna. Ukrajínští a ruští zajatci tu organizovali přátelské večery. V lednu 1920 pořádala Beseda Havlíček ples. Konala se také masopustní zábava, 14. března měl

---

²²¹ Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník DKND 1903 – 1918, nestránkováno

²²² Tamtéž, nestránkováno

přednášku legionář Netolický. Pan Šťástka toho roku organizoval pouťovou taneční zábavu a také o porcinkuli. Posvícenská zábava se též konala. V letech 1921 a 1922 se konaly obvyklé zábavy jako pouťová, porcinkulová a posvícenská. V roce 1922 se tu konala Řemeslnická výstava. V únoru 1923 byla pořádána taneční zábava Jednotou divadelních ochotníků a Družstvem Kodymova národního domu. Opět byly organizovány tři výše uvedené obvyklé zábavy. Hrál tu stálé divadlo Podhoří orlického.²²³

Roku 1924 měl promítat biograf Svoboda z Nového Města nad Metují, ale kvůli poruše stroje celých 10 zajednaných dní nepromítal. Mezi 21. říjnem a 10. listopadem zde hrál stálé divadlo podhoří Orlického. V den vzniku republiky hrála ovšem domácí ochotnická jednota. Ve dnech konání porcinkule byly pořádány dvě taneční zábavy.

V roce 1925 bylo vloženo zástavní právo Občanské záložně v Opočně za pohledávku ve výši 100 000 korun československých s úrokem 6 až 8 %. Ve stejném roce tedy 1925 bylo vymazáno zástavní právo za všechny čtyři pohledávky Spořitelny města Opočna z prvních let fungování Kodymova národního domu.²²⁴ Tohoto roku byl o poslední masopustní sobotě pořádán Taneční fofr. Lidová knihovna veřejná se přestěhovala.

V prosinci roku 1928 se konalo cvičení opočenského Orla v sále Kodymova národního domu namísto již domluveného promítání filmu.²²⁵ Tělocvičná jednota Orel akademii odřekla. Na konci zimy a na jaře roku 1929 se v sále národního domu konalo mnoho různorodých kulturních akcí, například 8. února se promítal film, 9. února Karneval sportovců, poslední březnový den divadelní představení, 10. dubna Hašlerův večer nebo 1. května sokolská akademie. Hašlerův večer byl nakonec odložen.

V roce 1929 se tu konala opět o porcinkuli zábava tedy 2. srpna, posvícenská zábava a valná hromada Rolnického cukrovaru sídlícího v Podzámčí. V následujícím roce 1930 se promítaly filmy, sál si pro sebe zamluvily opočenská hospodářská škola, Rolnický cukrovar z Podzámčí (místní část Opočna) a sirotčinec tu pořádal divadelní představení.

---

²²³ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 128, sign. 1b, č. kn. 60, č. kt. 10, nestránkováno

²²⁴ Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

²²⁵ SOkA RK, DRFMOP, Družstvo Kodymova národního domu, inv. č. 129, č. kt. 10, nefoliováno

V kronice opočenského děkanství je napsáno, že se v roce 1930 dostal nečestným způsobem Kodymův národní dům do rukou Tělocvičné jednoty Sokol. V letech 1929 a 1930 se do Družstva pro udržování Kodymova národního domu dostali noví členové a to konkrétně pan soudce Morávek, pan advokát Krulich. V tu dobu už byl členem spolku inženýr Friml, který měl zmíněným dvěma pánům pomáhat v odstranění a nahrazení starých členů.²²⁶ Přijímali prý členy jen sokolského smýšlení a ostatní zamítali, a když tímto způsobem dosáhli většiny, odhlasovali změnu stanov a poté schválili rozejtí spolku. Proti tomuto rozhodnutí podal rekurs opočenský Křesťansko-sociální spolek zemskému úřad, ale ten ho zamítl.²²⁷

K tomuto zápisu lze napsat, že stanovy byly opravdu v roce 1929 změněny, a to v posledním bodě o rozejtí spolku. V původních z roku 1901 bylo v této části napsáno, že pokud se spolek rozejde jeho majetek tedy i Kodymův národní dům připadne městu. Kdežto ve změněných stanovách byla tato možnost připuštěna, pokud by Sokol odmítl nebo nemohl převzít veškerý majetek družstva.

Kodymův národní dům Tělocvičná jednota Sokol podle tržové smlouvy z 10. listopadu 1930 zakoupila od Družstva Kodymova národního domu za 133 564 korun. Tato částka zahrnovala cenu Kodymova národního domu a pozemků patřících zmíněnému Družstvu a ideální polovinu zařízení kina, které bylo v tomto domě. Tento finanční obnos byl použit na zaplacení dluhu opočenské Občanské záložně ve výši 100 000 korun a dluhů nezaevidovaných v pozemkové knize.²²⁸

Závěr

V mojí práci jsem popisovala aktivitu a působení opočenských spolků a naznačila jejich vliv na stavbu a fungování Kodymova národního domu. Proto je také v práci obsažena kapitola o tomto domě.

V první kapitole jsem nastínila život a rozvoj města ve 2. polovině 19. století. Je tak snadnější si představit, proč se mohly začít formovat spolky v Opočně. V ní mám popsán průmyslový rozvoj, společenskou a kulturní situace ve městě vymezené doby.

---

²²⁶ SOkA RK, Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, kn. 215, s. 71

²²⁷ Tamtéž, s. 72

²²⁸ Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Sbírká listin k pozemkovým knihám pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675, viz Příloha č. 10

Druhá kapitola je už zaměřena na spolky. Po krátkém obecném popisu spolkového života Opočna se věnuje jednotlivým spolkům, které sídlily ve městě a byly kulturního či sportovního charakteru. Jsou seřazeny podle roku vzniku od nejstaršího po nejnovější. Nejstarším opočenským spolkem je Měšťanská beseda založená roku 1863 k šíření národního a všeobecného vzdělávání a pěstování společenského života. O povzbuzení kulturního života ve městě se snažil zdejší rodák, lékař a zakladatel nemocnice v Opočně František Alois Skuherský, který se stal prvním stálým předsedou tohoto spolku.

V pořadí druhým spolkem je Tělocvičná jednota Sokol, která zde existuje dodnes. Ta byla opočenskými občany založena v roce 1868 a postupně si získala značný vliv. Jejím prvním starostou a zároveň náčelníkem byl Josef Zilvar úředník z továrny ve Skuhrově nad Bělou. Dalšími spolky zde popsanými jsou Jednota Utilitas později přejmenovaná na Jednotu Kodým, Dívčí pěvecká jednota Mlada, Družstvo pro vystavení národního domu, Pěvecká a hudební jednota Vorel, Klub velocipedistů Kmit a Spolek českých stenografů. Všechny tyto jednoty vznikly v 80. letech 19. století kromě Klubu velocipedistů Kmit, který existoval od roku 1892. U Spolku českých stenografů se mi nepodařilo zjistit, kdy vznikl ani moc podrobnějších informací o něm. Proto je také zařazený až na konci.

Následující kapitola se týká samotného Kodýmova národního domu. Obsahuje části o jeho staviteli Václavu Javůrkovi o Filipu Stanislavu Kodýmovi, po němž je pojmenován. Skládá se ještě z důležitějších pasáží, které pojednávají o jeho stavbě, otevření a fungování do roku 1930, kdy byl prodán Tělocvičné jednotě Sokol. Tím skončila činnost Družstva Kodýmova národního domu, které se o něj staralo. Zařadila jsem do své práce životopis Filipa Stanislava, abych ozřejmila, proč právě podle něho se spolkový dům jmenuje a také životopis stavitele tohoto domu, aby se rozšířilo povědomí o tom, kdo ho postavil a jestli byl něčím zajímavý.

V části o stavbě Kodýmova národního domu jsem podle dohledaných pramenů osvětlila koupi pozemku pro výstavbu a dobu, která uplynula od koupě parcely, než došlo k samotné stavbě. Toto období trvalo necelých 6 let, během nichž se uvažovalo o změně pozemku a střádaly se další finanční prostředky. Oddíl o otevření se týká samotné dvoudenní slavnosti, při které byla odhalena v průčelí budovy Kodýmova

busta. Třetí část popisuje jeho fungování v jednotlivých letech až do roku 1930. Před válkou se stal kulturním centrem města. Ve válečných letech trpěl, prováděly se jen nejnnutnější opravy, od roku 1916 byla zavřena restaurace. Po válce se pomalu vracel ke své funkci. Od poloviny 20. let 20. století však začal znovu upadat, protože se projevil nesplacené dluhy z prvních let a z období stavby. Nakonec došlo v roce 1930 k jeho prodeji Tělocvičné jednotě Sokol.

V počítačové části své práce jsem zpracovala databázi členů Družstva pro vystavení Kodymova národního domu v letech 1888 - 1896 a propojila ji s webovými stránkami. Na těchto stránkách je možné vidět seznam členů nebo ho upravovat. Tímto jsem chtěla usnadnit práci badatelům a genealogům při jejich pátrání.

Na úplný závěr zhodnotím význam spolků pro tento dům a naopak domu pro spolky. Spolky měly už velkou zásluhu na jeho stavbě, neboť z jejich iniciativy vzniklo Družstvo pro vystavení národního domu. Staly se i členy tohoto Družstva, dvě jednoty měly lepší pozici v tomto spolku. Jednalo se o Jednotu divadelních ochotníků a Tělocvičnou jednotu Sokol, které měly právo vyslat jednoho svého zástupce do výboru Družstva. Dotyčný musel být schválen tímto spolkem a stát se nebo být jeho členem. Tato jednota byla později přejmenována na Družstvo pro vystavení Kodymova národního domu, v důsledku podmínky, kterou si určil Komitét pro vystavení pomníku Filipu Stanislavu Kodymovi. Ten mu odevzdal vybrané peníze na pomník zmíněný v názvu výboru za to, že bude Kodymovo jméno v názvu národního domu, to bylo posléze splněno.

Přestože ostatní spolky neměly takovou výhodu jako dva zmíněné, spolkový dům hojně využívaly. Důležité je zmínit, že každý spolek musel platit za pronájem místnosti a za svou produkci tedy koncert, přednášku, divadelní představení i zábavy. Poplatek za produkci činil 10 % z hrubého výdělku. Měli též povinnost postarat se o úklid pronajaté místnosti. Tento požadavek byl často porušován, stejně tak byly občas opožděny i uvedené poplatky. Problém v plnění těchto požadavků spočíval nejspíše v tom, že nebyl pro dům vypracován žádný domovní řád, kde byly zakotveny.

Hlavní důvod proč se spolky zajímaly o stavbu spolkového domu je podle mého názoru ten, že neměly stálé místo ke scházení. Před postavením tohoto domu se pokaždé

scházely v jiném opočenském hostinci nebo v soukromém bytě někoho ze členů. Místnost, kterou si určitý spolek pronajal na několik let, byla spíše výjimkou. Pošťestilo se to Měšťanské besedě.

Použité prameny a literatura

Archivní prameny

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Městský národní výbor 1945–1990, Opočenský zpravodaj, inv. č. 573, kt. 54

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, Jednota Kodym, inv. č. 754, sign. I/70, kt. 63

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, Stavba Kodymova národního domu, inv. č. 1065, sign. VI/48, kt. 84

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, Pěvecká jednota Mlada, inv. č. 1239, sign. IX/43, kt. 92

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, Lidová knihovna, inv. č. 1248, sign. IX/52, kt. 93

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna Stavba Kodymova národního domu, inv. č. 1065, sign. VI/48, kt. 84

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna Projekt Kodymova národního domu, inv. č. 1890, sign. V/44, kt. 121

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, Kniha sčítání lidu, inv. č. 192, č. kn. 162

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha členů, inv. č. 130, sign. 3, kt. 10, č. kn. 53

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Stanovy a provolání, inv. č. 132, sign. 5, kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Členové, inv. č. 133, sign. 6, kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Otevření Kodymova národního domu, inv. č. 137, sign. 10, kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Zbudování pomníku Filipa Stanislava Kodyma, inv. č. 135, sign. 8, kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Protokoly z výborových schůzí, inv. č. 129, sign. 2, kt. 10, č. kn. 52

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Zápisy z valných hromad a schůzí, inv. č. 128, sign. 1b, kt. 10, č. kn. 60

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Kniha schůzí výboru, inv. č. 128, sign. 1a, kt. 10, č. kn. 51

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Bio ND, bio invalidů, bio tamburaši, inv. č. 138, sign. 11, č. kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Oslava Filipa Stanislava Kodyma, inv. č. 139, sign. 12, č. kt. 10

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Utilitas, Stanovy, inv. č. 142, sign. 1, č. kn. 57, č. kt. 11

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Utilitas, Stanovy, inv. č. 144, sign. 3, č. kt. 11

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Utilitas, Korespondence s O. Kodymem, inv. č. 147, sign. 6, č. kt. 11

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Jednota Kodym, Kniha schůzí výboru, inv. č. 149, sign. 1, č. kt. 11, č. kn. 61

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Jednota Kodym, Změna Utilitas na Kodym, inv. č. 150, sign. 2, č. kt. 11

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Měšťanská beseda, Kronika a kniha schůzí, inv. č. 179, sign. 1, kt. 13, č. kn. 67

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Hudební a pěvecká jednota Vorel, Kniha zápisů schůzí, inv. č. 180, sign. 1, kt. 13, č. kn. 67

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Pěvecká jednota Mlada, Kronika a zápisy schůzí, inv. č. 183, sign. 1, č. kt. 13, č. kn. 69

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Okresní soud Opočno, Kniha listin 2, inv. č. 715, čas. spisu 3104–6141, č. kn. 601

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Okresní zastupitelství Opočno, Stanovy spolku, inv. č. 135, sign. 1.22, č. kn. 11

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Sběrka regionálních pohlednic okresu Rychnov nad Kněžnou, Pozdrav z Opočna, inv. č. 705, evidenční jednotka Jn 766, ukládací číslo 1

Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv děkanství Opočno, Pamětní kniha, inv. č. 4, pořadové číslo 1339, kt. kn. 215

Státní okresní archiv v Náchodě, fond Okresní úřad Nové Město nad Metují, nezpracováno

Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně

Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník TJ Sokol 1984 - 1907, neinventarizováno

Archiv Tělocvičné jednoty Sokol v Opočně, Zápisník Družstva Kodymova národního domu 1903 - 1918, neinventarizováno

Archiv Letopisecké komise v Opočně

Kronika města Opočno 1836–1958, (digitální kopie) neinventarizováno

Brožura k 100. výročí otevření KODYMOVA NÁRODNÍHO DOMU v Opočně, Město Opočno, odbor kultury, 2001, (digitální kopie) neinventarizováno

Katastrální úřad Hradec Králové územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou

Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Sběrka listin k pozemkovým knihám pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 134

Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

Literatura

Antonín FLESAR, *Popis historicko-archeologicko-statistický okresu Opočenského*, Brno, reprint Garn 2013

Josef PTÁČEK, *Tělovýchova a sport v Opočně (1868–1978): kapitoly stodesetiletého vývoje*, Opočno: Spartak Tesla 1978

Václav RATHOUSKÝ – Zbyněk LIKOVSKÝ, *Opočno 1068–2000: historie v datech*, Praha 2006

Jiří V. DLOUHÝ, *Náčrt působení učitelské jednoty Budeč v prvním desetiletí 1876 – 1886*, Opočno 1886

Stručný průvodce a adresář města Opočna, Opočno 1901

Sborník

Antonín MARKUS, *K rodopisu Colloredů*, in: *Josef Colloredo Mannsfeld: sborník statí k sedmdesátým narozeninám, 17. 11. 1866 - 17. 11. 1936*. Opočno: Úřednictvo Colloredo-Mannsfeldských velkostatků, 1936, 301 s., 93 fot. příl., s. 110 – 112

Internetové zdroje

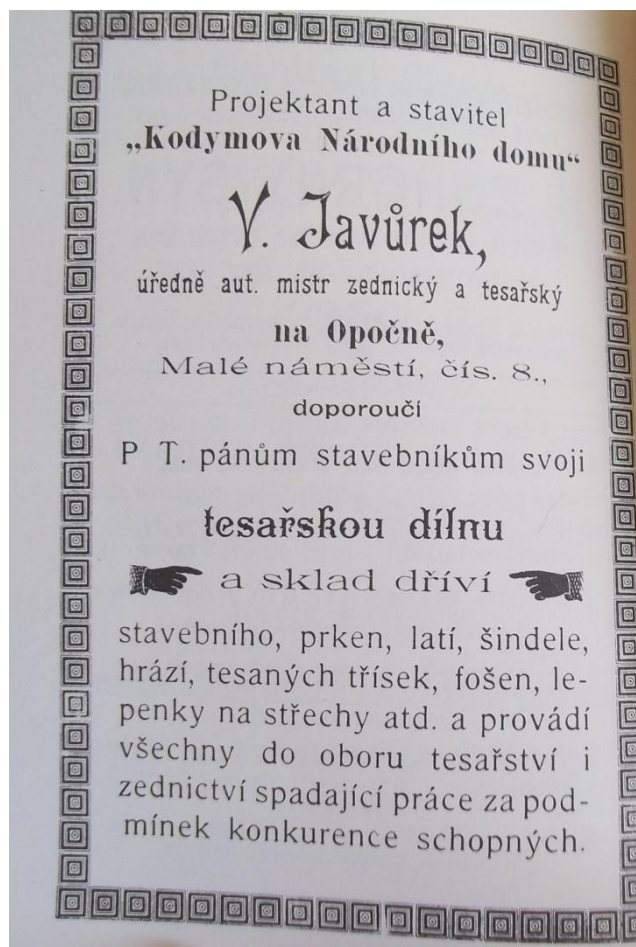
Archiv hlavního města Prahy, Sběrka matrik, Dejvice (římskokatolická farnost), Matrika oddaných 1860-1884, s. 5, dostupné online (<http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=9CFB0BF037744645AE0EFCC2486DD2A0&scan=5#scan5>), [citováno k 25. 6. 2017]

Státní oblastní archiv v Praze, Sběrka matrik, Tetín (římskokatolická farnost), Matrika oddaných 1832–1877, s. 28, dostupné online (<http://ebadatelna.soapraha.cz/d/10379/30>), [citováno 25. 6. 2017]

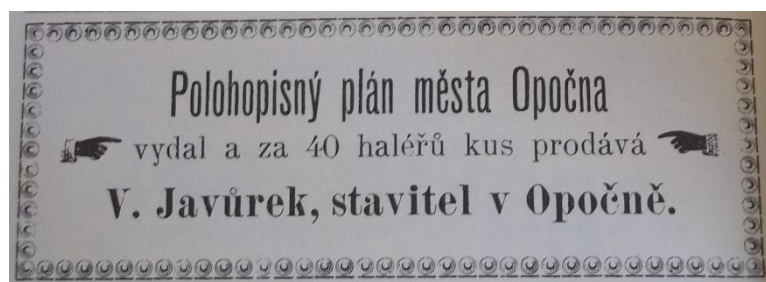
Přílohy

Příloha č. 1, Kodymův hrob, dostupné online
(<http://212.47.2.130/OUT/HTML/ZnackyPic/50002345.jpg>), [citováno 2. 6. 2017]

Příloha č. 2, Reklama na stavitelské služby Václava Javůrka, Stručný průvodce a adresář města Opočna

Příloha č. 3, Reklama na prodej polohopisného plánu města Opočna, Stručný průvodce a adresář města Opočna

Příloha č. 4, Polohopisný plán města Opocno vytvořený Václavem Javůrkem, Státní okresní archiv v Náchodě, fond Okresní úřad Nové Město nad Metují, nezpracováno

Okresní organ. čsl. legionářů na Opočně.

PŘEDNÁŠKA

br. podplukovníka rus. legii prof. Dra. V. Melichara z Král. Vinohradů:

„O českosloven. revolučním
hnutí na Rusi“

v neděli dne 27. března 1921
přesně o půl 3. hodině odpo.

ve dvoraně Kodymova Národního domu
na Opočně.

Vstupné za osobu 2 Kč.

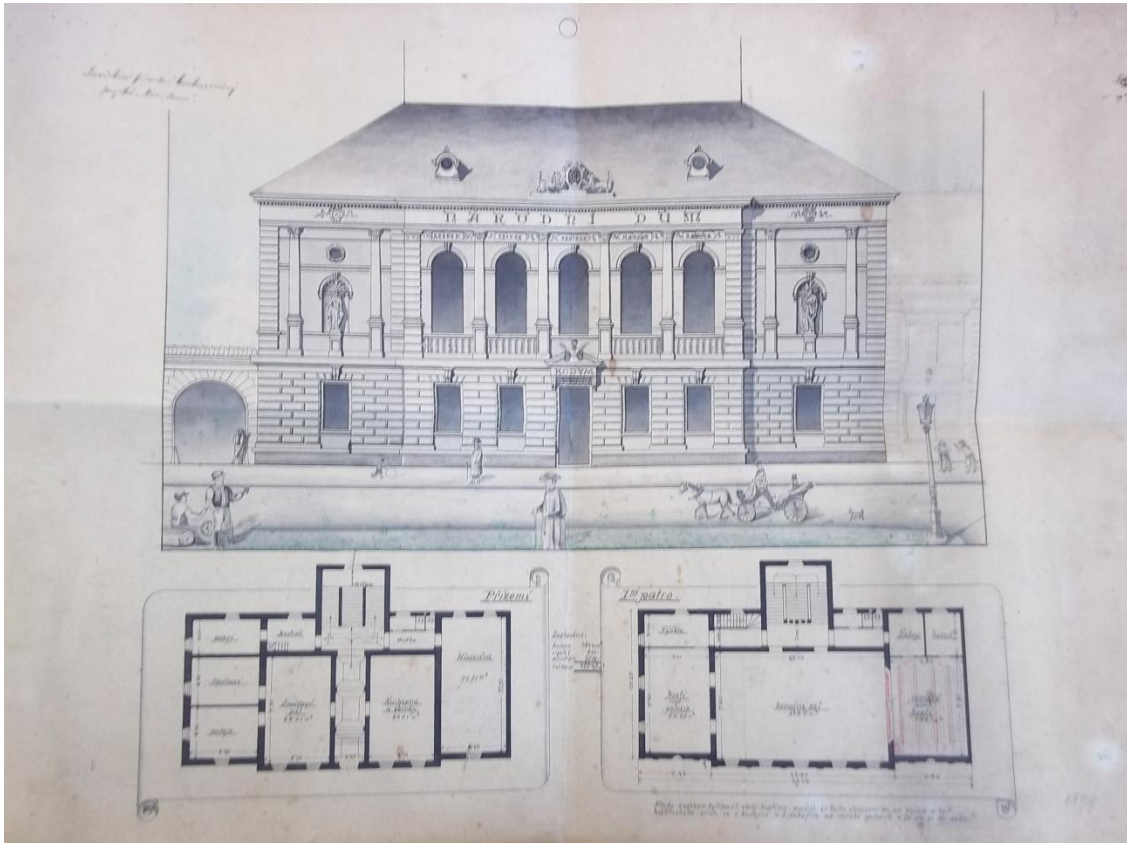
Čistý zisk ve prospěch čsl. Červeného Kříže
a pozůstalých po padlých legionářích.

Příloha č. 5, Plakát na přednášku, Státní okresní archiv v Náchodě, fond Okresní úřad Nové Město nad Metují, nezpracováno

Příloha č. 6, Pohlednice z Opočna s obrázkem Kodymova národního domu, Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Sběrka regionálních pohlednic okresu Rychnov nad Kněžnou, inv. č. 705, evidenční jednotka Jn 766, ukládací číslo 1

Příloha č. 7, Plánek Kodymova národního domu nakreslený opočenským stavitelem Václavem Javůrkem (podle něho byl pravděpodobně postaven), Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Archiv města Opočna, inv. č. 1890

Opro, kolek 50 Kč

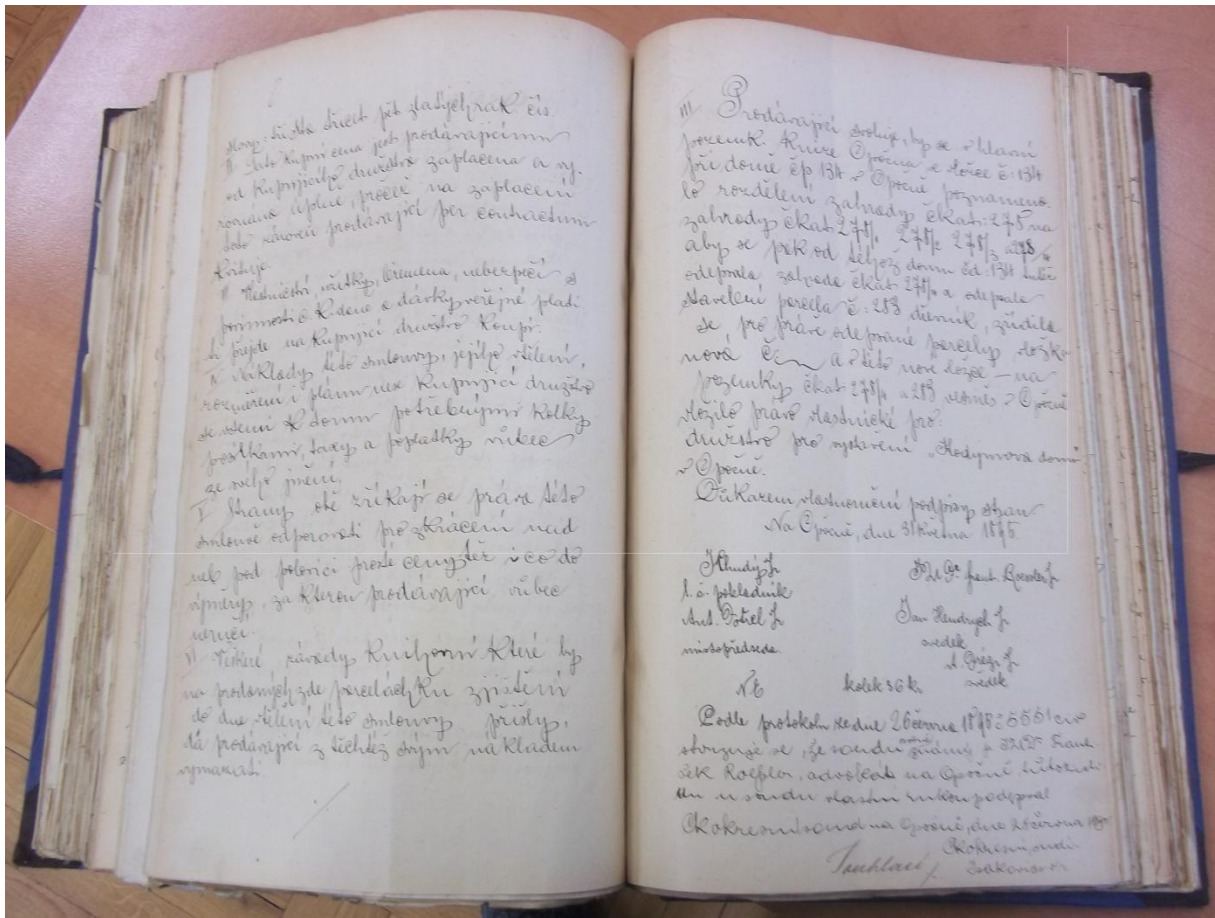
As
Lapio

Všepraveho dne a roků učiněna byla mezi p. III.
Přem. Františkem Roslerem, advokátem na Opocně co prodá-
vajícím s jedné a pak s. družstvem pro vystavění
„Hodymone domu“ na Opocně zastoupeným
níže uvedenými zástupci s výmí co kupujícím
sdružení strany tato

Kupní smlouva:

I J U P. František Rosler prodává, prodal a
odevzdal družstvu pro vystavění „Hodymone
domu“ v Opocně a družstvo pro vystavění „Ho-
dymone domu“ na Opocně kupuje, koupilo a
převzelo od J U P. Františka Roslera z
ložky číslo 134 hl. poz. knihy Opocna
od domu čp 134 na Opocně podle darovací
smlouvy z $\frac{13}{2}$ 1845 s úk. práv. $\frac{24}{3}$ 1895 č. 26 16c. věleu
se kalpady čkat 278 část pr 318⁰⁰ čili 1144 m²
navšeceon co čílo kat. 278 $\frac{1}{4}$ a pak celou sta-
veu parcelu č. 283 pr 14⁰⁰ čili 61 m² dřevník
vesměs s úk. se všemi právy, stávkovostmi v
merek a hranicích dobře známých za navšejen
smlouvon slyon čili kupní cenou 335 zł - Kč re

Příloha č. 8

Číslo vložky knihovni: 675

katastrální obec: *Opava*

území p. 310

Soudní okres: *Opava*

První číslo	Číslo katastrální	Poznačení parcely (číslo domu, způsob vzdělávání)	Druhé číslo	Číslo katastrální	Poznačení parcely (číslo domu, způsob vzdělávání)
1	283/356	starší parcela <u>území p. 310</u>			
2	278/6	<u>parcela</u>			
3	282/2	starší parcela			
3	278/9	zahradka			
4	278/5	zahradka			

Průběh
číslo
číslo

Eintragung
Vklad

1. *na 30. srpna 1895 a 1892
příkazem č. 283 a 278/6 na území 184 odpočívání a jeho rozšíření*
2. *na 14. září 1901 č. 172
kde kúpeň užitkový právek, 18. září 1901 a plánkem č. 669/1 a starší parcela č. h. 282/2 ve věcech č. 248 závodnosti
dějevná, s. n. p. území*
3. *starší parcela č. h. 282/2, příhrada a starší parcelou č. h. 283 a s. n. parcela*
4. *na 18. ledna 1902 č. 41
kde státní správní kúpeň právek 29. srpna 1901 č. 65 a plánkem č. 678/1 a vyvlastnění obecních území na území
a dne 18. ledna 1902 č. 99 č. 1 se zahradka č. h. 278/9 na území č. h. 278/4 a 278/5*
5. *příhrada zahradka č. h. 278/5 a starší parcelou č. h. 283*
6. *na starší parcelu č. h. 283 vyvlastní nový území p. 310 a stovnick obce*
7. *na 29. září 1904 č. 1076
kde kúpeň užitkový právek 28. září 1904 rozšíření území p. 310 a příkazem č. 283 a 278/6 na území 184 odpočívání a jeho rozšíření
a dne 28. dubna 1905 pro každou parcelu a příkazem č. 310 a příkazem č. 283 a 278/6*
8. *na 18. srpna 1905 č. 267
na 18. srpna 1905 č. 267
na 18. srpna 1905 č. 267
na 18. srpna 1905 č. 267*
9. *na 18. srpna 1905 č. 267
na 18. srpna 1905 č. 267*

675

Příloha č. 9

Dělní číslo	Vklad
1 101	<p>Číslo 20. února 1895 a. 5632 Podle prohlášení téhož z dne 31. března 1895 vkladu a práva vlastnického: <u>Právního pro výstavbu Hodymova domu na Opavě.</u></p>
2 101-2	<p>Číslo 18. ledna 1912 i. 2 41 Podle výpisu z knihy smlouček a listůhů z dne 11. srpna 1911 191 754 <u>průmyslová a průmyslová zřízení</u> stavby nové stavby téhož knihovny téhož jména, <u>Christof Hodymova Průmyslové domy na Opavě.</u></p>
3 101-3	<p>Číslo 11. listopadu 1930, i. 161 Podle smlouky téhož z dne 10. listopadu 1930 vkladu a práva vlastnického <u>Selocvičů</u> <u>jednoty, Sokol a Opavě</u></p>
4 101-4	<p>Číslo 9. srpna 1917 i. 2 35 Podle 13. páru, ze dne 13. srpna 1917 i. 2 35 a 14. páru, ze dne 11. srpna 1917 i. 2 35 a 15. páru, ze dne 11. srpna 1917 i. 2 35 výpisu pro kámen výpisu z knihy smlouček a listůhů z dne 4. srpna 1915 vkladu a práva vlastnického <u>Průmyslové</u> <u>stavby, stavby R. 1014 1018, navodní podniku, Opavě.</u></p>

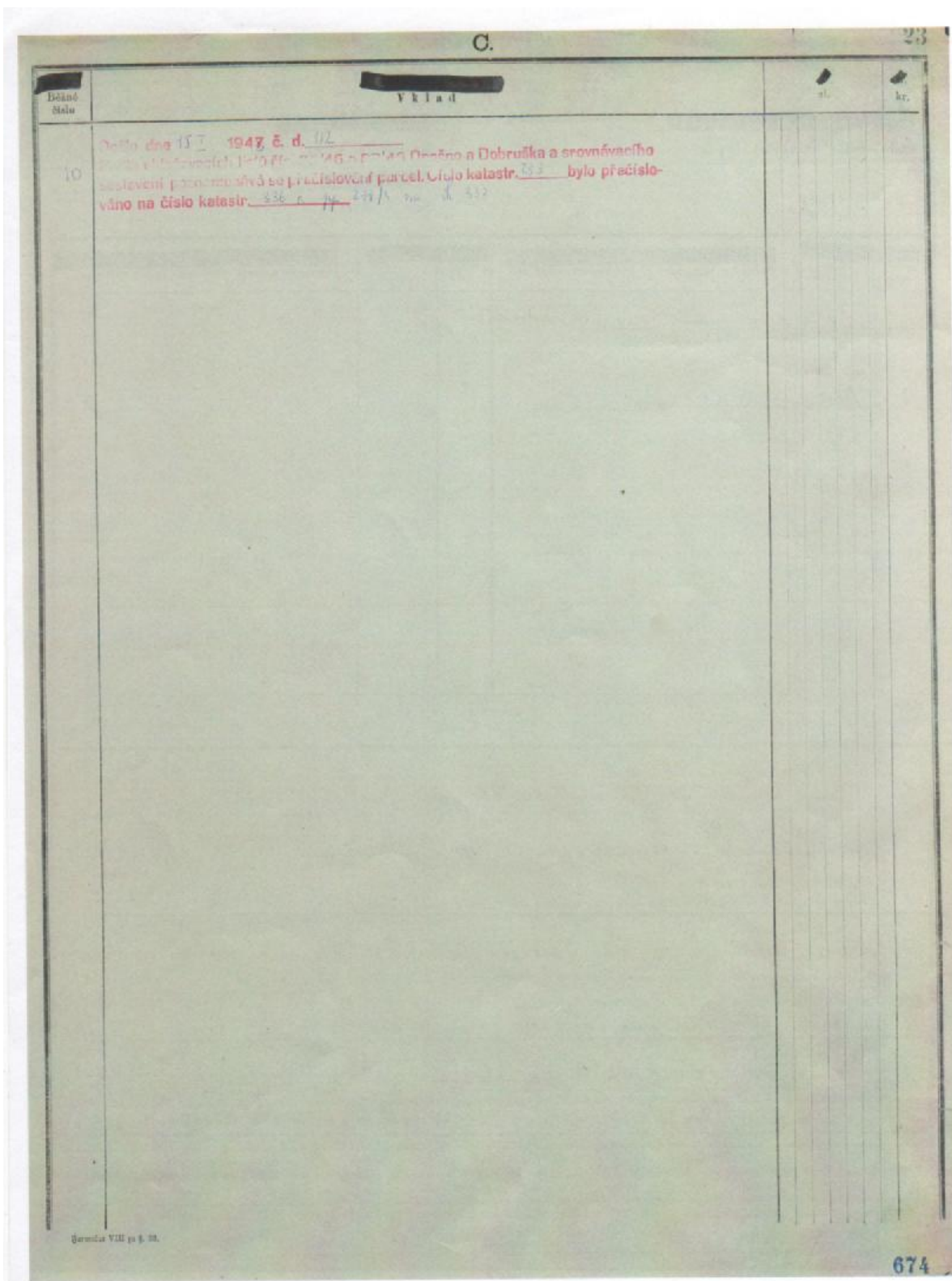
Příloha č. 9

Heslo číslo	Vklad	K	h
1 104	<p>Roční 16. srpna 1901 č. 864 Ústava akciového ústavu z dne 16. srpna 1901 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun,</p>	14000 1400	
2 104	<p>Roční 5. května 1902 č. 196 Ústava akciového ústavu z dne 4. května 1902 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání, jedné 1/2 možným příspěvkem a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce korun,</p>	2000 100	
3 100	<p>Roční 16. května 1902 č. 475 Ústava akciového ústavu z dne 14. května 1902 <u>článek 21</u> právo zastavení za veškerou stavěnou a uplatněnou poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků a při 4% úroků z prodání, jedné 1/2 možným příspěvkem a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše dvou set korun,</p>	4000 200	
4 104	<p>Roční 5. listopadu 1904 č. 1026 Ústava akciového ústavu z dne 2. listopadu 1904 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše dvou set korun.</p>	2000 200	
5 107-9	<p>Roční 7. listopadu 1904 č. 1028 Ústava akciového ústavu z dne 2. listopadu 1904 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše dvou set korun.</p>		
6 109, 103	<p>Roční 16. srpna 1901 č. 864 Ústava akciového ústavu z dne 16. srpna 1901 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun.</p>		
7 104-1	<p>Roční 17. srpna 1903 č. 325 Ústava akciového ústavu z dne 2. listopadu 1904 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun.</p>		
8 109	<p>Roční 21. května 1903 č. 242 Ústava akciového ústavu z dne 26. května 1903 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun.</p>	700000	
9 107-2	<p>Roční 21. května 1903 č. 242 Ústava akciového ústavu z dne 26. května 1903 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun.</p>		
10 107-1	<p>Roční 21. května 1903 č. 242 Ústava akciového ústavu z dne 26. května 1903 <u>článek 21</u> právo zastavení za poskytnutí společnosti města Opocna veškerou stavěnou kromě a při 2% úroků, a při 4% úroků z prodání a vedlejším provizorem a úroků více než třikrát do výše jedného tisíce čtyř set korun.</p>		

Příloha č. 9

Příloha č. 9, Opis knihovní vložky týkající se Kodymova národního domu, Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, pozemková kniha pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675

1161/30

S m l o u v a t r h o v á .

Opis - kolek 5.- Kč.-

Nížeapsaného dne, měsíce a roku uzavřena byla mezi Družstvem Kodymova Národního domu na Opočně, zastoupeným podepsanými zástupci, jako prodávajícím se strany jedné a Tělocvičnou jednotou -Sokol- na Opočně, zastoupenou podepsanými zástupci, jako kupujícími se strany druhé, následující dobrovolná

s m l o u v a :

I.

Družstvo Kodymova Národního domu na Opočně, zastoupené podepsanými zástupci, prodává a touto smlouvou již prodalo následující nemovitosti:

- 1./ Dům čp. 310 v Opočně, se stavební parcelou číslo kat. 283 a zahradou číslo kat. 278/4, připsaný mu na základě smlouvy trhové ze dne 31.V. 1885 a výnosu c.k.místodržitelství v Čechách ze dne 13.-IX. 1901 č. 171.754, ve vložce číslo 675 pozemkové knihy kat. území Opočno;
- 2./ pozemek číslo kat. 694/2 zahrada v Opočně, připsaný mu na základě smlouvy kupní ze dne

25.-X. 1904, ve vložce číslo 706 téže pozemkové knihy;

3./ pozemek číslo kat. 694/1 role v Opočně, připsaný mu na základě smlouvy tržové ze dne 20.IX. 1922, ve vložce číslo 163 téže pozemkové knihy; a to s veškerými právy a všelikým příslušenstvím, v těch mezích a hranicích, jak nemovitost tu samo drželo a užívalo, vztažně držeti a užívatí bylo oprávněno, zejména s hostinským inventářem, Tělocvičné jednotě -Sokol- na Opočně, do jejího úplného a neobmezeného vlastnictví, za vzájemně ujednanou cenu tržovou . . . . . 115.000.- Kč, slovy: sto patnáct tisíc korun čsl., a dále ideální polovinu zařízení biografu, za vzájemně ujednanou cenu kupní . . . . . 18.564.- Kč, to jest slovy: osmnáct tisíc pět set šedesát čtyři korun čsl., úhrnem tudíž za 133.564.- Kč, to jest slovy: jedno sto třicet tři tisíc pět set šedesát čtyři korun čsl., za kteroužto cenu Tělocvičná jednota -Sokol- na Opočně nemovitosti ty a ideální polovinu biografu kupuje a do vlastnictví přijímá.-

II.-

Kupní cena v obnosu 133.564 Kč vykazuje se způsobem následujícím:

Strana kupující na srážku kupní ceny přejímá k placení a úrokování pohledávku Občanské záložny v Opočně, v obnosu . . . . . 100.000.- Kč, která na základě dlužního úpisu ze dne 26.-III. 1925 na koupených nemovitostech právem zástavním pojištěna je st, dále neknihovní pohledávku pana

Jana Smoly, řídícího učitele v.v. v Opočně, v
obnosu . . . . . 15.000 Kč
a konečně neknihovní pohledávku Spořitelny města
Opočna v obnosu . . . . . 18.564 Kč.-

Tím jest celá kupní cena per 133.564.- Kč
vykázána.-

III.

Beze srážky z kupní ceny přejímá strana ku-
pující dále k snášení služebnost užívání, která na
základě smlouvy ze dne 5.-~~VIII~~ VII. 1920 pro Jedno-
tu divadelních ochotníků na Opočně, sub. praes
12.-VII. 1920 č.d. 529 na koupeném domě knihovně
pojištěna jest.-

Strana kupující běže na vědomí, že koupený
objekt jest propachtován.-

IV.

Strana kupující nepřejímá jinak žádných kni-
hovních břemen a jest strana prodávající povinna
předati straně kupující prodanou nemovitost všech
ostatních závad prostou.-

Služebnost užívání, která na koupeném domě na
základě smlouvy ze dne 2.-XI. 1904 pro Tělocvičnou
jednotu -Sokol- na Opočně, sub. praes 7.-XI.1904
č.d. 1028 vložena jest, zaniká consolidací a může
býti z pozemkové knihy vymazána.-

V.

Vlastnictví, držení a užívání, placení daní
a jiných veřejných dávek na koupenou nemovitost
vypadajících, dále úroků z převzaté pohledávky
Občanské záložny v Opočně a ostatních převzatých

pohledávek, přechází na stranu kupující dnem smlouvy.-

VI.

Výlohy spojené se sepsáním, kolkováním a vkladem do knih této smlouvy, dále poplatky převodní zaplatí strana kupující.-

VII.

/ Kolek 5 Kč./ Strany vzdávají se práva odporovati této smlouvě pro domnělé zkrácení přes polovici ceny obecné.-

VIII.

Obě strany souhlasí s tím, aby se na základě této smlouvy na dům čp. 310 v Opočně, s pozemky ve vložkách číslo 675, 706 a 163 pozemkové knihy kat. území Opočna, vložilo právo vlastnické Tělocvičné jednotě -Sokol- na Opočně a dále, aby se ve vložce číslo 675 téže pozemkové knihy vložil výmaz služebnosti užívání dle odstavce I. smlouvy pod b.č. 5 pro Tělocvičnou jednotu -Sokol- na Opočně vložené.-

Na důkaz toho vlastnoruční a ověřené podpisy.-

V Opočně, dne 10. listopadu 1930.-

Družstvo Kodymova Národního domu v Opočně.-

Sedláček Jan v.r.
jednatel.

Hofman Adolf v.r.
t.č. předseda.-

L.S.
Tělocvičná jednota -Sokol-
na Opočně.

Fraňtíšek Vítek v.r.
jednatel.

Alois Říha v.r.
starosta.

Kolek 3.- Kč.- Podle rejstříku pro ověřování
č.0 310/30 podepsali soudu osobně známí pp.Alois
Hofmann, obchodník v Opočně 335, jako předseda,
Jan Sedláček, úředník v Opočně č.66 jako jednatel
Družstva Kodymova Národního domu v Opočně, dále
Alois Říha, obchodník v Opočně č. 416 jako staro-
sta, František Vítek, účetní záložny v Opočně č.
67, jako jednatel tělocvičné jednoty Sokol v
Opočně, tuto listinu před soudem.-

L.S. Soudní kancelář okresního soudu
v Opočně, dne 10. listopadu 1930.-

Homolka v,r,
s.k. asist.

Souhlasí doslovně s prvopisem,
na archu sepsaným a knihou
za 6 K - h opatřeným.

Knihovna okresního soudu v Opočně,
dne 16. listopadu 1930.

Alm

Příloha č. 10, Trhová smlouva ze dne 10. listopadu 1930 mezi Tělocvičnou jednotou Sokol a Družstvem Kodymova národního domu o prodeji Kodymova národního domu; Katastrální úřad Hradec Králové, územní pracoviště Rychnov nad Kněžnou, Sbírká listin k pozemkovým knihám pro katastrální území Opočno, číslo knihovní vložky 675.

**Výbor pro oslavu otevření
KODYMOVA
Národního domu
na Opočně,**
pořádá ve dnech 28. a 29. září 1901

SLAVNOST

důstojného otevření
**KODYMOVA
NÁRODNÍHO DOMU**

za spolupůsobení
místních vlasteneckých spolků a korporací
pod záštitou
slavné městské rady na Opočně,
ku kteréž se hlásto uctivě zve.

POŘAD.
V sobotu, dne 28. září 1901.

1. O 6 hod. večer: **Řehodňový průvod** z městské rady k rolnáckému domku oděrně Dr. F. St. Kolyčků a Kodymova Národního domu.
2. **Osvětlení města** při zahájení přívodu.
3. O 7 a půl hod. večer: **Průvod a slavnostní akademie** ve dvoraně Kodymova Národního domu řízená ředitelem kůru panem Ladívkem Tachmanem.

V neděli, dne 29. září 1901.

1. O 6 hodině ranní: **Hodíček.**
2. O 8 hodině ranní: **Serénádní** losů, hostinárů, spolků a korporací u Kodymova Nar. domu.
3. O 9 a půl hodině ranní: **Průvod** zámeckou ulicí do dvoraně Kodymova Nar. domu.
4. O 10 a půl hodině: **Zpěný průvod** z domem Lána, Kolyčkov ulicí k Kod. Nar. domu.
5. **Slavnostní večer** slavnostního pana ADOLFA EKRTA, říjeno strážní leop. školy v Chrodině a

odhalení popisu oslavence
MUDRA FILIPA STANISLAVA KODYMA.

6. O 1 hod. odpol. **Slavnostní banket** ve dvoraně Kod. Nar. domu (Konvert 2 K).
7. O 2—4 hodině odpol. **Proměnádní koncert** hudby škola Opočenského na velké náměstí.
8. O 7 a půl hodině večer: divadelní představení:

JAN VÝRAVA

(děj z kraje opočenského od Fr. A. Šuberta.)

Vstupné do akademie:
Křeslo I koruna 60 haléřů, I. místo I koruna 20 haléřů, II. místo 80 haléřů, místo k stání 40 haléřů.

Vstupné do divadelního představení:
Křeslo I koruna 60 h., I. místo I kor. 20 h., II. místo 80 h., místo k stání 40 hal. Na galerii I místo 80 h., místo k stání 30 h.

Výbor pro oslavu otevření Kodymova Národního domu na Opočně,
dne 6. září 1901.

Dačim Pavlík, účetní družstva Kodymova Národního domu.	Adolf Wolf, předseda slavnostního sdružení.	Jiří Kouřil, předseda družstva Kodymova Národního domu.
Josef Samek, předseda družstva Kodymova Národního domu.	Dačim Hájek, I. zástupce slavnostního sdružení.	Adolf Drégr, zástupce družstva Kodymova Národního domu.
	Josef Tomek, II. zástupce slavnostního sdružení.	

Přihlášky k banketu přijímá nejdéle do 28. září 1901 Václav Hájek, účetní na Opočně.

Tiskl Jan Šluka v Opočně na st. dr. — Nakl. slavnostního výboru.

Príloha č. 11, Plakát k otevření Kodymova národního domu, Státní okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, fond Drobné fondy města Opočna, Družstvo Kodymova národního domu, Bio ND, bio invalidů, tamburaši, inv. č. 138, sign. 11, kt. 10

Příloha č. 12, Kodymův národní dům, Fotoarchiv autora

Drázi Bratři!

V neděli dne 29. září 1901 oděývá se u nás za příležitosti pořadu slavnost otevření „Kodymova Národního domu v Opočně,“ v kterémžto domě též naše nová tělocvična se nalézá.

Míněno bylo pořádati ještě voláštmi slavnost otevření tělocvičny samé, ale vzhledem ku pokročilé době letní a k tomu, že jednota naše na stavbu a zařízení tělocvičny vaškore úspory své věnovala, není nám možno slavnost tu pořádati.

Zveme Vás tímto co nejsrdčejši ku dni 29. září a prosíme, by o vše v čas postaráno býti mohlo, připojené přihlášky vyplniti a nejdéle do 27. září b. r. nám zaslati.

Slavnosti zúčastníme se v následujícím pořadu:

Dopoledne:

- I. O 9. hodině vítání přibylých bratří.*
- II. O 10. hodině seřadění bratrských jednot před městskou radnicí.*
- III. O 10. a půl hodině pochod slavnostním průvodem ku Národnímu domu.*
- IV. Slavnostní řeč a odhalení poprsí oslavence MUdra, Filipa Stanislava Kodyma.*
- V. Společný oběd.*

Odpoledne:

- VI. Promenádní koncert, prohlídka Národního domu tělocvičny a města.*

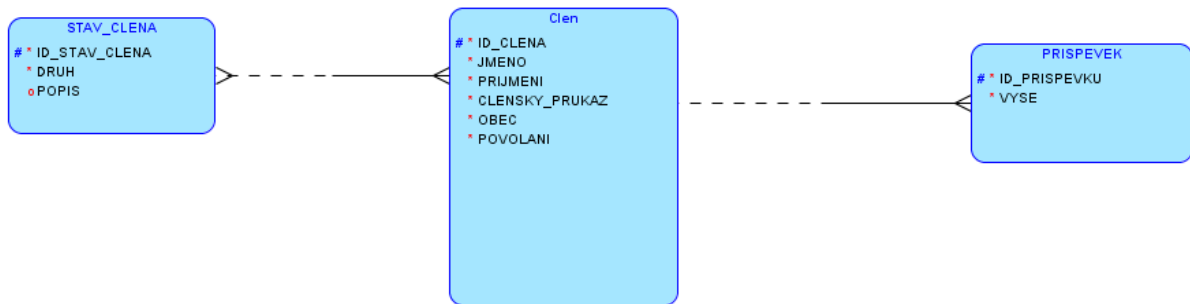
Večer:

- VII. Divadelní představení „Jan Vyrava“.*

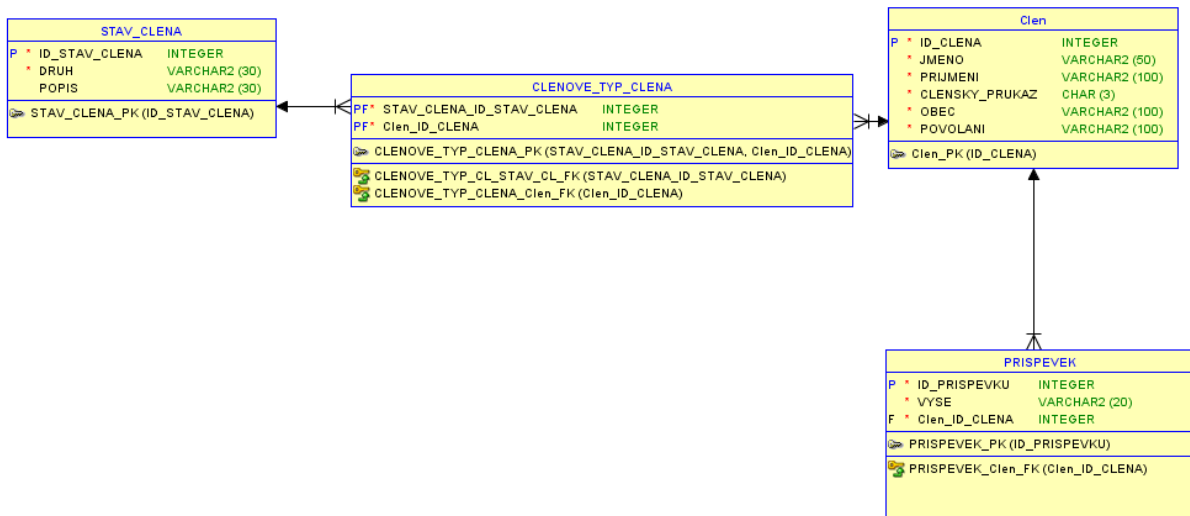
S bratrským pozdravem uctivě zve

Výbor.

Tiskem J. Sluky v Opočně.

Příloha č. 14, Logický model přiložené databáze členů Družstva pro vystavení Kodymova národního domu

Příloha č. 15, Relační model přiložené databáze členů Družstva pro vystavení Kodymova národního domu